Drangedal kommune

Budsjett 2027

Handlings- og økonomiplan 2027-2030

KOMMUNEDIREKTØRENS FORSLAG 05.11.2026

Innhold

Innhold 0
Kommunedirektørens innledning 3
DEL 1 – Oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel 4
1.1 HØP som samfunnsplanens handlingsdel 4
1.2 Drangedal i dag: utfordringer og muligheter 2027–2030 4
Befolkningsutvikling og demografi 4
Økonomisk bærekraft og omstilling 5
Arbeidskraft, kompetanse og deltakelse 5
Næringsutvikling, bolig og attraktivitet 5
Klima, natur, infrastruktur og beredskap 6
Strategisk oppsummering 6
1.3 Hovedprioriteringer 2027–2030 6
1.3.1 Nyskapende Drangedal 7
1.3.2 Inkluderende Drangedal 7
1.3.3 Naturlige Drangedal 7
1.4 Samlet oversikt over mål for planperioden 7
Den samlede mål- og indikatoroversikten viser hvordan samfunnsplanens langsiktige mål følges opp i HØP-perioden 7
DEL 2 – Kommunen som organisasjon og tjenesteleverandør 9
2.1 Forutsetninger for å gjennomføre samfunnsplanen 9
2.2 Felles organisatoriske mål 9
2.3 Oppfølging i styring og rapportering 9
DEL 3 – Områdenes handlingsplaner og budsjettrammer 13
3.1 Felles struktur for områdekapitlene 13
3.2 Kommunedirektørens stab 13
3.2.1 Økonomi 14
3.2.2 HR og lønn 15
3.2.3 Plan, næring og utvikling 18
3.2.4 Interkommunale samarbeid og deltaking i andre selskap mm. 22
3.2.5 Budsjettforutsetninger og økonomiske rammer for kommunedirektørens stab 23
3.2.6 Budsjettforutsetninger og økonomiske rammer for politisk arbeid 24
3.3 Kunnskap, mangfold og kultur 25
3.4 Helse og velferd 31
3.5 Bygg, eiendom og kommunalteknikk 38
DEL 4 – Økonomiske rammebetingelser og hovedprioriteringer 44
4.1 Økonomisk utgangspunkt og risikobilde 44

4.2 Nasjonale rammebetingelser 44
4.3 Befolkningsutvikling og økonomiske konsekvenser 48
4.4 Konsekvensjustert budsjett 49
4.5 Prioriteringer og saldering 49
4.6 Finansielle måltall 52
4.7 Budsjettrammer per område 53
DEL 5 – Investeringer 2027–2030 54
5.1 Investeringsstrategi 54
5.2 Sammenheng mellom investeringer og samfunnsmål 54
5.3 Samlet investeringsprogram 56
5.4 Kommentarer til de større prosjektene 57
DEL 7 – Gebyrtabeller 2027 59
7.1 Avgifter og egenbetalinger 59
7.2 Husleier 59
7.3 Servicekontoret 59
7.4 Kart og eiendomsinformasjon 60
7.5 SFO, barnehage, idrettshall, volleyballhall, kulturskole og voksenopplæring 60
7.6 Egenbetaling Helse og velferd 61
7.7 Gebyrregulativ for plan og byggesaksbehandling 63
7.8 Gebyr for kart og oppmåling 70
7.9 Årsgebyr feiing og tilsyn 72
7.10 Kommunale tomter 72
7.11 Renovasjon og slamtømming 73
7.12 Gebyrregulativ for vann og avløp 74
DEL 8 – Obligatoriske budsjettoversikter 78
DEL 9 – Kommunestyrets vedtak og endringer 82

Kommunedirektørens innledning

Kommunedirektøren legger med dette fram forslag til Budsjett 2027 og Handlings- økonomiplan (HØP) 2027-2030 for Drangedal kommune.

Økonomiplandokumentet er endret fra tidligere år. Handlings- og økonomiplanen er kommuneplanens samfunnsdels handlingsplan. Planen viser hvordan visjonen «Drangedal – det naturlige valget» og satsingsområdene Nyskapende Drangedal, Inkluderende Drangedal og Naturlige Drangedal følges opp gjennom mål, prioriterte tiltak, økonomiske rammer og resultatindikatorer.

Det er brukt KI til å lage malen til dette dokumentet. Likevel er alle feil og mangler, ene og alene. kommunedirektøren sitt ansvar,

Årsbudsjettet for 2027 er bindende, mens økonomiplanen viser retningen for perioden 2028–2030.

Drangedal kommune har som følge av svakt økonomisk handlingsrom både store omstillingsbehov, men også store utviklingsmuligheter. En aldrende befolkning, stramm økonomi og økt konkurranse om arbeidskraft gjør det nødvendig å prioritere tydeligere og bruke ressursene mer målrettet. Kommunen må tilpasse drift, redusere investeringer og tjenestenivå til langsiktig økonomisk bærekraft, samtidig som vi fortsetter å videreutvikle gode tjenester og attraktive lokalsamfunn.

Samtidig har Drangedal et godt utgangspunkt. Naturressursene, lokalsamfunnene, næringslivet, datasenteret på Varpet, ny E18 og erfaringene fra omstillingsprogrammet Driv gir muligheter for arbeidsplasser, tilflytting, stedsutvikling og grønn omstilling. For å realisere dette må kommunen prioritere tiltak som gir varig effekt.

Budsjettet er bygget opp etter budsjettforskriftene og inndelt etter organisering av sektorer/kommunalområder, med underliggende ansvarsområder. Det legges opp til at kommunestyret vedtar budsjettrammer på sektornivå. På samme måte som i 2026 er investeringsprosjektene (med unntak av VA-prosjekter og kjøp av andel KLP) oppgitt med kostnad inkl. mva.

I 2026 har Norge viet mye tid til å arbeide med beredskap. Gjennomføring av øvinger og bygging av stabile tjenester vil være avgjørende for Drangedal kommune sin evne til å kunne fungere i situasjoner med krise og krig.

Mange av tiltakene i budsjett- og økonomiplan er en konsekvens av at Drangedal kommune opplever demografiske endringer. På samme måte som de fleste andre distriktskommuner øker gjennomsnittsalderen. Kommunen får både flere eldre og færre yngre. Den største utfordringen ser vi i skolealder. I skoleåret 2026/2027 har vi 410 elever i grunnskolealder. Uten tilflytting, vil dette tallet være redusert til 370 elever i slutten av økonomiplanperioden. Endringen vil utfordre både struktur i skole og barnehage.

Selv om budsjettarbeidet vitner om utfordringer med å få balanse er det lagt opp til å levere gode tjenester innenfor lovverket til alle innbyggerne i Drangedal kommune.

DEL 1 – Oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel

1.1 HØP som samfunnsplanens handlingsdel

Handlings- og økonomiplanen er samfunnsplanens fireårige handlingsdel. Den konkretiserer den langsiktige retningen gjennom prioriteringer, tiltak og ressursbruk for perioden 2027–2030. Årsbudsjettet for 2027 er bindende, mens økonomiplanen viser planlagt utvikling for de tre påfølgende årene.

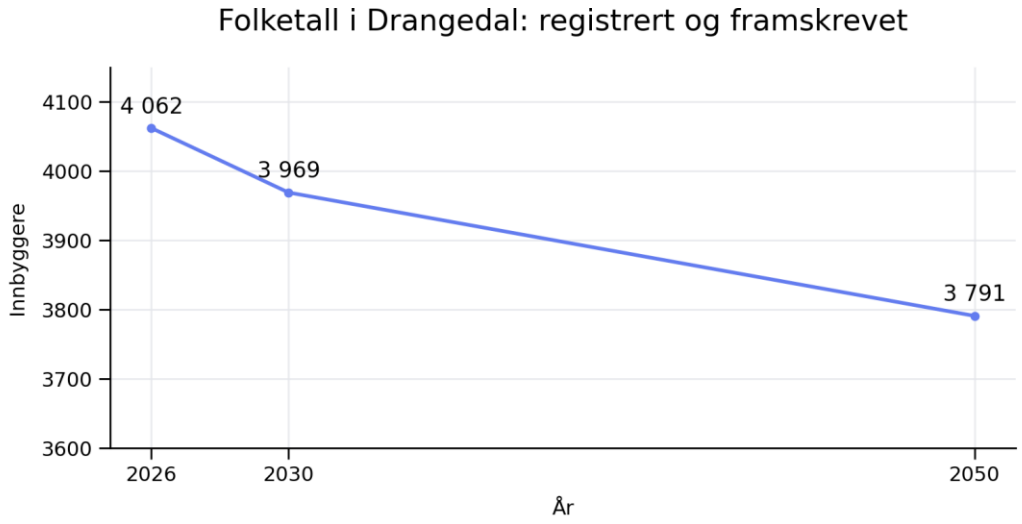
Koblingen til samfunnsplanen skal være synlig i målene for planperioden, sektorenes handlingsplaner, investeringene og de økonomiske prioriteringene. Resultater og måloppnåelse følges opp gjennom tertialrapportering og årsmelding og gir grunnlag for å vurdere behov for justeringer.

1.2 Drangedal i dag: utfordringer og muligheter 2027–2030

Handlings- og økonomiplanen bygger på kunnskapsgrunnlaget til kommuneplanens samfunnsdel, oppdatert statistikk, nyere vedtatte planer og kommunens økonomiske situasjon. Kunnskapsgrunnlaget fra 2024 beskriver fortsatt relevante langsiktige utviklingstrekk, men tallgrunnlaget er oppdatert der nyere data foreligger. Kapitlet er avgrenset til forhold som har størst betydning for prioriteringene i perioden 2027–2030.

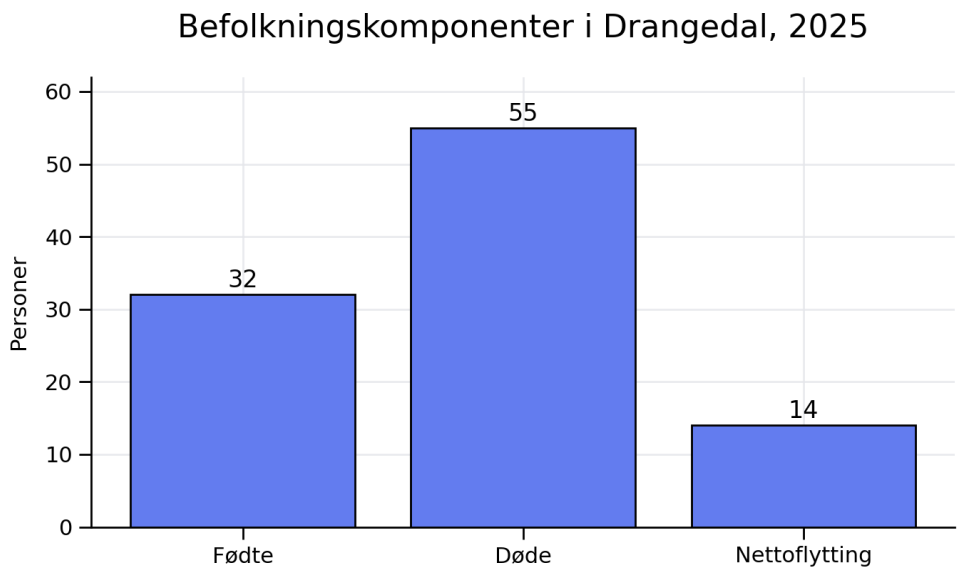
Befolkningsutvikling og demografi

Drangedal hadde 4 062 innbyggere ved utgangen av andre kvartal 2026. I 2025 ble det født 32 personer og døde 55, mens nettoflyttingen var positiv med 14 personer. Fødselsunderskuddet var dermed 23 personer, og positiv flytting var ikke tilstrekkelig til å oppveie dette. SSBs viste hovedframskriving for kommunen er 3 969 innbyggere i 2030 og 3 791 i 2050. Framskrivingene er usikre, særlig for små kommuner, men viser at stabilisering av folketallet forutsetter vedvarende bosteds- og næringsattraktivitet.

Kilde: SSB Kommunefakta Drangedal, hentet 6. september 2026. 2026 er registrert folketall i 2. kvartal; 2030 og 2050 er SSBs viste hovedframskriving.

Figur 1. Folketall i Drangedal – registrert utvikling og framskriving.

Kilde: SSB Kommunefakta Drangedal, hentet 6. september 2026. Nettoflytting omfatter flytting til og fra andre kommuner og utlandet.

Figur 2. Fødsler, dødsfall og nettoflytting i Drangedal, 2025.

Den viktigste demografiske utfordringen er endringen i alderssammensetningen. Samfunnsplanen beskriver en kraftig vekst i andelen eldre og en reduksjon i antallet barn, unge og personer i arbeidsfør alder. I HØP-perioden må dette møtes gjennom Doktormyra, aldersvennlige boliger, forebygging og hverdagsmestring, teknologi og tilpasning av kapasitet og struktur i tjenestene.

Økonomisk bærekraft og omstilling

Budsjettet for 2027 viser at dagens driftsnivå ligger 15-20 mill. kroner over et langsiktig bærekraftig nivå. Prognosen etter andre tertial viste samtidig et merforbruk på om lag 6 mill. kroner. Budsjettet er balansert uten generelle rammekutt, men med bruk av fond, forventet utbytte fra Drangedal Kraft Holding og økt eiendomsskatt for næring. Dette gir risiko og kan ikke erstatte varige strukturelle endringer. Deler av fondsbruken er og knytt til fond som etter 2027 er tømt.

Kommunen gjennomfører store investeringer, særlig knyttet til Doktormyra. Høy gjeld øker belastningen fra renter og avdrag og reduserer framtidig handlingsrom. Omstilling må derfor omfatte prioritering av tjenestenivå, organisering og investeringsportefølje, men også forebygging og samordning.

Arbeidskraft, kompetanse og deltakelse

En lavere andel innbyggere i yrkesaktiv alder og økende tjenestebehov gjør arbeidskraft til en kritisk begrensning. Folkehelseprofilen for 2026 har arbeid som hovedtema og understreker sammenhengen mellom arbeid, helse, økonomisk trygghet, mestring og sosial deltakelse. Kommunen må derfor se eget kompetansebehov og arbeidet mot utenforskap i sammenheng.

Næringsutvikling, bolig og attraktivitet

Datasenteret på Varpet, erfaringene fra Driv, ny E18, togtilbudet, fibernettet og kommunens naturressurser gir betydelige utviklingsmuligheter. Mulighetene realiseres likevel ikke automatisk. De krever tilgjengelige nærings- og boligarealer, kraft og infrastruktur, aktiv etablereroppfølging, kompetanse, forutsigbare planprosesser og varig kommunal utviklingskapasitet når den ekstraordinære omstillingsperioden avsluttes.

Boligpolitikken må møte både ønsket om tilflytting og en aldrende befolkning. Sentrumsnære og aldersvennlige boliger kan gjøre det mulig for flere å bo selvstendig lenger, redusere transportbehovet i tjenestene og frigjøre

eneboliger. Den vedtatte sentrumsplanen for Prestestranda og arbeidet med Doktormyra gir et konkret grunnlag for å koble bolig, tjenesteutvikling, næring og levende sentrum.

Klima, natur, infrastruktur og beredskap

Drangedal er en arealstor kommune på om lag 1 063 km^2. Naturressursene er et viktig grunnlag for identitet, livskvalitet og verdiskaping, men spredt bosetting og store avstander gir også krevende infrastruktur, transport og beredskap. Klimaendringer, ekstremvær og naturtap skjerper behovet for klimatilpasning, jordvern, naturmangfold og robusthet i bygg, vei, vann og avløp.

Ny klima- og energiplan, klimaregnskap og jordvernstrategi skal følges opp gjennom årlige prioriteringer i HØP. Klima-, natur- og beredskapsvirkninger skal inngå i vurderingen av større planer og investeringer. Tiltak med både økonomisk og miljømessig gevinst, som energieffektivisering og forebyggende vedlikehold, bør prioriteres når effekten kan dokumenteres.

Strategisk oppsummering

Utfordring/mulighet	Konsekvens i perioden	Prioritert oppfølging i HØP
Flere eldre og færre i arbeidsfør alder	Økt tjenestebehov og knapphet på arbeidskraft	Doktormyra, aldersvennlige boliger, forebygging, teknologi og omstilling
Fødselsunderskudd og sårbar folketallsutvikling	Behov for vedvarende netto tilflytting	Bolig-, steds- og næringsutvikling
Driftsnivå over langsiktige inntektsrammer	Begrenset handlingsrom og høy økonomisk risiko	Varige omstillingstiltak, gevinstoppfølging og investeringskontroll
Utenforskap samtidig som arbeidskraft etterspørres	Sosiale konsekvenser og ubrukt arbeidskraft	Tidlig innsats, arbeidsinkluderingsgruppen, Partnerskapsløftet, utdanning og inkluderende møteplasser
Datasenter, Driv, ny E18 og gode kommunikasjoner	Potensial for arbeidsplasser, besøk og tilflytting	Ringvirkningsarbeid, arealer, kompetanse og varig utviklingskapasitet
Klimaendringer og store naturressurser	Både sårbarhet og utviklingsmuligheter	Klima- og energiplan, arealforvaltning, beredskap og bærekraftige investeringer

1.3 Hovedprioriteringer 2027–2030

Prioriteringene i planperioden skal følge opp de tre satsingsområdene Nyskapende Drangedal, Inkluderende Drangedal og Naturlige Drangedal. Kommunen som organisasjon og tjenesteleverandør er ikke et fjerde satsingsområde, men beskriver forutsetningene for å gjennomføre samfunnsplanen.

Utfordringsbildet skal ligge til grunn for prioriteringene. Nye tiltak og investeringer må vurderes opp mot økonomisk bærekraft, gjennomføringskapasitet og forventet effekt før de prioriteres inn i planperioden.

1.3.1 Nyskapende Drangedal

Nyskapende Drangedal handler om å styrke kommunens utviklingskraft og legge bedre til rette for arbeid, bosetting og lokal verdiskaping. I planperioden må kommunen bruke sine fortrinn mer målrettet: naturressurser, eksisterende næringsliv, nye samferdselsmuligheter, tilgjengelige arealer og lokalsamfunn med utviklingsvilje. Målet er å gjøre Drangedal mer attraktivt for innbyggere, næringsliv og besøkende.

Hovedgrepet i HØP-perioden er å styrke gjennomføringskraften i plan-, nærings-, bolig- og stedsutviklingsarbeidet. Kommunen må prioritere tiltak som gir varig effekt, bidrar til flere arbeidsplasser eller etableringer, og gjør det lettere å bo, besøke og investere i Drangedal. Utviklingsmuligheter knyttet til Varpet, ny E18, togtilbudet og erfaringer fra Driv skal inngå i dette arbeidet, men vurderes opp mot kommunens kapasitet, økonomiske handlingsrom og øvrige prioriteringer.

1.3.2 Inkluderende Drangedal

Inkluderende Drangedal handler om å utvikle lokalsamfunn der flere opplever trygghet, mestring, tilhørighet og mulighet til å delta. I planperioden må kommunen særlig møte demografiutviklingen, forebygge utenforskap og sikre at tjenester og møteplasser bidrar til fellesskap gjennom hele livsløpet.

Hovedgrepet i HØP-perioden er å dreie innsatsen tidligere og mer samordnet. Kommunen skal prioritere tiltak som gjør at flere kan bo trygt hjemme lenger, at barn og unge får gode oppvekstvilkår, og at flere deltar i arbeid, utdanning, kultur, fritid og lokalsamfunn. Doktormyra, aldersvennlige boliger, Partnerskapsløftet, psykisk helse, kultur og frivillighet bør forstås som virkemidler i en samlet innsats for inkludering, mestring og bærekraftige tjenester.

1.3.3 Naturlige Drangedal

Naturlige Drangedal handler om å bruke og forvalte kommunens natur- og arealressurser på en måte som gir langsiktig trygghet, livskvalitet og lokal verdiskaping. I planperioden må kommunen balansere utvikling og vern, og samtidig møte økte krav til klimaomstilling, klimatilpasning, beredskap og robust infrastruktur.

Hovedgrepet i HØP-perioden er å prioritere tiltak som reduserer risiko, styrker beredskap og gir mer bærekraftig ressursbruk over tid. Klima- og energiarbeid, jordvern, naturmangfold, arealforvaltning, energioppfølging i kommunale bygg og robust vann- og avløpsinfrastruktur bør ses som deler av samme langsiktige innsats. Tiltak som både gir miljøeffekt, reduserer framtidige kostnader og støtter samfunnsplanens mål bør prioriteres.

1.4 Samlet oversikt over mål for planperioden

Den samlede mål- og indikatoroversikten viser hvordan samfunnsplanens langsiktige mål følges opp i HØP-perioden.

Indikatorene skal brukes som støtte i vurderingen av utvikling og måloppnåelse, ikke som fullstendige målinger av alle sider ved tjenestene eller samfunnsutviklingen. Endelige måltall og indikatorer kvalitetssikres i budsjettprosessen og følges så langt som mulig opp i årsmeldingen.

Satsingsområde	Mål i samfunnsplanen	Mål for planperioden 2027–2030	Resultatindikator	Hovedansvar	Rapportering
Nyskapende Drangedal	Styrke næringslivet og skape vekst	Bidra til flere etableringer og sikring eller utvikling av arbeidsplasser	Nyetableringer, arbeidsplasser skapt eller sikret, utviklingsprosjekter	PNU / berørte sektorer	Sluttrapport DRIV
Nyskapende Drangedal	Utnytte mulighetene fra datasenteret	Følge opp relevante utviklingsmuligheter knyttet til Varpet og øvrig næringsliv	Etableringshenvendelser, samarbeidsprosjekter, fortsette kursing av lokalt næringsliv.	PNU / FSK/ kommunedirektør	Sluttrapport DRIV
Nyskapende Drangedal	Avslutte prosjektet DRIV – Klargjøre ny organisering i kommunen og DNF	Gjennomføre prosessarbeid med sterk politisk involvering.	Igangsatte boliger, byggeklare tomter, besøks- og attraktivitetsdata der de finnes	PNU / FSK / DNF/ Kommunestyret	Sak i Kommunestyret
Inkluderende Drangedal	Alle skal ha en plass i fellesskapet	Øke deltakelsen i arbeid, utdanning, kultur, fritid og lokalsamfunn	Unge utenfor arbeid og utdanning, deltakelse i prioriterte tilbud. arbeidsledighetstall	KMK / Helse og velferd / NAV	Årsmelding
Inkluderende Drangedal	Trygge og inkluderende oppvekstmiljøer	Styrke trivsel, tilhørighet og tverrfaglig tidlig innsats	Elevundersøkelsen, Ungdata, fravær, oppfølging av tverrfaglige tiltak	KMK	Årsmelding
Inkluderende Drangedal	Tilrettelegge for et samfunn i endring	Utvikle aldersvennlige boliger, møteplasser og bærekraftige tjenester	Framdrift Doktormyra, tilrettelagte boliger, andel eldre som bor hjemme	Helse og velferd / PNU / BEK	Årsmelding
Naturlige Drangedal	Bærekraftig forvaltning av naturressurser	Følge opp arealstrategien og ivareta jordvern, naturmangfold og lokal verdiskaping	Arealregnskap, omdisponert dyrka mark, relevante planvedtak	PNU	Årsmelding
Naturlige Drangedal	Grønn omstilling og klimavennlige løsninger	Gjennomføre prioriterte tiltak i klima- og energiplanen	Tiltak gjennomført, energibruk i kommunale bygg, utslippsdata der de finnes	PNU / BEK / alle sektorer	Årsmelding
Naturlige Drangedal	Trygghet og beredskap i møte med endringer	Styrke planverk, øvelser og oppfølging av risiko	Oppdaterte planer, gjennomførte øvelser, lukkede beredskapstiltak	Kommunedirektør / BEK / berørte sektorer	Årsmelding

DEL 2 – Kommunen som organisasjon og tjenesteleverandør

2.1 Forutsetninger for å gjennomføre samfunnsplanen

Drangedal kommune må ha økonomisk bærekraft, nødvendig kompetanse, god ledelse og styring og evne til omstilling for å realisere de tre satsingsområdene. Digitalisering, innovasjon, internkontroll og samarbeid er virkemidler som skal gi bedre og mer bærekraftige tjenester. I sektorenes tabeller kobles slike virkemidler til den samfunnseffekten de skal bidra til.

De felles organisatoriske målene skal følges opp på tvers av sektorene og brukes i lederoppfølging, økonomirapportering og årsmelding der det er relevant.

2.2 Felles organisatoriske mål

Prioritert område	Mål 2027–2030	Prioriterte tiltak	Resultatindikator
Økonomisk bærekraft	Tilpasse drift og investeringer til langsiktige inntektsrammer	Omstilling, gevinstoppfølging og tydelig økonomirapportering	Netto driftsresultat, disposisjonsfond; gjeldsgrad og gjennomførte omstillingstiltak
Ledelse og organisasjonsutvikling	Styrke gjennomføringsevne og tverrsektorielt samarbeid	Lederutvikling, rolleavklaringer og forbedringsarbeid	Oppfølging av lederavtaler, gjennomførte forbedringstiltak og status i tertialrapportering
Kompetanse og rekruttering	Sikre kritisk kompetanse og beholde medarbeidere	Kompetanseplanlegging, heltidsarbeid og rekrutteringstiltak	Sykefravær, turnover; vakans; heltidsandel
Digitalisering og innovasjon	Bruke teknologi til bedre kvalitet og mer effektiv ressursbruk	Prioriterte digitaliseringsprosjekter med gevinstplan	Dokumenterte gevinster, bruk og kvalitet
Internkontroll og kvalitet	Sikre etterlevelse, risikostyring og læring	Helhetlig internkontroll og systematisk avviksoppfølging	Risikovurderinger, avvik lukket innen frist og dokumenterte forberdringstiltak
Interkommunalt samarbeid	Utvikle robuste fagmiljøer og redusere sårbarhet	Følge opp aktuelle samarbeid i Grenland og andre nettverk	Samarbeid etablert eller evaluert; redusert sårbarhet og dokumentert effekt på kvalitet eller kapasitet

2.3 Oppfølging i styring og rapportering

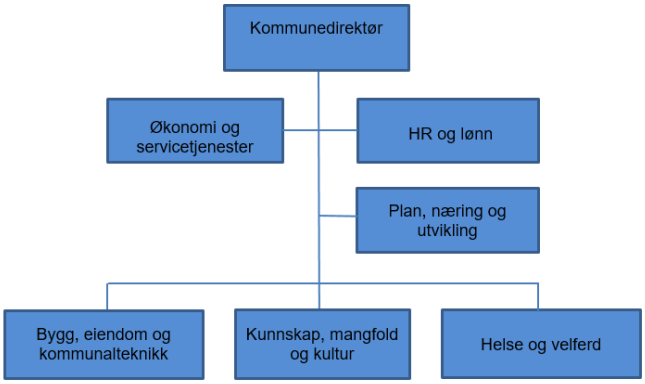
De felles organisatoriske målene skal følges opp gjennom ordinær virksomhetsstyring, økonomirapportering og lederoppfølging. Dette innebærer at mål om økonomisk bærekraft, kompetanse, digitalisering, internkontroll og samarbeid må inngå i sektorenes arbeid med tiltak, budsjett og rapportering.

Oppfølgingen skal så langt som mulig bygge på de samme målene og indikatorene i HØP, tertialrapportering og årsmelding. På den måten kan kommunen følge utviklingen over tid, vurdere om tiltakene gir ønsket effekt og justere prioriteringene dersom økonomi, kapasitet eller risiko endrer seg.

Kommunedirektøren har ansvar for den samlede oppfølgingen, mens sektorene har ansvar for å følge opp mål og tiltak innenfor egne områder. Stabsfunksjonene skal støtte sektorene med økonomistyring, HR, planlegging, analyse, digitalisering og internkontroll.

Årsverk og antall ansatte

Drangedal kommune er organisert med 3 kommunalområder og kommunedirektørens stab:

For 2027 er det budsjettert med 350,45 faste årsverk/hjemler fordelt på ca. 470 ansatte. I oversikten under vises budsjetterte faste årsverk ved inngangen av året. Endringen i kommunedirektørens stab skyldes at NAV tidligere ikke har vært medregnet. Planlagte endringer i faste årsverk og midlertidige stillinger/midlertidige endringer gjennom 2027 vil bli omtalt nærmere under kapitlene fra kommunalområdene.

Budsjetterte årsverk er slik fordelt (tall ved inngangen av året):

Kommunalområde	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
100 Kommunedirektørens stab	21,9	21,6	23,5	26,0
200 Kunnskap, mangfold og kultur	131,8	136,2	135,9	134,1
300 Helse og velferd	134,6	136,6	138,8	156,4
400 Bygg, eiendom og kommunalteknikk.	35,8	36,4	34,45	33,95
Totalt Drangedal kommune	**324,1**	**330,8**	**332,65**	**350,45**

Lærlinger

Drangedal kommune har som målsetting å ha 7 lærlinger, og dette målet videreføres for 2027.

Drangedal kommune tilbyr læreplasser innen helsefagarbeiderfaget og barn- og ungdomsarbeiderfaget. Å tilby læreplasser er viktig for å rekruttere fagarbeiderkompetanse til tjenestene. Det varierer noe fra år til år hvor mange kvalifiserte søkere det er, men som hovedregel er det tilstrekkelig med søkere til de ledige lærlingeplassene. Drangedal kommune er medlem i Opplæringskontoret for offentlig sektor/ OKOS. De tegner opplæringskontrakt med lærlingene, bistår kommunen i rekruttering av lærlinger og bidrar til at vi får god kvalitet på oppfølgingen og fagopplæringen.

Digitalisering

Kommunedirektøren ønsker videre satsning på digitalisering, utvikling og innovasjon i organisasjonen.

Arbeidet med digitalisering har som målsetting at vi skal ha en lettdrevet organisasjon med god informasjonsflyt. Vi arbeider med nye og mer effektive måter å jobbe på, både ved å videreutvikle eksisterende IT- løsninger og innføring av nye digitale løsninger.

Drangedal kommune har samarbeidsavtale om vertskommunesamarbeid med IT-Grenland (ITG). ITG leverer IT tjenester til kommunene Skien, Bamble, Siljan og Drangedal. Samarbeidsavtalen gjør oss mer robuste innen IT-drift, og sikrer kontinuitet. Det er et mål at vi utvider dette samarbeidet slik at også Kragerø og Porsgrunn kommuner blir med.

Drangedal kommune er medlem i DigiTV, et samarbeidsorgan innen digitalisering og tjenesteutvikling mellom kommunene og fylkeskommunene i Vestfold og Telemark. Målet med samarbeidet er at det skal styrke hver enkelt kommune i deres digitaliseringsarbeid.

Internkontroll –delegering og rapportering

Kommunedirektøren har delegert myndighet etter administrativt delegeringsreglement. Dette gir lederne myndighet til å gjennomføre politiske vedtak, mål og strategier i praksis innen eget ansvarsområde. Dette forutsetter også rapportering gjennom året.

Det gjennomføres tre tertialrapporteringer med hovedvekt på økonomi og utvikling i sykefravær og rapportering i årsmelding til politisk nivå.

Det blir også lagt fram sak over framdrift på politiske vedtak hvert halvår.

HMS, IA-arbeidet og sykefravær

Overordna mål for HMS- og IA-arbeidet for 2027 er:

Drangedal kommune forebygger sykdom og ulykker, hindrer frafall, og fremmer inkludering, arbeidsglede og trivsel. Drangedal kommune slutter seg til målsettingene i intensjonsavtale om et mer inkluderende arbeidsliv.

Overordna strategi for HMS- og IA-arbeidet er: I Drangedal kommune er HMS- og IA-arbeidet en integrert del av den daglige driften for å nå målene.

Arbeidsmiljøutvalget (AMU) følger HMS-arbeidet og utviklingen i sykefravær tett. De følger med på utviklingen av arbeidsmiljøet ved å følge opp både sykefraværsstatistikken, HMS-avvik og tiltak i hvert AMU-møte.

Drangedal kommune er medlem i stiftelsen Vestmar bedriftshelsetjeneste (VBHT), og vi bruker BHT i oppfølging av sykefravær og det forebyggende og helsefremmende arbeidet. Vi utarbeider aktivitetsplaner og periodiske planer for bruk av VBHT.

Nærvær

Mål for nærvær i 2027 er 93 % (inkludert egenmeldt og legemeldt fravær) eller høyere.

Kommunalområdene har disse målsettingene for 2027:

Kunnskap, mangfold og kultur	93,5 %
Helse og velferd	91,5 %
Bygg, eiendom og kommunalteknikk	95,5 %
Kommunedirektørens stab	95,5 %

10-faktor medarbeiderundersøkelse

Resultatene fra gjennomføring av 10-FAKTOR-undersøkelsen til KS legger grunnlaget for lederutvikling, medarbeiderutvikling og organisasjonsutvikling i Drangedal kommune. Målet er å følge opp viktige innsatsfaktorer for å oppnå gode resultater som er dokumentert viktige og samtidig mulig å utvikle. Gjennom oppfølgingen ønsker vi å oppnå en mestringsorientert kultur i hele organisasjonen. Undersøkelsen gjennomføres som hovedregel annethvert år. Neste planlagte gjennomføring er i 2028.

Arbeidet med å sikre likestilling, anti-diskriminering og en høy etisk standard

Ifølge Kommuneloven §48 (5) skal det redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten. Denne redegjørelsen legges fram i kommunens årsberetning/årsmelding.

Arbeidet med høy etisk standard og betryggende kontroll vil være satsningsområder for 2027. Vi vil ha fokus på internkontroll i organisasjonen. Alle avdelinger skal gjennomføre risikoanalyser for områdene de har vurdert til å ha høyest risiko for feil.

Internkontrolluka gjennomføres for hele organisasjonen hvert år. Kommunedirektøren inviterer til samlinger med opplæring i valgt tema. Avdelingene skal gjennomgå internkontrollen på egen avdeling. Vi har opplæring i vår etiske standard i lederopplæring vi gjennomfører for nye ledere.

Likestilling og anti-diskriminering

Vi har plikt til å arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel og adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

Drangedal kommune ønsker vi mangfold. I alle stillingsannonsene oppfordrer vi alle kvalifiserte til å søke ledige stillinger hos oss uavhengig av kjønn, alder, funksjonshemming eller etnisk tilhørighet. Ved utlysning av stillinger hvor ett kjønn er underrepresentert, skal søkere fra det underrepresenterte kjønnet spesielt oppfordres til å søke. Søkere fra det underrepresenterte kjønn skal prioriteres ved ansettelser dersom søkernes kvalifikasjoner er like. I våre lønnspolitiske retningslinjer har vi som målsetting at vi skal sikre likelønn mellom kvinner og menn. Vi måler lønn for kvinner og menn basert på PAI-statistikk fra KS justert for stillingsgruppe/stillingskode.

Drangedal kommunes virksomhet skal preges av mangfold og likeverd. Vårt IA–arbeid skal blant annet bidra til å hindre utstøting fra arbeidslivet, tilrettelegge for rekruttering av utsatte grupper som har vansker med å få arbeid, og tilrettelegge for at eldre arbeidstakere blir lengre i arbeidslivet. Vi skal legge til rette for mulighet til å mestre jobben ved tilpassede, planmessige og forberedende tiltak i hele yrkesløpet.

Vi har utarbeidet målsettinger, retningslinjer og tiltak for heltid sammen med tillitsvalgte. Det blir gjennomført kartlegging av uønsket deltid annethvert år.

DEL 3 – Områdenes handlingsplaner og budsjettrammer

3.1 Felles struktur for områdekapitlene

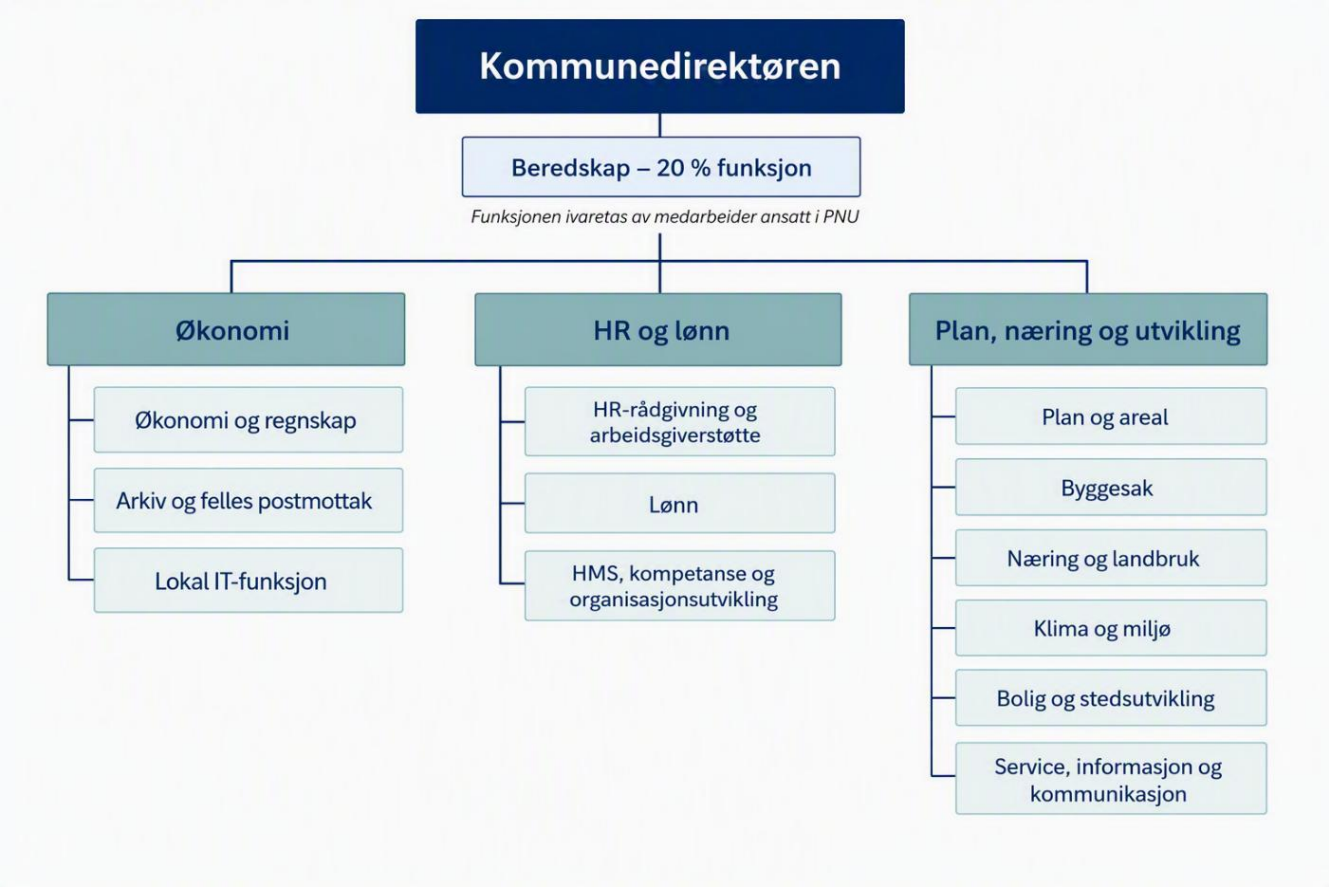
Alle områdekapitlene følger en felles struktur som skal tydeliggjøre sammenhengen mellom områdets utfordringer, prioriteringer, tiltak og økonomiske rammer. Utfordringsbildet skal danne grunnlag for tydelige hovedprioriteringer i planperioden.

Handlingsplanen skal synliggjøre områdets viktigste tiltak og utviklingsoppgaver i planperioden. Ordinær drift tas normalt ikke med, med mindre oppgaven skal endres vesentlig eller har særlig strategisk betydning for oppfølgingen av samfunnsplanen. Omfanget tilpasses områdets ansvarsområde. Tiltakene kobles til relevante mål i samfunnsplanen og skal så langt som mulig ha tydelig ansvar og kunne følges opp gjennom indikatorer eller annen rapportering. Vesentlige endringer fra gjeldende drift beskrives i hvert områdekapittel. Budsjettforutsetninger og økonomiske rammer for kommunedirektørens stab samles i en felles bolk, mens sektorene omtaler dette i egne kapitler.

3.2 Kommunedirektørens stab

Kommunedirektørens stab består av økonomi, HR og lønn samt Plan, næring og utvikling. Staben skal støtte kommunedirektøren og sektorene med styring, analyse, kompetanse, organisasjonsutvikling og gjennomføring av politiske og administrative prioriteringer. I planperioden blir dette særlig viktig for å sikre økonomisk bærekraft, nødvendig kompetanse, omstillingsevne og god sammenheng mellom mål, tiltak og ressursbruk.

Fagområder og funksjoner under kommunedirektøren

Forenklet oversikt. Figuren viser fagområder i kommunedirektørens stab, ikke formell organisering

3.2.1 Økonomi

Beskrivelse av området

Økonomiområdet omfatter økonomi og regnskap, arkiv og felles postmottak samt lokal IT-funksjon. Området skal sikre forsvarlig økonomistyring, pålitelig styringsinformasjon, korrekt regnskap, trygg dokumentasjonsforvaltning og stabile digitale arbeidsverktøy. Økonomiområdet støtter kommunedirektøren og lederne i arbeidet med budsjett, rapportering, analyse, investeringer, internkontroll og omstilling, og skal bidra til at kommunens ressurser prioriteres og brukes i tråd med politiske vedtak og langsiktige økonomiske rammer.

Utfordringsbilde og hovedprioriteringer 2027–2030

Kommunens økonomiske situasjon gjør det nødvendig å styrke sammenhengen mellom mål, aktivitet, bemanning og ressursbruk. Budsjettene må være realistiske, avvik må avdekkes tidligere, og planlagte omstillingstiltak må følges opp med tydelig ansvar og dokumentert økonomisk effekt. Økonomiområdet skal videreutvikle beslutningsgrunnlaget for politisk og administrativ ledelse og støtte sektorene i å skille mellom kortsiktige innsparinger og varige endringer i driften.

Bedre styringsinformasjon er en hovedprioritering i planperioden. Rapporteringen skal i større grad koble økonomiske data med tjenesteaktivitet, bemanning og resultater. Demografiske analyser, kostnadsutvikling og kunnskap om framtidig tjenestebehov skal inngå i budsjettgrunnlaget og gi et bedre grunnlag for prioritering og omfordeling av ressurser. Målstrukturen i samfunnsplanen, HØP, tertialrapporteringen og årsmeldingen skal henge sammen.

Et høyt investeringsnivå og økende gjeld krever sterkere investeringsstyring. Før større prosjekter prioriteres, skal investeringsbehov, finansiering, rente- og avdragsvirkning, framtidige driftskostnader og forventede gevinster synliggjøres. Økonomiområdet skal bidra til realistiske framdriftsplaner, løpende prognoser og tydelig oppfølging av avvik og økonomisk risiko i investeringsporteføljen.

Videre utvikling og utnyttelse av ERP-systemet skal gi bedre datakvalitet, færre manuelle prosesser og mer effektiv rapportering. Digitalisering er ikke et mål i seg selv, men skal frigjøre kapasitet til analyse, lederstøtte og kvalitetsarbeid. Nye løsninger skal derfor prioriteres ut fra dokumentert nytte, risiko, gjennomføringskapasitet og tydelig ansvar for gevinstrealisering.

Regnskap, arkiv og IT er virksomhetskritiske funksjoner. Området må redusere sårbarhet og personavhengighet gjennom dokumenterte arbeidsprosesser, internkontroll, stedfortrederkompetanse og kontinuitetsplanlegging. Aktuelle interkommunale samarbeid skal vurderes ut fra kvalitet, robusthet, kompetanse, kapasitet, økonomisk effekt og kommunens behov for styring og tilgjengelighet.

Hovedprioriteringene for 2027–2030 er å styrke økonomistyringen og oppfølgingen av varige omstillingstiltak, videreutvikle analyser og styringsinformasjon, forbedre investeringsstyringen, realisere gevinster fra digitale løsninger og sikre robuste funksjoner innen regnskap, arkiv og IT.

Satsingsområde / mål i samfunnsplanen	Delmål 2027–2030	Prioriterte tiltak	Oppfølging / resultatindikator	Ansvar
Nyskapende Drangedal – styrke utviklingsevnen	Økonomiplanen skal bidra til bedre beslutningsgrunnlag og styrket gjennomførings evne	Videreutvikle koblingen mellom samfunnsplan, tiltak og økonomi	Økonomiplan og årsmelding basert på samme målstruktur	Økonomi
Inkluderende Drangedal – tilrettelegge for et samfunn i endring	Ressurser skal omprioriteres i takt med behovsutvikling og endret demografi	Utvikle analyser av demografi, kostnader og tjenestebehov	Årlige analyser inngår i budsjettgrunnlaget	Økonomi / sektorene
Naturlige Drangedal – grønn omstilling	Klima- og bærekraftvirkninger skal i større grad reflekteres i beslutningsgrunnlag knyttet til drift og investeringer	Inkludere bærekrafts vurderinger i investeringsgrunnlag. Tilrettelegge for utarbeidelse av klimaregnskap.	Større andel beslutningsgrunnlag med dokumenterte klimavurderinger.	Økonomi / sektorene

3.2.2 HR og lønn

Beskrivelse av området

HR og lønn skal støtte kommunedirektøren og lederne i arbeidsgiverrollen og bidra til at kommunen har nødvendig arbeidskraft, kompetanse og ledelse til å levere bærekraftige tjenester. Området omfatter HR-rådgivning, lønn, HMS, organisasjons- og lederutvikling, rekruttering, arbeidsmiljø og partssamarbeid. Lønnsfunksjonen skal sikre korrekt lønn til rett tid, rapportering og regnskapsføring i samsvar med lov- og avtaleverk. HR-avdelingen skal jobbe fakta og forskningsbasert, og skal utvikle felles HR –standarder og systemer. Vi skal sikre orden i eget hus ved å kontrollere at organisasjonen følger lov og avtaleverk innen våre fagområder.

Utfordringsbilde og hovedprioriteringer 2027–2030

De siste 2 årene har HR-avdelingen og økonomiavdelingen gjennomført et stort digitaliseringsprosjekt med innføring av nytt ERP-system (Enterprise Resource Planning / virksomhetsstyringssystem). Dette har ført til digitalisering og effektivisering av mange av våre arbeidsprosesser. Innføringen av nytt ERP-system har tatt det meste av vår utviklingskapasitet i denne perioden. Vi skal arbeide videre med integrasjoner og automatisering for å oppnå mest mulig effektiv bruk av systemet.

Behovet og ønsket om gjennomføring av tiltak, bistand i saker og omstillingsprosesser er stor, og har vært økende hos HR-avdelingen gjennom flere år. Det blir derfor viktig med forventningsavklaring for bistand med kommunalområdene.

Tilgang på arbeidskraft og kritisk kompetanse vil være en av kommunens viktigste utfordringer i planperioden. Flere tjenester har små og sårbare fagmiljøer, og kommunen må arbeide systematisk med behovsanalyse, rekruttering, heltidskultur, oppgavedeling og tiltak som skal legge et godt grunnlag for at medarbeidere ønsker og har mulighet til å stå lenger i arbeid.

Arbeidskraftutfordringen kan ikke løses gjennom rekruttering alene. Kommunen må se kompetanseutvikling, arbeidsmiljø, nærvær, ledelse, heltidsarbeid og organisering i sammenheng. HR leverer statistikk for bla avgang, turnover, fravær og stillingsstørrelser til bruk som grunnlag for prioriterte tiltak i sektorene. Kompetanseplanleggingen og vurdering av kritisk kompetanse skal kobles tydelig til demografi, omstilling, digitalisering og framtidige tjenestebehov.

Lederne har en sentral rolle i å gjennomføre omstilling, utvikle arbeidsmiljøet og følge opp medarbeidere og ressursbruk. HR skal styrke lederstøtten gjennom målrettet lederutvikling, levere relevant styringsinformasjon og gi praktisk støtte i endringsprosesser. Omstillinger skal gjennomføres i tråd med vår omstillingsrutine for å sikre best mulig prosesser med god involvering.

Nærvær og et godt arbeidsmiljø er avgjørende for kvalitet, kontinuitet og bærekraftig ressursbruk. Arbeidet skal være forebyggende og arbeidsplassrettet, og bygge på kunnskap om årsaker og risikoforhold. Heltidskultur skal ses i sammenheng med bemanningsplanlegging, kvalitet, rekruttering og redusert bruk av vikarer og innleie. HR skal støtte lederne i arbeidet med systematisk HMS-arbeid, oppfølging av sykefravær, medarbeiderundersøkelser og andre tiltak.

ERP-systemet og bedre tilgang til HR-data (BI) skal gi mer effektive arbeidsprosesser, bedre bemanningsoversikt og sikrere beslutningsgrunnlag. Lønn er en virksomhetskritisk funksjon med høy konsekvens ved feil. Området må redusere sårbarhet og personavhengighet gjennom rutiner, internkontroll, systemkompetanse, stedfortrederordning og kontinuitetsplanlegging.

Hovedprioriteringene for 2027–2030 er å sikre kritisk kompetanse og bærekraftig bemanning, styrke ledelse og organisasjonsutvikling, fremme nærvær, arbeidsmiljø og heltidskultur, bistå ledere med å bruke HR-data mer systematisk i styringen og sikre robust og korrekt lønnsforvaltning.

Vi vil arbeide med risikoanalyser/internkontroll innen våre fagområder som grunnlag for utarbeidelse av opplæring, rutiner og veiledere for å sikre at personalforvaltningen er i tråd med gjeldende lov- og avtaleverk.

Handlingsplan 2027–2030

Satsingsområde / mål i samfunnsplanen	Delmål 2027–2030	Prioriterte tiltak	Oppfølging / resultatindikator	Ansvar
Nyskapende Drangedal – styrke utviklingsevnen	Kommunen skal ha kompetanse til utvikling og omstilling	Kompetansetiltak innen ledelse, digitalisering og forbedringsarbeid	Deltakelse og dokumentert anvendelse av kompetansen	HR / sektorene
Nyskapende Drangedal – styrke utviklingsevnen	Vi skal gjennomføre rekrutteringsprosesser profesjonelt og med god kvalitet	Opplæring i rekruttering/ behovsanalyse for ledere.	Gjennomført opplæring og godt gjennomførte rekrutteringsprosesser	HR/ledere
Nyskapende Drangedal – styrke utviklingsevnen	Kompetanseutvikling innen organisasjonsutvikling og omstilling	Lederutvikling	Gjennomført opplæring og plan for utvikling og vet omstilling for avdelingen	HR/ledere

Satsingsområde / mål i samfunnsplanen	Delmål 2027–2030	Prioriterte tiltak	Oppfølging / resultatindikator	Ansvar
Inkluderende Drangedal – tilrettelegge for et samfunn i endring	Kritiske tjenester skal ha nødvendig bemanning og kompetanse	Rekruttering, kompetanseplaner og heltidsarbeid	Vakans, turnover og heltidsandel i prioriterte tjenester	HR / sektorene
Inkluderende Drangedal- God oppstart og mestring for ansatte	Gode rutiner for oppstart og god mestringskultur	Rutiner for oppstart av nyansatte og oppfølging av 10-faktor medarbeiderundersøkelse	Rutiner for nyansatte brukes og 10-faktor følges opp i alle avdelinger	HR/ledere
Nyskapende Drangedal – styrke utviklingsevnen	Strategisk forankret HR-strategi	Utarbeide og implementere HR-strategi og rullere årlig handlingsplan	Tiltak i handlingsplanen er fulgt opp	HR/ sektorene

Vesentlige endringer fra gjeldende drift

HR-avdelingen rekrutterer en ny medarbeider i starten av 2027 og dette vil i en opplæringsperiode påvirke tjenestenivået. Det er fremdeles flere integrasjoner som skal på plass i arbeidet med HRM-systemet. Vi skal også ferdigstille automatisering av brukeradministrasjon i samarbeid med ITG. Det skal i 2027 gjennomføres lokale forhandlinger etter HTA kap 4, som er en stor og ressurskrevende prosess.

Drangedal kommune skal gjennomføre profesjonelle og kvalitet sikrede rekrutteringsprosesser. Vi bruker vårt digitale verktøy i rekrutteringen for å sikre effektivitet og helhetlig kvalitet. Jobbanalyse gjennomføres før hver prosess og skal være forankret i det strategiske kompetansebehovet.

Vi skal tilby attraktive ansettelsesvilkår med heltidsstillinger som norm. Vi vektlegger gode fagmiljøer, utviklingsmuligheter, fleksibilitet og godt arbeidsmiljø. Vi har fokus på mangfold og tilpasning til ulike livsfaser der det er mulig.

Prioriterte grep er rekruttering av lærlinger, og vi viderefører derfor målet om 7 lærlinger.

Unntak fra kvalifikasjonsprinsippet kan brukes som virkemiddel for rekruttering av søkere utenfor arbeidslivet. Dette skal gjøre veien til en jobb i kommunal sektor enklere for personer som av ulike grunner står utenfor og samtidig bidra til mer arbeidskraft i sektoren. Veilederen fra KS om unntak fra kvalifikasjonsprinsippet skal følges dersom dette virkemidlet skal brukes.

Introduksjon av nyansatte skal gi rask integrering og mestring. Introduksjonsprogram for nyansatte og plan for opplæring brukes systematisk og kan tilpasses ulike tjenesteområder. Fysisk og sosial introduksjon styrker relasjoner, kultur og faglig forankring. Evaluering av rekrutteringsprosessene, introduksjonsprogrammet og gjennomføring av sluttintervju med medarbeidere som slutter skal bidra til kunnskapsbasert forbedring.

3.2.3 Plan, næring og utvikling

Beskrivelse av avdelingen

Plan, næring og utvikling skal samordne kommunens strategiske samfunnsutviklingsarbeid og bidra til å gjennomføre målene i samfunnsplanen. Avdelingen har et bredt ansvarsområde som omfatter overordnet planlegging og arealforvaltning, plan- og byggesaksbehandling, næringsutvikling, landbruk, klima og miljø, bolig- og stedsutvikling, servicekontor, informasjon og kommunikasjon. Avdelingen skal bidra til helhetlig og bærekraftig utvikling og samtidig sikre forutsigbar saksbehandling, god forvaltning og tilgjengelige tjenester for innbyggere og næringsliv.

Utfordringsbilde og hovedprioriteringer 2027–2030

Innledning

De kommende årene vil være preget av flere store plan- og utviklingsoppgaver. Revisjon av kommuneplanens arealdel, oppfølging av samfunnsplanen, ny planstrategi, ny klimaplan, videreføring av næringsarbeidet etter Driv og ulike bolig- og stedsutviklingsprosjekter skal gjennomføres innenfor begrensede økonomiske og administrative rammer. Små og spesialiserte fagmiljøer gjør avdelingen sårbar ved trafikktopper, fravær og turnover i bemanningen. For å sikre framdrift og kvalitet må alle oppgaver og prosjekter prioriteres ut fra tilgjengelige ressurser, finansiering og gjennomføringsevne.

Plan- og byggesak

Plan- og byggesaksområdet håndterer mange og krevende oppgaver, men har begrensede ressurser med kun en byggesaksmedarbeider og en arealplanlegger. Arbeidet med kommuneplanens arealdel vil kreve betydelig kapasitet på planområdet, samtidig som høy aktivitet på byggesaksområdet stiller krav til tilgjengelighet og rask saksbehandling. Et komplisert regelverk og stadig nye regionale og nasjonale føringer og forventninger gjør det nødvendig med kontinuerlig kompetanseheving. Det er også ventet endringer i plan- og byggesakslovgivningen i 2027, som kan føre til krav om kortere saksbehandlingstid for kommunene. Dette vil være krevende å få til innenfor dagens bemanning.

Kommuneplanens arealdel er et sentralt styringsverktøy for utviklingen av Drangedal. Arealdelen skal legge til rette for bolig- og næringsutvikling, samtidig som jordvern, naturmangfold, klima, infrastruktur og beredskap ivaretas. Arbeidet med planprogrammet startet opp i siste halvdel av 2026.

Reduserte økonomiske rammer i 2027 og 2028 vil påvirke framdriften og begrense muligheten for kjøp av ekstern planfaglig bistand. Det vurderes likevel som mulig å videreføre planarbeidet dersom revisjonen målrettes og avgrenses tydelig og gjennomføres over lengre tid enn opprinnelig planlagt. Ekstern bistand må da konsentreres om nødvendige utredninger og spesialistkompetanse**.**

Revisjonsarbeidet må ses i sammenheng med planvaskprosjektet, som kommunen har mottatt eksterne midler til. Planvasken bør gjennomføres parallelt med revisjonen, og det vil søkes ytterligere ekstern finansiering i 2028. Saksbehandling av private reguleringsplaner og nye planinitiativ må samtidig ivaretas.

Næringsutvikling og Driv

Omstillingsprogrammet Driv avsluttes i planperioden, men behovet for godt nærings- og utviklingsarbeid består. Kommunen må avklare hvordan arbeidet skal videreføres og finansieres, og hvordan samarbeidet med næringslivet og regionale aktører skal utvikles videre. Det må legges til rette for utvikling i eksisterende næringsliv og landbruk, nye etableringer og et styrket reiselivs- og besøkstilbud. Et aktivt næringsliv og gode besøkskvaliteter bidrar også til kommunens attraktivitet som bosted.

Tilgang til egnede næringsarealer, kraft og infrastruktur vil være viktig i denne sammenheng. Mulighetene knyttet til Varpet, ny E18 og bedre regionale forbindelser kan gi økt aktivitet, men krever målrettet og langsiktig oppfølging. Kommunens innsats må rettes mot områder der den kan bidra til konkrete resultater i samarbeid med andre.

Bolig- og stedsutvikling

Bolig- og stedsutvikling skal gjøre Drangedal mer attraktivt å bo i og samtidig møte endringer i befolkningens behov. Kommunen må bidra til et mer variert boligtilbud for unge, familier, eldre og personer som trenger en tilrettelagt bolig. Utviklingen av Doktormyra, boligområder, sentrum, lokalsentrene og øvrige lokalsamfunn må ses i sammenheng med tjenester, møteplasser, transport og kommunal infrastruktur. Stedsutviklingsprosjektene prioriteres ut fra behov, samfunnseffekt, gjennomførbarhet og lokal medvirkning. Gjennomføring forutsetter godt samarbeid på tvers av avdelinger og aktiv bruk av mulighetene for ekstern finansiering.

Klima, natur og landbruk

Ny klimaplan med handlingsplan skal utarbeides i 2026/2027. Arbeidet skal bidra til reduserte utslipp, mer effektiv energibruk og bedre klimatilpasning. Samtidig må kommunen ivareta jordvern, naturmangfold og beredskap og bruke naturressursene på en måte som gir grunnlag for langsiktig verdiskaping. Jordbruk og skogbruk er blant kommunens viktigste næringer og har stor betydning for blant annet matberedskap, bosetting og lokal verdiskaping. Kommunen skal bidra til utvikling i næringene gjennom god forvaltning, samarbeid og tiltak som styrker rekruttering, investeringer og bærekraftig bruk av lokale ressurser.

Kommunen har ansvar for å sikre veterinærtjenester til produksjonsdyr, men det har vist seg vanskelig å etablere en tilfredsstillende løsning for veterinære dagtjenester i det felles vaktdistriktet for Kragerø og Drangedal. Begrenset oppdragsgrunnlag og utfordringer med rekruttering av veterinærer til produksjonsdyrpraksis gjør det krevende å etablere et stabilt tilbud innenfor tilgjengelige økonomiske rammer. Budsjettrammen til veterinærtjenester foreslås redusert. Dersom det etableres en ordning som sikrer veterinære dagtjenester, vil dette kreve økt finansiering utover foreslått budsjettramme.

Service og kommunikasjon

Servicekontoret er en førstelinjetjeneste og et viktig informasjons- og kontaktpunkt for innbyggerne. Kommunens servicekontor og øvrig kommunikasjonsarbeid skal bidra til at innbyggere og næringsliv enkelt får informasjon, veiledning og hjelp til å finne fram i kommunens tjenester. Kommunikasjonsarbeidet omfatter også oppfølging av nettsider, digitale kanaler og samordning av kommunens informasjon.

Reduserte økonomiske rammer vil føre til vesentlige endringer i organisering, bemanning og tjenestetilbud. Det fysiske servicetilbudet til innbyggerne vil bli betydelig redusert, og dagens servicekontormodell vil etter hvert ikke kunne videreføres. Oppgaver må derfor enten tas bort, digitaliseres eller overføres til andre deler av organisasjonen.

Kommunen vil fortsatt ha behov for tydelig og oppdatert informasjon til innbyggere og næringsliv. Når det fysiske servicetilbudet reduseres, blir gode nettsider og digitale informasjons- og serviceløsninger enda viktigere. Kommunen må også ivareta innbyggere som har begrenset digital kompetanse eller behov for personlig veiledning.

Hovedprioriteringer 2027–2030

Hovedprioriteringene i planperioden er å:

- videreføre revisjonen av kommuneplanens arealdel med tilpasset omfang og framdrift innenfor tilgjengelige rammer, og sikre nødvendig kvalitet og kapasitet i plan- og byggesaksarbeidet
- etablere et varig nærings- og utviklingsarbeid etter Driv og legge bedre til rette for næringsarealer, etableringer og lokal verdiskaping
- styrke bolig- og stedsutviklingen gjennom et mer variert boligtilbud og prioriterte utviklingsprosjekter i sentrene og lokalsamfunnene
- følge opp klimaplanen og bidra til bærekraftig forvaltning og utvikling av naturressursene, jordbruket og skogbruket

- prioritere utviklingsoppgaver ut fra gjennomføringsevne, samarbeid og muligheter for ekstern finansiering
- tilpasse service- og kommunikasjonsfunksjonene til nye økonomiske rammer

Handlingsplan 2027–2030

Satsingsområde / mål i samfunnsplanen	Delmål 2027–2030	Prioriterte tiltak og leveranser	Oppfølging / resultatindikator	Ansvar
Naturlige Drangedal – helhetlig arealforvaltning	Kommuneplanens arealdel skal gi et oppdatert og forutsigbart grunnlag for bolig, næring, natur, jordvern, klima og beredskap	• Videreføre revisjon av kommuneplanens arealdel med tilpasset omfang og framdrift • Gjennomføre planvask og utarbeide arealregnskap • Avgrense og prioritere nødvendige utredninger og tema for revisjon • Gjennomføre nødvendige medvirkningsaktiviteter og utarbeide planforslag • Søke ekstern finansiering til relevante deler av planarbeidet	• Planprogram vedtatt • Planvask gjennomført • Arealregnskap utarbeidet • Planforslag framlagt • Kommuneplanens arealdel vedtatt	**PNU**
Nyskapende Drangedal – næringsvennlig og forutsigbar kommune	Sikre en faglig forsvarlig, effektiv og forutsigbar plan- og byggesaksforvaltning	• Drive plan- og byggesaksforvaltningen innen selvkost • Tilpasse driften ut fra saksmengde og inntekter • Effektivisere plan- og byggesak ved bruk av digitalisering, automatisering og selvbetjeningsløsninger for publikum • Gjennomføre årlig tilsynsplan • Videreutvikle veiledning og digitale arbeidsprosesser	• Selvkostgrad • Saksbehandlingstid • Fristbrudd • Gjennomførte tilsyn	**PNU**
Nyskapende Drangedal – styrke næringslivet og skape vekst	Sikre et varig og målrettet nærings- og utviklingsarbeid etter omstillingsperioden	• Gjennomføre «Fra Driv til drift» og legge fram forslag til framtidig organisering og finansiering av næringsarbeidet • Utarbeide en nærings- og landbruksplan • Videreføre næringsdialog, etablererveiledning og regionalt utviklingssamarbeid	• Modell for videreføring politisk behandlet • Nærings- og landbruksplan vedtatt • Nyetableringer • Arbeidsplasser skapt eller sikret • Eksterne utviklingsmidler utløst	**PNU**
Nyskapende Drangedal – utnytte utviklingsmuligheter og styrke lokal verdiskaping	Legge til rette for etableringer, investeringer og næringsutvikling	• Følge opp utviklingsmuligheter knyttet til Varpet, ny E18 og regionale forbindelser • Avklare framtidige næringsarealer • Bidra til samarbeid om kraft, infrastruktur, kompetanse og næringsutvikling	• Etableringshenvendelser • Avklarte næringsarealer • Samarbeids- og utviklingsprosjekter • Eksterne midler utløst	**PNU**
Nyskapende Drangedal – attraktivt for bosetting og besøk	Øke tilgangen på varierte boliger og attraktive steder	• Følge opp Doktormyra og andre prioriterte boligprosjekter • Legge til rette for utvikling av kommunale og private boligområder • Gjennomføre prioriterte stedsutviklingsprosjekter i sentrene og lokalsamfunnene • Søke ekstern finansiering til bolig- og stedsutviklingstiltak	• Igangsatte eller realiserte boliger • Gjennomførte prosjektmilepæler • Eksterne tilskudd utløst	**PNU**

Naturlige Drangedal – grønn omstilling og klimavennlige løsninger	Følge opp klimaplanen gjennom prioriterte tiltak	• Utarbeide årlige prioriteringer i klimaplanens handlingsdel • Følge opp tiltak for utslippsreduksjon, energi og klimatilpasning • Integrere klima- og naturhensyn i planer	• Gjennomførte klimatiltak • Klimaregnskap	**PNU / berørte sektorer**
Naturlige Drangedal – bærekraftig forvaltning av naturressurser	Styrke verdiskaping, beredskap og bærekraftig ressursforvaltning	• Utarbeide og følge opp nærings- og landbruksplan • Bidra til utvikling i jordbruk, skogbruk og tilleggsnæringer • Ivareta jordvern og naturmangfold i arealforvaltningen • Samarbeide med næringsaktører og organisasjoner om utviklingsprosjekter	• Omdisponert dyrka mark • Areal i drift (daa) • Skogkulturaktivitet (planting og ungskogpleie)	**PNU**
Alle satsingsområder - tilgjengelighet, kommunikasjon og medvirkning	Sikre tilgjengelig informasjon, innbyggerdialog og nødvendig innbyggerservice innenfor endrede økonomiske rammer	• Følge opp kommunikasjonsstrategien og videreutvikle digitale informasjonskanaler • Avklare framtidig organisering av service- og førstelinjetjenestene • Avklare hvilke oppgaver som skal videreføres, digitaliseres, reduseres eller overføres til andre deler av organisasjonen • Avklare ansvar og organisering av kommunikasjonsfunksjonen • Videreutvikle digitale informasjons- og selvbetjeningsløsninger	• Fremtidig modell for service og kommunikasjon avklart • Ansvar og oppgavefordeling avklart • Digitale informasjons- og serviceløsninger videreutviklet • Kommunikasjonsstrategien er fulgt opp	**PNU**

Vesentlige endringer fra gjeldende drift

Planarbeid

Planbudsjettet foreslås redusert med 300 000 kroner i 2027 og 500 000 kroner i 2028. Dette vil gi redusert framdrift eller utsettelse av revisjonen av kommuneplanens arealdel. Ved utsettelse videreføres arealdelen fra 2016 over lengre tid. Siden juni 2020 er det behandlet 55 dispensasjonssaker knyttet til arealdelen. Et eldre plangrunnlag kan gi fortsatt behov for dispensasjoner og særskilte utredninger, med økte kostnader for tiltakshavere, mindre forutsigbarhet og mer ressurskrevende saksbehandling.

Servicekontor og kommunikasjon

Rammen reduseres med 200 000 kroner i 2027, 500 000 kroner i 2028 og 1,4 mill. kroner i 2029 og 2030. Fra 2029 vil dagens servicekontor og sentralbord i realiteten ikke kunne videreføres. Det fysiske servicetilbudet og tilgjengeligheten for innbyggerne vil bli redusert, og oppgaver som fortsatt må utføres må fordeles til andre deler av organisasjonen. Det må også påregnes investeringer i digitale løsninger for sentralbord og besøkshåndtering. Redusert fysisk service gjør samtidig gode digitale informasjonskanaler enda viktigere.

Veterinærtjenester

Rammen til veterinærtjenester reduseres med 200 000 kroner i 2027. Kommunen arbeider med å få på plass en stabil ordning for veterinære dagtjenester. Dersom dette lykkes, må det påregnes behov for økt finansiering utover foreslått budsjettramme.

3.2.4 Interkommunale samarbeid og deltaking i andre selskap mm.

Beskrivelse av området

Drangedal kommune deltar i og har satt vekk deler av oppgaveporteføljen sammen med andre kommuner i interkommunale selskap, vertskommuneløsninger eller andre eierkonstellasjoner Her finn vi blant anna Grenland brann og redning, Grenlandsrådet IPR, IATA IKS, Sør-Øst 110 IKS, VETAKS, GKI, ITG m.fl.

Dei interkommunale samarbeida er en ikke uvesentlig del av arbeidet som Drangedal har ansvaret for.

Utfordringsbilde og hovedprioriteringer 2027–2030

Samarbeida er delvis styrt gjennom styre og representanskap med politisk deltaking, men og med administrativ deltaking. Administrasjonen deltar i stor grad i dei samarbeidene med vertskommuneorganisering.

Bedre styringsinformasjon er en hovedprioritering i planperioden. Kostnadskontrollen i selskapene er en utfordring, og må bedres i de kommende perioder. I GBR har det vært en vanskelig økonomisk situasjon det siste året her ønsker vi en evaluering av selskapet både knyttet til forutsetninger og rammer for etablering av IKS`et og effektivitet og rett kostnadsnivå og beredskap. Vi vil vurdere effektivitetspotensialet, siden eierkommunene ikke er enige om forutsetningene for kostnadsveksten i selskapet.

Handlingsplan 2027–2030

De ulike selskapene/samarbeidene har utarbeidet egne mål, som blir lagt frem for formannskapet til orientering, før de blir behandlet i respektive representantskap.

3.2.5 Budsjettforutsetninger og økonomiske rammer for kommunedirektørens stab

Av store endringer i rammene for kommunedirektørens stab, er bortfall av grendeutviklingsmidler og en justering av veterinærtjenesten. Eller ser vi at utgiftene til lisenser og andre avtaler for lønn og økonomi stiger mer enn deflator.

Samlet budsjettramme

Budsjettområde	Tjenesteområde	Budsj 2027	Budsj 2026	Endring
11210	Kommunedirektørens kontor	2 653	2 639	14
11220	Økonomiavdeling	6 632	6 289	343
11260	Samfunn og Strategiutvikling	2 383	2 058	325
14111	Landbruk og næring	1 928	1 942	-14
14201	Veterinærtjenester	700	900	-200
14231	Næring	1 599	1 648	-49
14232	DRIV	0	0	0
15131	Byggesaksavdeling	-195	72	-267
15152	Kommuneplan	1 831	1 929	-98
15400	Beredskap	75	75	0
15411	Miljøtiltak	100	70	30
15441	Grendeutviklingsmidler	58	498	-440
19100	Post/Arkiv	1 864	1 763	101
19110	HR og lønn	3 877	3 898	-21
19130	IKT	10 380	9 905	475
19160	Servicekontor	1 736	1 802	-66
19999	Reservert lønn Sektor 100	636	636	0
SUM	**100 - Kommunedirektør med stab**	**36 257**	**36 124**	**133**

Årsverk

Område	Faste årsverk 2026	Faste årsverk 2027	Endring	Merknad
Økonomi	9	9	0	Ingen endring
Kommunedirektøren	3	3	0	Ingen endring
HR og lønn	4	3	0	Ingen endring
Plan, næring og utvikling	7,8	7,8	0	Ingen endring
NAV	2,7	2,7	0	Ingen endring
Sum kommunedirektørens stab	26,5	26,5	0	

3.2.6 Budsjettforutsetninger og økonomiske rammer for politisk arbeid

Det er lagt inn utgifter til valg i 2027. Ellers er budsjett for politisk virksomhet kun justert med lønnsvekst.

Samlet budsjettramme

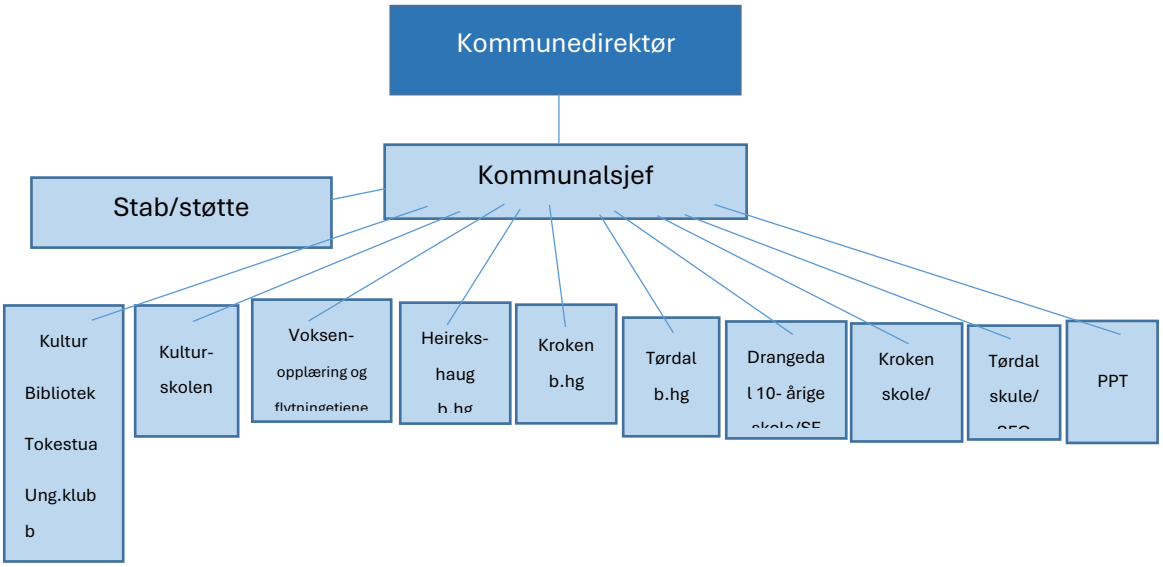
Budsjettområde	Tjenesteområde	Budsj 2027	Budsj 2026	Endring
11110	Ordfører	1 499	1 498	1
11120	Kommunestyret	751	683	68
11130	Formannskapet	486	478	8
11140	Hovedutvalgene	266	251	15
11141	Kontrollutvalget	350	344	6
11142	Eldrerådet	40	40	0
11150	Andre utvalg	216	210	6
11160	Kommune og stortingsvalg	350	0	350
12551	Ungdomsrådet	36	33	3
SUM	**101 - Politisk**	**3 994**	**3 537**	**457**

3.3 Kunnskap, mangfold og kultur

Beskrivelse av sektoren

Kunnskap, mangfold og kultur skal gi barn, unge og voksne grunnlag for læring, mestring, tilhørighet og deltakelse. Sektoren omfatter barnehage, skole, voksenopplæring, integrering, kultur, bibliotek, kulturskole, ungdomsklubb, Tokestua og fritidstilbud, og består av følgende enheter.

Sektorens organisasjonskart og ansvarsområder

Utfordringsbilde og hovedprioriteringer 2027–2030

Sektoren leverer gjennomgående gode og viktige tjenester innen oppvekst, opplæring, integrering, mangfold, kultur og fritid. Systematisk arbeid med læringsmiljø, inkluderende praksis, kompetanseutvikling og tverrfaglig samarbeid gir et godt grunnlag for videre utvikling. Samtidig står sektoren overfor betydelige omstillingsbehov. Fallende barne- og elevtall, strammere økonomiske rammer, endringer i bosetting og deltakergrunnlag og økende behov for samordnet innsats gjør det nødvendig å prioritere tydeligere i perioden 2027–2030. Utviklingsbilde i forhold til barnetall og elevtall er i kontinuerlig endring, det utfordrer oss.

Demografi, struktur og økonomisk bærekraft

Antallet barn og unge forventes å gå ned, men utviklingen kan variere mellom ulike deler av kommunen. Kapasiteten i barnehager, skoler og SFO må derfor vurderes samlet og over tid. Dagens struktur innebærer en høy andel faste kostnader, og lavere barnetall gir ikke automatisk tilsvarende reduksjon i utgiftene. Samtidig kan små enheter og fagmiljøer være sårbare ved fravær, rekrutteringsutfordringer og endringer i behov. Det har vært godt søkergrunnlag på utlyste faste stillinger.

Utviklingen i barne- og elevtall gjør det nødvendig å utrede strukturelle tilpasninger i planperioden. Vurderingene må bygge på oppdaterte prognoser og omfatte kvalitet, lærings- og oppvekstmiljø, reisevei, kapasitet, bemanning, bygningsmessige forhold og økonomi. Utredningene må gi grunnlag for beslutninger om struktur, kapasitet og ressursbruk og synliggjøre når eventuelle økonomiske virkninger kan realiseres. Eventuelle endringer må forberedes grundig og gjennomføres gjennom åpne prosesser med medvirkning. Målet er en struktur som gir forsvarlige og gode tjenester innenfor langsiktig bærekraftige rammer. Det gjelder spesielt innfor området bosetting, der det har vært og er behov for omstilling.

Inkludering, læring og tidlig innsats

Samfunnsplanen prioriterer trygge og inkluderende oppvekstmiljøer og at alle skal ha en plass i fellesskapet. Kommunen har over tid arbeidet systematisk med læringsmiljø, inkluderende praksis og kompetanseutvikling. Dette arbeidet må videreføres, samtidig som kommunen møter utfordringer knyttet til fravær, psykiske helseutfordringer, sosial ulikhet og barn og unge med sammensatte behov.

Tidlig innsats må i større grad forstås som et felles ansvar på tvers av barnehage, skole, PP-tjeneste, helse, NAV, barnevern og andre relevante tjenester. PP-tjenestens systemrettede og forebyggende arbeid, inkluderende praksis og felles arbeidsmetoder i barnehager og skoler er viktige virkemidler. Høyt individrettet sakspress og et lite fagmiljø kan begrense PP-tjenestens kapasitet til forebyggende og systemrettet arbeid. Balansen mellom lovpålagt sakkyndighetsarbeid og tidlig støtte til barnehager og skoler må derfor følges særskilt. Målet er at flere barn og unge får nødvendig støtte tidlig og opplever mestring, tilhørighet og tilfredsstillende utvikling innenfor det ordinære tilbudet.

På dette området kan enkelt saker kreve skreddersøm og samarbeid på tvers av enheter og sektorer.

Kompetanse, kapasitet og kvalitet

Sektoren er avhengig av kvalifiserte medarbeidere og stabile fagmiljøer. Rekruttering, tilgang på vikarer, sykefravær og sårbarhet i enkelte funksjoner kan påvirke kontinuitet og kvalitet. Samtidig stilles det høye krav til faglig utvikling, ledelse, digital kompetanse, inkluderende praksis og oppfølging av barn og unge med ulike behov. Kompetanseutviklingen må prioriteres ut fra dokumenterte behov og ses i sammenheng med framtidig struktur og bemanning. Regionalt samarbeid og etablerte kompetanseordninger bør brukes målrettet, samtidig som ledelse, arbeidsmiljø og organisering videreutvikles. Det har vært god søknad på utlyste faste stillinger og Drangedal kommune oppleves som er attraktivt sted å jobbe.

Utenforskap, integrering og overgang til arbeid eller utdanning

Drangedal trenger arbeidskraft, samtidig som unge og voksne står utenfor arbeid og utdanning. Dette krever samordnet innsats over tid og tydelige overganger mellom skole, videregående opplæring, NAV, voksenopplæring, flyktningtjeneste, helse og arbeidsliv. Tverrfaglige samarbeid må brukes til å identifisere risiko tidligere og gi mer sammenhengende oppfølging. Voksenopplæringen og flyktningtjenesten må tilpasses endringer i bosetting, deltakergrunnlag og statlige inntekter. Samarbeidet mellom flyktningtjenesten, voksenopplæringen, NAV og arbeidslivet må videreutvikles slik at kvalifiseringen blir mer arbeidsrettet og flere går videre til arbeid eller utdanning. Opplæring, kvalifisering og integrering bør kobles til lokale og regionale behov for arbeidskraft, med arbeid, utdanning og varig deltakelse som mål. Dette samarbeidet inkludere i stor del også fylket, og Kragerø kommune som det allerede er samarbeid med og inngått avtaler.

Kultur, fritid og frivillighet

Kultur og frivillighet er viktige byggesteiner i et levende og inkluderende Drangedal. Gjennom møteplasser som Tokestua, biblioteket, kulturskolen og ungdomsklubben, og i samarbeid med aktivitetshuset, frivilligheten og næringslivet, skapes arenaer for aktivitet, opplevelser og fellesskap. Tilbudene gir muligheter for mestring og

tilhørighet, styrker integrering og folkehelse og bidrar til å forebygge utenforskap. Samtidig må tilbudene utvikles innenfor begrensede ressurser og møte ulike behov i hele kommunen.

Kommunale tilskudd stimulerer kulturlivet, utløser frivillig innsats og gjør nye initiativer mulig. Målrettede ordninger og samarbeid med frivilligheten og næringslivet gir flere mulighet til å delta. Arrangementer som Drangedalsdagene skaper engasjement og styrker fellesskap og lokal identitet. Kultur og frivillighet bidrar til stedsutvikling, bolyst og attraksjonskraft. Med begrensede ressurser må vi sikre tilgjengelige tilbud, god samordning og effektiv ressursbruk. Kommunen skal være en aktiv tilrettelegger og samarbeidspartner for inkluderende og attraktive lokalsamfunn. Styrke kultur og frivillighet som drivkraft for inkludering, mestring og folkehelse. Stimulere lokalt engasjement gjennom målrettede tilskuddsordninger, samarbeid og arrangementer som fremmer fellesskap, lokal identitet og Drangedals attraksjonskraft.

Samfunnsplanen løfter kultur og frivillighet både som inkluderingskraft og som bidrag til attraktive steder og lokalsamfunn. Sektoren bør derfor prioritere tilgjengelige tilbud, samarbeid med frivilligheten og bedre samordning mellom kultur, oppvekst, folkehelse og stedsutvikling. Revisjon av overordnet kulturplan og plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv skal gi retning for prioriteringene og tydeliggjøre kommunens rolle som tilrettelegger og samarbeidspartner.

Hovedprioriteringer 2027–2030

1. Tilpasse struktur, kapasitet og ressursbruk til utviklingen i barne- og elevtall, med vekt på kvalitet, økonomisk bærekraft og åpne beslutningsprosesser.
2. Styrke trygge og inkluderende oppvekstmiljøer gjennom tidlig, systematisk og tverrfaglig innsats, slik at flere opplever mestring og tilhørighet i det ordinære tilbudet.
3. Sikre nødvendig kompetanse, stabil bemanning og robuste fagmiljøer gjennom målrettet kompetanseutvikling, samarbeid og god organisering.
4. Forebygge utenforskap og styrke overgangen til arbeid, utdanning og aktivitet, med særlig vekt på unge, flyktninger og voksne med behov for kvalifisering.
5. Sikre kultur og frivillighet som drivkraft for inkludering, mestring og folkehelse. Stimulere lokalt engasjement gjennom målrettede tilskuddsordninger, samarbeid og arrangementer som fremmer fellesskap, lokal identitet og Drangedals attraksjonskraft.

Handlingsplan 2027–2030

Satsingsområde / mål i samfunnsplanen	Delmål 2027–2030	Prioriterte tiltak	Oppfølging / resultatindikator	Ansvar
Inkluderende Drangedal – trygge og inkluderende oppvekstmiljø	Styrke trivsel, tilhørighet og læringsmiljø	Systematisk arbeid med barnehage- og skolemiljø og tverrfaglig tidlig innsats	Elevundersøkelsen; Ungdata; fravær; barnehageindikatorer	KMK
Inkluderende Drangedal – alle skal ha en plass i fellesskapet	Redusere ungt utenforskap og øke deltakelse	Partnerskapsløftet og samordnet oppfølging mellom NAV, skole og tjenester	Andel unge i arbeid, utdanning eller aktivitet	KMK / Helse og velferd

Satsingsområde / mål i samfunnsplanen	Delmål 2027–2030	Prioriterte tiltak	Oppfølging / resultatindikator	Ansvar
Inkluderende Drangedal – alle skal ha en plass i fellesskapet	Styrke inkluderende møteplasser, kultur og frivillighet	Samarbeidsprosjekter, bibliotek, kulturskole og åpne kultur- og fritidstilbud	Deltakelse og bruk av prioriterte tilbud	KMK
Nyskapende Drangedal – attraktivt for bosetting og besøk	Bruke kultur og arrangementer som attraktivitets- og stedsutviklingskraft	Samordne kulturutvikling med PNU, næringsliv og frivillighet	Arrangementer, besøk og samarbeidsprosjekter	KMK / PNU
Naturlige Drangedal – bærekraftig forvaltning av naturressurser	Styrke kunnskap om lokal kulturarv og naturgrunnlag	Formidling og prosjektarbeid i skole, bibliotek og kulturfelt	Gjennomførte formidlings- og kulturarvstiltak	KMK

Vesentlige endringer fra gjeldende drift

Sektoren må gjøre vesentlige endringer i organisering, bemanning, arbeidsformer, tjenester og tjenestenivå. Det vil bli krevende.

Det vil bli fokus på elevtall og barnetall for å vurdere og justere barnehage- og skolestruktur.

På kulturområdet blir det svært krevende. Med sektorens budsjett vil det ikke være mulig å opprettholde dagens tilbud. I løpet av perioden vil kulturskolen, Tokestua, bibliotek få reduksjon i stillinger/stillingsprosenter.

Voksenopplæring og flyktningetjenesten: Inntekten reduseres betydelig, noe som fører til nedbemanningen. Den vil bli kraftig redusert p.g.a betydelig nedskalering av bosetting og elevgrunnlag. Det fører til et behov for tett samarbeid og avtaler med andre kommuner.

Budsjettforutsetninger

Budsjettet forsøker å størst mulig grad å opprettholde lovlig drift, som da spesielt gjelder barnehage og skole. Det er også forsøkt å opprettholde forbyggende tiltak for barn og unge, spesielt i forhold til sårbare barn. Det vil si at store deler av budsjettet er «låst».

Budsjettet påvirkes i stor grad av nedgang i barnetall og elevtall.

Økonomiske rammer

Budsjettområde	Tjenesteområde	Budsj 2027	Budsj 2026	Endring
12201	Fellesutgifter grunnskole	4 578	4 058	520
12202	Voksen-/norskoppl -fr.spr	0	2 199	-2 199
12212	Drangedal Idrettshall	1 206	1 164	42
12213	Skoleskyss	3 075	3 125	-50
12215	Drangedal 10-årige skole	49 663	49 635	28
12223	Drangedal 10-årige skole SFO	2 376	2 307	69
12231	Kroken skole	14 141	13 651	490
12232	Kroken SFO	1 236	1 211	25
12271	Tørdal Skule	2 609	5 626	-3 017
12272	Tørdal SFO	161	259	-98
12281	PP-kontoret	2 900	2 809	91
12400	Fellesutgifter barnehager	1 364	1 571	-207
12410	Heirekshaug Barnehage	25 238	24 145	1 093
12420	Kroken Barnehage	18 354	16 579	1 775
12440	Tørdal Barnehage	4 255	4 197	58
12511	Kulturkontoret	1 060	1 015	45
12521	Biblioteket	1 724	1 671	53
12533	Idrettsarbeid	350	460	-110
12541	Ungdomsklubben	1 005	950	55
12560	Kulturskolen	1 529	1 820	-291
12575	Kultur	322	347	-25
12591	Kulturvern	275	425	-150
12601	Tokestua	1 903	2 031	-128
12611	Kino	-5	0	-5
12621	Kiosk Tokestua	-20	-20	0
12650	Drangedal Frivilligsentral	345	332	13
13450	Flyktningtjenesten	6 797	6 772	25
16450	Rammeoverføring flyktninger	-13 070	-18 150	5 080
16999	Reservert lønn Sektor 200	2 671	2 671	0
SUM	**200 - Kunnskap, mangfold og kultur**	**136 042**	**132 860**	**3 182**

Årsverk

Enhet / tjenesteområde	Faste årsverk 2026	Faste årsverk 2027	Endring	Merknad
Heirekshaug barnehage	29,1	29,1	0	
Kroken barnehage	19,2*	19,2*	0	*Fra august 2026; økning på 1,2 årsverk - til barn med rett på plass
Tørdal barnehage	4,2	4,2	0	
Drangedal 10-årige skole	45,0	44,5	-0,5	Innsparing på 1,5 stilling fra 01.08.27

Drangedal 10-årige skoles SFO	4,3	3,6	-0,7	Ressursfordeling skole/SFO
Kroken skole	12,3	12,3	0	
Kroken skoles SFO	1,3	1,3	0	
Tørdal skule	4,4	4,4	0	Tørdal skule legges ned fra 1.8. Noe justering underveis
Tørdal skules SFO	0,4	0,4	0	Tørdal skule legges ned fra 1.8. Noe justering underveis
Drangedal voksenopplæring/ Flyktning tjenesten	5,5*	2,9**	-2,6	* I praksis 5,3 pga 20% perm **Fra 01.08.2027 reduseres med 2,6 årsverk
Kulturskolen	2,02	2,02	0	Nedskalering i løpet 2027
Kulturkontoret	1,0	1,0	0	
Tokestua	1,29	1,29	0	
Ungdomsklubb	0,5	0,8	+0,3	30 % prosjektstilling i 2025 og 2026 omgjøres til fast
Bibliotek	1,0	1,0	0	
PP-tjenesten	2,6	2,6	0	
Sektorkontoret	3,5	3,5	0	
Sum kunnskap, mangfold og kultur	**137,6**	**134,1**	**-3,5**	

3.4 Helse og velferd

Beskrivelse av sektoren

«Alle skal oppleve Drangedal kommune som en god kommune å leve i, også når det gjelder helse og livskvalitet», er en målsetting i kommunens helse- og velferdsplan.

Helse og velferd skal bidra til at innbyggerne kan leve trygge, aktive og meningsfulle liv gjennom hele livsløpet. Sektoren skal gi forsvarlige helse- og omsorgstjenester, fremme mestring og selvstendighet og bidra til sosial inkludering, psykisk helse og god folkehelse.

Sektoren består av følgende enheter/fagområder:

Utfordringsbilde og hovedprioriteringer 2027–2030

Sektoren leverer omfattende og viktige tjenester til innbyggere i ulike livsfaser og med svært ulike behov. Demografiutviklingen, knapphet på arbeidskraft og stramme økonomiske rammer krever omstilling av tjenestene i perioden 2027–2030.

Demografi, behov og bærekraftig tjenestestruktur

Andelen eldre vil øke betydelig, samtidig som det blir færre personer i yrkesaktiv alder. I perioden 2026 – 2030, viser prognose for befolkningsframskrivingen en økning i antall innbyggere 80 år og eldre på 25 %. Flere vil leve lenge med kroniske sykdommer, funksjonsnedsettelser eller sammensatte behov. Utviklingen gir økt etterspørsel etter helse- og omsorgstjenester, men tjenestene kan ikke videreføres eller bygges ut på samme måte som tidligere. Det er likevel ikke til å komme utenom at sektoren må styrkes, og organiseres hensiktsmessig for å håndtere vekst.

Sektoren må beholde og styre enda mer mot en målrettet ressursinnsats mot tjenester som forebygger eller utsetter mer omfattende hjelpebehov. Kapasitet og kompetanse må brukes på riktig nivå, og tjenestetildelingen må bygge på likebehandling, tydelige kriterier og en helhetlig vurdering av den enkeltes ressurser og behov. Tjenesteproduksjonen må ses i sammenheng med økonomisk bærekraft.

Forebygging, mestring og muligheten til å bo hjemme lenger

Samfunnsplanen prioriterer at Drangedal skal tilrettelegge for et samfunn i endring. Flere skal kunne leve aktive liv og bo trygt hjemme så lenge det er forsvarlig.

Frisklivssentralen, fysio- og ergoterapitjenestene, rehabilitering, hjemmetjenestene, tjenestekontoret og fastlegetjenesten må samarbeide for sammenhengende forløp. Pårørende, frivillighet og lokale møteplasser er viktige ressurser, men skal supplere – ikke erstatte – kommunens ansvar. God informasjon om boligtilpasning og hjelpemidler, herunder velferdsteknologi, kan bidra til at flere opprettholder funksjon, trygghet og selvstendighet.

Doktormyra, boliger og utvikling av tjenestene

Doktormyra er et sentralt grep for å møte både demografiutviklingen og behovet for en mer bærekraftig tjenestestruktur. Prosjektet må behandles som tjeneste- og organisasjonsutvikling, ikke bare som et byggeprosjekt. Samlokalisering og nye lokaler skal legge til rette for bedre samarbeid, mer effektiv ressursbruk, gode arbeidsforhold og mer sammenhengende tjenester.

Utviklingen må ses i sammenheng med aldersvennlige og sentrumsnære boliger, boliger med heldøgns omsorg, universell utforming og kommunens øvrige boligtilbud. Målet er at flere skal kunne bo i en egnet bolig og mestre hverdagen med riktig støtte, samtidig som transportbehov og unødvendig ressursbruk reduseres.

Arbeidskraft, kompetanse og nye arbeidsformer

Tilgangen på kvalifisert helsepersonell vil være en av sektorens største begrensninger. Sykefraværet i Helse og velferd ble redusert fra 11,4 prosent i 2024 til 9,7 prosent i 2025, men har pr oktober i 2026 igjen økt til 11,1 %. Små fagmiljøer, døgnkontinuerlig drift, deltidsstillinger og behov for spesialisert kompetanse gjør tjenestene sårbare.

Sektoren må arbeide samlet med heltidskultur, nærvær, kompetanseutvikling, oppgavedeling, turnus, lederstøtte og tiltak for å rekruttere og beholde medarbeidere. Redusert bruk av bemanningsbyrå må følges opp med løsninger som samtidig sikrer forsvarlig bemanning og kontinuitet.

Teknologi, digitalisering og gevinstrealisering

Velferdsteknologi og digitale løsninger skal brukes når de gir økt trygghet, mestring eller kvalitet, og når de kan frigjøre kapasitet. Digitalt tilsyn, medisineringsstøtte, trygghetsteknologi, digital oppfølging og bedre bruk av fagsystemer kan bidra til at flere klarer seg med mindre omfattende tjenester.

Teknologien må innføres som en del av endrede arbeidsprosesser, ikke som enkeltstående anskaffelser. For hvert prioritert tiltak må målgruppe, forventet effekt, ansvar, opplæringsbehov og økonomisk virkning avklares. Gevinster i form av bedre kvalitet, spart tid eller redusert behov for andre tjenester må dokumenteres og følges opp.

Psykisk helse, rus og sosial deltakelse

Behovene innen psykisk helse og rus er sammensatte og omfatter både tidlig støtte, behandling, oppfølging og hjelp til deltakelse i arbeid, aktivitet og fellesskap. Lavterskel- og forebyggende tilbud bør brukes mer systematisk. Arbeidet må ses i sammenheng med samfunnsplanens mål om å motvirke utenforskap og ensomhet. Det blir særlig viktig å få etablert psykisk helsetjeneste for barn og unge, med god tilgjengelighet og relevant kompetanse.

Kvalitet, beredskap og økonomisk styring

Sektoren forvalter tjenester med strenge krav til forsvarlighet, dokumentasjon og kontinuitet. Internkontroll, avvik, legemiddelhåndtering, kompetanse, journalføring og beredskap må brukes aktivt i kvalitetsforbedringen. Nytt journalsystem og øvrige digitale løsninger krever god innføring, opplæring og tydelige arbeidsprosesser. Aidn, nytt journalsystem, innføres og tas i bruk første halvår i 2027. Det er gode planer for forberedelse og overgang til nytt journalsystem.

Hovedprioriteringer 2027–2030

1. Tilpasse tjenestestruktur, kapasitet og ressursbruk til demografiutviklingen og kommunens økonomiske rammer.
2. Opprettholde forebygging, rehabilitering, hverdagsmestring og hjemmebaserte tjenester, slik at flere kan bo trygt hjemme lenger.
3. Gjennomføre Doktormyra som et samlet bolig-, tjeneste- og organisasjonsutviklingsprosjekt.
4. Sikre bærekraftig bemanning og nødvendig kompetanse gjennom heltidskultur, nærværsarbeid, oppgavedeling og nye arbeidsformer.
5. Ta i bruk teknologi og digitale løsninger som gir dokumentert bedre kvalitet, trygghet eller ressursutnyttelse.
6. Videreutvikle psykisk helse-, rus- og inkluderingsarbeidet gjennom tidlig innsats og samordnede tjenester.
7. Styrke kvalitet, beredskap, internkontroll og økonomisk oppfølging med en hensiktsmessig organisering for å håndtere vekst.

Handlingsplan 2027–2030.

Satsingsområde / mål i samfunnsplanen	Delmål 2027–2030	Prioriterte tiltak	Oppfølging / resultatindikator	Ansvar
Inkluderende Drangedal – tilrettelegge for et samfunn i endring	Utvikle bærekraftige helse- og omsorgsløsninger tilpasset demografien	Planlegge og gjennomføre Doktormyra og samordning av tjenester	Vedtatte milepæler, kostnad og framdrift	Helse og velferd / BEK

Satsingsområde / mål i samfunnsplanen	Delmål 2027–2030	Prioriterte tiltak	Oppfølging / resultatindikator	Ansvar
Inkluderende Drangedal – tilrettelegge for et samfunn i endring	Flere skal kunne mestre å bo trygt hjemme lenger	Aldersvennlige boliger, tidlig innsats rehabilitering og velferdsteknologi	Andel eldre hjemmeboende; bruk av teknologi; boligframdrift	Helse og velferd
Inkluderende Drangedal – alle skal ha en plass i fellesskapet	Forebygge ensomhet, utenforskap og passivitet	Samarbeid med frivillighet, aktivitetstilbud og møteplasser	Deltakelse i prioriterte aktiviteter og tilbud	Helse og velferd / KMK
Inkluderende Drangedal – alle skal ha en plass i fellesskapet	Styrke psykisk helse, mestring og tidlig innsats	Kommunepsykolog og videreutvikling av psykisk helse- og rustjenester	Ventetid; brukerdata; aktivitet i lavterskel- og forebyggende tilbud	Helse og velferd
Nyskapende Drangedal – styrke utviklingsevnen	Ta i bruk teknologi og nye arbeidsformer som frigjør kapasitet og øker kvalitet	Velferdsteknologi, digital oppfølging og forbedring av arbeidsprosesser	Brukere omfattet; dokumenterte kvalitets- eller ressursgevinster	Helse og velferd
Naturlige Drangedal – trygghet og beredskap	Styrke helseberedskap og kontinuitet i kritiske tjenester	Oppdatere planverk, øve og følge opp sårbarhet	Planer oppdatert; øvelser gjennomført; tiltak lukket	Helse og velferd

Vesentlige endringer fra gjeldende drift

I 2026 har sektoren, sammen med kommunedirektør, hatt en gjennomgang av organisasjonen med mål om en organisering, som er hensiktsmessig for å håndtere vekst. I 2027 blir mange av hjemmetjenestene og tjenestekontoret samlokalisert på Doktortunet, og videre utvidelse av HDO plasser på Doktortunet skal planlegges og realiseres fra og med 2028. Det er enighet om hvilken organisering vi skal arbeide for å få etablert, men det må tas over tid. I første omgang etableres både Neslandstunet og Doktortunet HDO, som underliggende avdelinger i hjemmetjenesten.

Dagbehandlingen for hjemmeboende med demenssykdom, flytter ut av Drangedal sjukeheim og over på Doktortunet, høsten 2027. Det vurderes at dette også bør organiseres i området for hjemmetjenester.

Dagsenteret i Stemmenveien 6, har i dag, ansatte både fra psykisk helse og rusomsorg, og hjemmesykepleien, og dermed også en to-delt ledelse. Det gjennomføres en endring av dette fra og med januar 2027, der alle ansatte på dagsenteret blir lagt under psykisk helse, og dagsenteret ledes av psykisk helse.

Budsjettposter som gjelder velferdsteknologi til hjemmeboende, er samlet på tjenestekontoret fra 2027. Det følges opp med gode rutinebeskrivelser for anskaffelse, tildeling, etablering og oppfølging av teknisk utstyr, samt endring i arbeidsprosesser/oppgaver i tilknytning til bruk av velferdsteknologi.

BPA – og andre assistentordninger i eget hjem, hjemmehjelp og Drangedal kommunale kjøkken har felles leder i dag. Lederfunksjonen styrkes for disse tjenestene, på grunn av behov for mye koordinering og mange ansatte i porteføljen.

Budsjettforutsetninger

Det legges til grunn en drift i sektor i 2027 uten vesentlige endringer i tjenestetilbudene. Forutsetningene som er lagt til grunn i 2026, er fulgt opp:

- Prosjekter med bemanningsbyrå er avsluttet og videreført i egen drift. Netto innsparing 2,5 millioner i 2027.
- ØHD seng ble avsluttet ved Skien Helsehus, og overført Drangedal Sjukeheim 1. april 2026. Innsparing i 2027: 337 000,- kroner
- Helårseffekt av fjerning av bemanning ved Tippen, innsparing i 2027: 300 000,- kroner
- Midlertidige innsparingstiltak i 2026, saksbehandler tjenestekontoret og fysioterapeut, avsluttes. Gir økt kostnad i 2027: 800 000,- kroner
- Det er lagt inn 500 000,- kroner i 2027, for ansettelse av leder ved Doktortunet HDO, som skal forberede oppstart av bofelleskapet, med 14 døgnplasser i 2028.
- Legetjenesten er styrket. Det er lagt inn tilskuddsmidler som finansiering av ekstra rekrutteringstiltak.
- Psykisk helsetjeneste for barn og unge. Høst/vinter 2026/27 gjennomføres et tverrfaglig forprosjekt, som skal ende ut i hvordan vår kommune skal organisere denne tjenesten. Det legges til grunn at miljøterapeut er en viktig tjeneste i denne sammenhengen, og det vil bli prioritert å søke tilgjengelige tilskuddsmidler for å beholde stillingen. Som et ledd i dette arbeidet, vil det også vurderes hvordan kommunepsykologfunksjonen bør etableres i kommunen.
- Helse og velferd skal innføre nytt journalsystem våren 2027. Det er lagt inn 500 000,- kroner til ekstra ressurser i forbindelse med dette arbeidet i 2027.
- Styrking av barneverntiltak utenfor hjemmet. Etter informasjon fra barnevernleder er lovpålagte barneverntjenester utenfor hjemmet styrket med 1,7 millioner kroner i 2027.
- Som et resultat av svært anstrengt økonomi, foreslås det som tiltak å redusere fysio/ergo- og rehabiliteringstjenesten med et halvt årsverk fra og med 2027 og ut økonomiplanperioden.

Økonomiske rammer

Budsjettområde	Tjenesteområde	Budsj 2027	Budsj 2026	Endring
13110	Administrasjon	-3 035	-3 575	540
13111	Tjenestekontor	8 558	7 121	1 437
13130	Andre tiltak	2 220	2 155	65
13230	Helsesøster/jordm.tjeneste	4 018	3 853	165
13311	Legekontoret	8 113	7 697	416
13312	Legevakt	3 470	3 320	150
13313	Kommunelege	909	932	-23
13330	Fysioterapi	2 683	2 295	388
13341	Psykiatrisk sykepleietjeneste	8 111	8 825	-714
13342	Dagsenter	45	35	10
13361	Miljøretta helsevern	210	200	10
13510	Barnevern	16 400	14 675	1 725
13751	Myrveien bofellesskap	28 345	31 253	-2 908
13752	Frisklivssentralen	3 000	3 425	-425
13755	Myrveien bofellesskap - avlastning	1 389	1 333	56
13760	Fellesutgifter sjukeheimen	4 186	3 522	664
13763	Drangedal Sjukeheim	27 588	26 364	1 224
13772	Lauvåsen skjerma enhet	17 915	17 244	671
13774	Ressurskrevende tjenester/BPA	6 674	6 727	-53
13775	Heimesjukepleien	23 670	23 253	417
13776	Heimehjelp	1 942	1 960	-18
13777	Neslandstunet bokollektiv	9 030	8 361	669
13779	Doktortunet HDO	636	0	636
13781	Drangedal kommunale kjøkken	4 641	4 604	37
13999	Reservert lønn Sektor 300	2 925	3 307	-382
SUM	**300 - Helse og velferd**	**183 643**	**178 886**	**4 757**

Årsverk

I tidligere års budsjetter er kun årsverk i bemanningsplanene oppgitt, for å gi et bilde på om ressurser i hver enkelt avdeling er endret. Årsturnus gir en økning i faste årsverk på ca 10 %, da vi bruker fast ansatte til å dekke opp mye av planlagt fravær, som ferie, permisjoner ol. Det har vært vist i en egen tabell, hvordan dette har slått ut i de aktuelle avdelingene. Fra og med budsjettet for 2027, blir alle aktuelle årsverk oppgitt i en og samme tabell. Det blir oppgitt i merknadsfeltet, om det er endring i grunnbemanning/bemanningsplanen. Umiddelbart kan dette gi inntrykk av en vesentlig økning av faste årsverk i sektor, men dette er ikke tilfelle.

Enhet / tjenesteområde	Faste årsverk 2026	Faste årsverk 2027	Endring	Merknad
Tjenestekontor	3,8	3,8	0	
Felles Sjukeheimen	3,9	3,9	0	
Sjukeheimen	24,5	28,3	3,8	Grunnbemanning ikke økt
Lauvåsen	13,8	15,6	1,8	Grunnbemanning ikke økt
Heimehjelp	2,9	2,9	0	

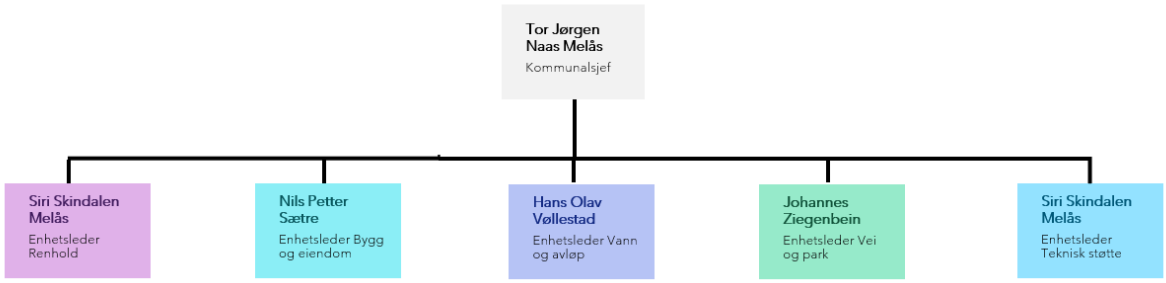
BPA/ressurskrevende	7,3	7,5	0,2	Administrativ ressurs økt
Neslandstunet Bokollektiv	7,3	8,4	1,1	Grunnbemanning ikke økt
Hvilende nattevakt Neslandstunet, ikke betalt hjemmel	0,8	0.8	0	
Heimesjukepleien	21,4	23,5	2,1	Grunnbemanning ikke økt
Drangedal kommunale kjøkken	3,0	3,0	0	
Myrveien bofellesskap, inkludert avlastning	25,0	31,4	6,4	Innleieprosjekt avviklet, prosjektet videreføres i egen regi. Dette utgjør økning med 5,6 årsverk.
Frisklivssentral	3,8	3,3	0	Reduksjon fysio,ergo-rehabilitering grunnet behov for økonomisk innsparing
Administrasjon	2,7	2,7	0	
Kommuneoverlege	0,5	0,5	0	
Helsesøster/Jordmortjenester	3,40	3,5	0,1	Økt jordmor ressurs
Legekontoret	6,1	6,3	0,2	Økt legeressurs - rekrutteringstiltak
Fysioterapi	2,6	2,6	0	
Psykisk helse/rusomsorg	6,7	8,4	1,7	Overført 1 årsverk fra hjemmesykepleien til dagsenter i Stemmenveien 6. Økt kapasitet ifm. psykisk helsetjeneste til barn og unge. Finansieres av tilskudd.
Sum helse og velferd	**139,5**	156,4	16,9	9,6 årsverk, er ikke reell økning, da de tidligere har fremgått i en egen oversikt ifm. årsturnus effekt. 6,1 årsverk er reell økning, Myrveien, BPA, lege og jordmor 1,7 årsverk er 1 årsverk underbudsjettert i budsjett 2026 (hjemmesykepleien) og 0,6 årsverk tilskuddsfinansiert styrking psykisk helse, 0,1 årsverk krav på utvidet stilling 0,5 årsverk reduksjon fysio/ergo og rehabilitering

3.5 Bygg, eiendom og kommunalteknikk

Beskrivelse av sektoren

Bygg, eiendom og kommunalteknikk skal sikre trygge, funksjonelle og bærekraftige formålsbygg og boliger samt anlegg og annen teknisk infrastruktur. Sektoren har ansvar for kommunale boliger, formålsbygg og eiendommer, vei, vann og avløp, friluftsområder, kart og oppmåling, eiendomsskattekontoret, renhold mm. Sektoren har også forvaltningsansvar for brann, feiing/tilsyn, slam og renovasjon.

Organisasjonskart sektor Bygg, eiendom og kommunalteknikk

Utfordringsbilde og hovedprioriteringer 2027–2030

Sektoren forvalter store verdier innenfor bygg, eiendommer og teknisk infrastruktur som er viktige for kommunens tjenester, samfunnssikkerhet og utvikling. Det er høy aktivitet innen drift, vedlikehold og investeringer. Samtidig skal et betydelig vedlikeholdsetterslep, skjerpede myndighetskrav, klimaendringer og et omfattende investeringsprogram håndteres innenfor et presset økonomisk handlingsrom og begrenset gjennomføringskapasitet.

Verdibevaring og planmessig vedlikehold

Kommunens bygg, veier, bruer og tekniske anlegg representerer store verdier og er en forutsetning for forsvarlige tjenester. Når budsjettrammene reduseres er konsekvensen at vedlikehold utsettes. Da øker risikoen for driftsavbrudd, følgeskader, høyere kostnader og redusert kvalitet for både interne og eksterne brukere (innbyggerne). Prisveksten på varer og tjenester har over tid vært høyere enn utviklingen i sektorens økonomiske rammer, og behovene overstiger det som kan gjennomføres innenfor tilgjengelige midler.

Vedlikeholdet må derfor prioriteres etter tilstand, kritikalitet, lovkrav og konsekvens ved svikt. Planer for kommunale bygg, veier og annen infrastruktur skal gi grunnlag for flerårige prioriteringer og tydeliggjøre kostnaden ved å gjennomføre eller utsette tiltak. Forebyggende vedlikehold og tiltak som reduserer framtidige driftskostnader, skal så langt som mulig prioriteres slik at en kan redusere akutte og kostbare reparasjoner.

Investeringer, prosjektstyring og gjennomføringskapasitet

Kommunen har et omfattende investeringsprogram, med Doktortunet som det største enkeltprosjektet. Store prosjekter krever realistiske kostnadsoverslag, tydelige beslutningspunkter, kapasitet til prosjektledelse og systematisk oppfølging av framdrift, kvalitet, økonomi og risiko. Investeringsporteføljen må vurderes samlet slik at kommunens økonomiske og administrative gjennomføringskapasitet ikke overskrides.

Nye investeringer må ses i sammenheng med renter og avdrag, framtidige drifts- og vedlikeholdskostnader, bemanningsbehov og forventede gevinster. Prosjektorganiseringen for Doktortunet må samtidig sikre god samhandling med Helse og velferd og tydelig avklaring av framtidige arbeidsprosesser og driftsansvar.

Vann, avløp og kritisk infrastruktur

Sikker vannforsyning og forsvarlig avløpshåndtering er virksomhetskritiske tjenester med strenge krav til kvalitet, beredskap og miljø. Aldrende ledningsnett, lekkasjer, rensekrav, forsyningssikkerhet og behov for nye investeringer må følges opp gjennom oppdatert hovedplan, tiltaksplan og prioriterte investeringer. Planene viser både kortsiktige tiltak og langsiktig behov for fornyelse og kapasitet.

Investeringer og drift innen vann og avløp finansieres etter selvkostprinsippet. Det må derfor ligge en overordnet strategisk tanke bak sammenhengen mellom investeringsnivå, framtidige kapitalkostnader og gebyrutvikling. Samarbeidet med Nissedal kommune om vann og avløp på Gautefall og andre interkommunale løsninger må følges opp slik at ansvar, kapasitet, beredskap og kostnader er avklart.

Klima, energi og robusthet

Klimaendringer og mer ekstremvær øker belastningen på veier, bruer, overvannssystemer, vann- og avløpsanlegg og kommunale bygg. Klimatilpasning og beredskap må derfor inngå i vedlikeholdsplaner, investeringsgrunnlag og den løpende forvaltningen. Risiko- og sårbarhetsvurderinger bør brukes til å prioritere tiltak som reduserer sannsynligheten for svikt og begrenser konsekvensene av hendelser.

Kommunale bygg gir samtidig muligheter for energieffektivisering og reduserte driftskostnader. Energiledelse, tilstandsdata og oppfølging av forbruk bør brukes til å velge tiltak med dokumentert økonomisk og miljømessig effekt. Sektoren har en sentral rolle i oppfølgingen av klima- og energitiltak gjennom egne bygg, anlegg, kjøretøy, anskaffelser og byggeprosjekter.

Eiendom, boliger og framtidige tjenestebehov

Overføringen av Drangedal boligstiftelse og Mjelkåsen boligstiftelse til kommunen har gitt sektoren et større ansvar for drift, utleie, vedlikehold og boligforvaltning. Oppgavene inngår i en samlet eiendoms-, formålsbygg- og boligforvaltning med mål for tilstand, bruk, økonomi og ansvar. Kommunen må ha oversikt over hvilke bygg og boliger som skal vedlikeholdes, utvikles, omdisponeres eller eventuelt avhendes.

Eiendomsforvaltningen må ses i sammenheng med demografi, tjenestestruktur og boligpolitikk. Doktortunet, tilrettelagte boliger og universell utforming skal bidra til at bygg og omgivelser støtter framtidige tjenesteløsninger og gjør det mulig for flere å bo trygt og selvstendig. Gjenbruk og bedre utnyttelse av eksisterende bygg bør vurderes før nye arealer og bygg tas i bruk.

Infrastruktur for samfunns- og næringsutvikling

Vei, vann og avløp, kommunale bygg og uteområder er viktige forutsetninger for boligbygging, næringsetableringer, stedsutvikling og attraktive lokalsamfunn. Sektoren må samarbeide på tvers med de andre sektorene om å avklare kapasitet, kostnader, framdrift og driftskonsekvenser i prioriterte utviklingsområder.

Trafikksikkerhet, tilgjengelighet og universell utforming skal inngå i planlegging og gjennomføring av tiltak. For en arealstor kommune med spredt bosetting må prioriteringene samtidig være realistiske og bygge på hvilken infrastruktur kommunen har ansvar for og økonomisk evne til å drifte over tid.

Kompetanse, kapasitet og samarbeid

Sektoren er avhengig av teknisk spesialkompetanse og kapasitet til både drift, beredskap og prosjektgjennomføring. Små fagmiljøer, rekrutteringsutfordringer og mange parallelle oppgaver gir sårbarhet.

Kompetansebehov, bemanning og balansen mellom egne ressurser, interkommunalt samarbeid og kjøpte tjenester må derfor vurderes samlet.

Interkommunale samarbeid innen brann og redning, renovasjon og VA må følges opp med tydelige krav til kvalitet, kostnad, beredskap og rapportering. Sektoren må samtidig sikre robuste arbeidsprosesser, dokumentert internkontroll og nødvendig stedfortreder- og bestillerkompetanse.

Hovedprioriteringer 2027–2030

1. Prioritere verdibevaring og planmessig vedlikehold av kommunale bygg, veier, bruer og annen infrastruktur/anlegg ut fra tilstand, kritikalitet og risiko.
2. Fokus på investerings- og prosjektstyring og tilpasse investeringsporteføljen til kommunens økonomiske og administrative gjennomføringskapasitet.
3. Sikre leveringssikkerhet, myndighetsetterlevelse og langsiktig fornyelse innen vann og avløp, med tydelig sammenheng mellom investeringer og gebyrutvikling iht. hovedplan for vann og avløp.
4. Integrere klimatilpasning, beredskap og energieffektivisering i forvaltning, vedlikehold og investeringer ved å sette av budsjettrammer til dette.
5. Utvikle en helhetlig og økonomisk bærekraftig eiendoms- og boligforvaltning som støtter framtidige tjenestebehov.
6. Bidra til å sikre nødvendig teknisk infrastruktur for prioriterte bolig-, nærings- og stedsutviklingsprosjekter.
7. Styrke kompetanse, kapasitet, internkontroll og oppfølging av interkommunale samarbeid i virksomhetskritiske funksjoner.

Handlingsplan 2027–2030

Handlingsplanen viser de viktigste tiltakene i perioden 2027–2030 og koblingen til samfunnsplanen.

Satsingsområde / mål i samfunnsplanen	Delmål 2027–2030	Prioriterte tiltak	Oppfølging / resultatindikator	Ansvar
Naturlige Drangedal – grønn omstilling og klimavennlige løsninger	Redusere energibruk og utslipp fra kommunale bygg og drift	Energieffektivisering, energiledelse og relevante anskaffelsestiltak	Energibruk per m^2; tiltak gjennomført	BEK
Naturlige Drangedal – trygghet og beredskap	Styrke robustheten i kritisk infrastruktur og kommunale bygg	ROS-oppfølging, vedlikehold og klimatilpasning	Tiltak lukket; avvik og hendelser; tilstandsdata	BEK
Naturlige Drangedal – bærekraftig forvaltning av naturressurser	Sikre forsvarlig vann-, avløps- og eiendomsforvaltning	Prioriterte VA-investeringer og systematisk vedlikeholdsplanlegging	Leveringssikkerhet; lekkasje; tilstandsgrad; gjennomføring	BEK
Inkluderende Drangedal – tilrettelegge for et samfunn i endring	Utvikle tilgjengelige bygg og omgivelser som støtter nye tjenesteløsninger	Doktortunet-området, universell utforming og samlokalisering	Prosjektframdrift; tiltak for tilgjengelighet	BEK / Helse og velferd

Satsingsområde / mål i samfunnsplanen	Delmål 2027–2030	Prioriterte tiltak	Oppfølging / resultatindikator	Ansvar
Nyskapende Drangedal – attraktivt for bosetting og besøk	Sikre nødvendig kommunal infrastruktur for prioriterte utviklingsområder	Koordinert planlegging av vei, VA, bygg og uteområder	Utviklingsområder med avklart kapasitet og framdrift	BEK / PNU

Vesentlige endringer fra gjeldende drift

I sektor Bygg, eiendom og kommunalteknikk er det lagt inn store innsparingstiltak for å bidra til budsjettbalanse totalt sett for kommunens driftsbudsjett 2027 og resten av økonomiplanperioden. De fleste budsjettansvarene som finansieres ved «frie midler», rammeoverføringer fra staten, har fått redusert budsjettramme i 2027 i forhold til 2026.

For selvkostområdene vann og avløp, oppmåling, feiing/branntilsyn og renovasjon/slam er det foreslått driftsbudsjetter i tråd med forvaltning-, drifts- og vedlikeholdsbehov og selvkostprinsippene. Selvkostområdene budsjetteres i eget budsjetteringsmøte sammen med ekspertise på regler og lovverk i forhold til selvkost.

Behov for innsparing og konkretisering av tiltak er drøftet i kommunedirektørens ledergruppe. Nedenfor er sektorens forslag til innsparing satt inn i en tabell som viser budsjettansvar og tiltak for det enkelte år i økonomiplanperioden.

Foreslåtte innsparingstiltak

Tiltak sektor 400		2027	2028	2029	2030
Drift av friluftsområder	Reduksjon	125 000	125 000	125 000	125 000
Gautefall Biathlon	Redusere driften, mindre løypekjøring	300 000	300 000	300 000	300 000
Tilskudd boligbygging	Ta vekk	80 000	80 000	80 000	80 000
Garasje feiebil	Inntekt fra GBR - Tilsvarende utgifter	0	350 000	350 000	350 000
Grenland Brann og redning	Redusert tilskudd - Forventa -500, dekning av 2025/2026 200	300 000	500 000	600 000	600 000
Tilskudd private veier	Ta vekk	200 000	200 000	200 000	200 000
Renhold	Redusert frekvens	400 000	800 000	800 000	800 000
Kommunale veier	Redusert vedlikehold	500 000	500 000	500 000	500 000
Kommunalt verksted	Nedskalering	300 000	500 000	500 000	500 000
Sum tiltak		**2 205 000**	**3 355 000**	**3 455 000**	**3 455 000**

Det foreslås til dels store endringer i budsjett for 2027 for sektor Bygg, eiendom og kommunalteknikk i forhold til driftsramma for 2026. Nedenfor er beskrevet endringer, virkninger og konsekvenser for tjenester, tjenestenivå, bemanning og organisering.

Drift av friluftsområder

Reduseres varig med 125 000 kr. Husleieavtale for «Buene» og driftsavtale med Drangedal IL sies opp. Annet vedlikehold og drift reduseres. Konsekvensene vil kunne bli at utstyr som kommunen lagrer i «Buene» vil måtte lagres andre steder, for eksempel i den kommunalt eide låven i Oddeåsen ved Toke brygge. Konsekvens av at driftsavtale med DIL sies opp vil være at kommunal bruk av idrettsanlegget avtales og leies fra gang til gang.

Gautefall Biathlon

Drifta ble redusert med 200 000 kr fra 2025 til 2026. Drift av anlegget er ikke lovpålagt og er foreslått redusert ytterligere med 300 000 kr varig i 2027. Konsekvensene vil bli betydelig redusert løypekjøring i Biathlonanlegget og brøyting av vei og parkering, eksempelvis kun helg og høytid. Det vil bli minimalt med annet vedlikehold på anlegget. Det lave driftsnivået vil sannsynligvis bidra til at vedlikeholdsetterslepet vokser og blir vanskelig å ta igjen.

Andre tiltak på boligsektoren

Tilskuddet privat boligbygging er ikke lovpålagt og tas bort varig. Det har ikke vært søknader til dette tilskuddet de siste årene. Det er for tiden ingen søknader om tilskudd og tiltaket for derfor ingen direkte konsekvens.

Feiervesen

Det er i investeringsbudsjettet foreslått å bruke 5 mill kr til å bygge garasjer til GBR IKS sine feierbiler. Garasjene skal ligge i forlengelsen av dagens brannstasjon. GBR ønsker også mulighet for bilvask i sammenheng med garasjene. Bakgrunn for dette er behov for GBR å oppfylle krav til skille av «ren sone» og «uren sone» i forhold til HMS. Forutsetningen for bygging er at GBR er villige til å svare husleie som dekker kommunens avdrag og renter for investeringen. Dette vil ikke få effekt i 2027. Fra 2028 og videre er det lagt inn 350 000 kr i husleieinntekter fra GBR.

Brannvesen

GBR IKS har økt sine kostnader med konsekvens at de har bedt Drangedal kommune øke sitt driftstilskudd med ca. 773 000 kr (11%) fra 2026 til 2027. Dette har kommunedirektørene i Grenland tatt opp med GBR og derfor er det lagt inn i budsjettet en forventning om å redusere økning i driftstilskudd med 300 000 kr i 2027, 500 000 kr i 2028 og 600 000 kr i 2029 og videre.

Private veier

Tilskuddet til drift og vedlikehold av private veier er ikke lovpålagt og fjernes varig med 200 000 kr pr. år. Konsekvensen er at den kommunale tilskuddsordningen avvikles samt at ordningen med driftstilskudd til privat vei mellom Sandvann i Kroken og Ausland i Gjerstad sies opp.

Renhold

Enheten foreslås å spare inn 400 000 kr i 2027 og ytterligere 400 000 kr i 2028. Dette er et betydelig beløp, ca. 10% av dagens driftsramme, noe som vil medføre merkbart lavere standard på renhold i nedprioriterte formålsbygg. Innsparingen vil søkes løst uten reduksjon av faste ansatte. Arbeidshverdagen må likevel kunne medføre forventning om større fleksibilitet hos de ansatte i forhold til renhold av prioriterte formålsbygg.

Kommunale veier

Drift av det kommunale verksted foreslås redusert i 2027 med 300 000 kr i 2027 og ytterligere 500 000 kr i 2028. Denne nedskalering av verksteddrifta med totalt 800 000 kr i løpet av de neste to årene vil sannsynligvis ikke være forenelig med opprettholdelse av stilling som verksmester.

Det foreslås også reduksjon i drift og vedlikehold på de kommunale veiene generelt med 500 000 kr i 2027 og varig i økonomiplanperioden. Noe av denne innsparingen kan oppnås ved nedklassifisering av ytterligere kommunale veier. Det forutsettes at deler av Henseidveien og Brosdalsveien nedklassifiseres og gir virkning i 2027. Etter at oppgraderingstiltak er utført vil også Skarstølveien bli foreslått nedklassifisert, noe som vil kunne gi noe innsparingseffekt fra og med 2027. Det vil fortløpende bli vurdert om det er flere veier som faller utenfor vedtatte kriterier for å være kommunal vei. I tillegg til innsparingseffekt fra nedklassifisering av veier vil det bli nødvendig med redusert driftsnivå og veivedlikehold.

Økonomiske rammer

Budsjettområde	Tjenesteområde	Budsj 2027	Budsj 2026	Endring
11231	Prosjekt eiendomsskatt	157	205	-48
14120	Gautefall Biathlon	378	648	-270
14140	Bygg og eiendomsforvaltning	-703	-1 113	410
15110	Ledelse og administrasjon	2 909	2 935	-26
15120	Administrasjonsbygg	1 420	1 362	58
15140	Kart og oppmåling	131	403	-272
15200	Boliger til utleie	633	-1 969	2 602
15210	Boligutvikling	0	80	-80
15220	Andre kommunale bygg	313	302	11
15310	Kommunale veier	7 957	8 762	-805
15320	Vei- og gatelys, trafikksikring	170	130	40
15330	Private veier	0	200	-200
15430	Drift av friluftsområder	499	624	-125
15620	Produksjon av vann	5 945	4 106	1 839
15630	Distribusjon av vann	-13 420	-11 236	-2 184
15650	Avløpsrensing	7 475	6 808	667
15660	Avløpsnett	-19 114	-17 209	-1 905
15670	Renovasjon og slam	-521	-634	113
15680	Feiervesen	-36	-45	9
15690	Brannvesen	7 370	7 012	358
15700	Renhold	10 338	10 370	-32
15999	Reservert lønn Sektor 400	636	763	-127
SUM	**400 - Bygg, eiendom og kommunalteknikk**	**12 537**	**12 504**	**33**

Årsverk

Faste budsjetterte årsverk per enhet som lønnes over driftsbudsjettet.

Enhet	Faste årsverk 2026	Faste årsverk 2027	Endring	Merknad
Ledelse	1,0	1,0	0	Kommunalsjef
Teknisk støtte	2,0	1,5	-0,5	Endret intern tilhørighet til Renhold
Bygg og eiendom	7,5	7,5	0	

Vei og park	5,0	5,2	+0,2	Endret intern tilhørighet fra VA
Vann og avløp	6,2	6,0	-0,2	Endret intern tilhørighet til Vei og park
Renhold	12,75	12,75	0	Uendret bemanning til tross for økt volum bla. Bibliotek og ungdomsklubb
Budsjettert årsverk totalt	**34,45**	**33,95**	-0,5	

I tillegg lønnes 1,4 årsverk (2 interne Prosjektledere) ved finansiering gjennom investeringsprosjekt.

Behov for økte ressurser/bemanning når nye formålsbygg tas i bruk 2027 vil komme i tillegg til årsverk vist i tabell ovenfor.

DEL 4 – Økonomiske rammebetingelser og hovedprioriteringer

4.1 Økonomisk utgangspunkt og risikobilde

Kommuneregnskapet for 2025 endte med et underskudd på 4,219 mill kroner og prognosen for inneværende år (per 2. tertial) indikerer et nytt år med underskudd i størrelsesorden 6,8 mill.

Konsekvensjustert budsjett for perioden 2027-30 viser en underdekning på 21 mill i 2027 og en underdekning på +/- 25 mill for de øvrige årene i økonomiplanperioden.

Dette er en utfordrende situasjon for kommunen, og risikobildet ved inngangen den nye økonomiplanperioden må tas på alvor. Tall og signaler fra sentrale myndigheter antyder at det er lite å hente på inntektssiden, og at grepene derfor må tas på utgiftssiden.

Drangedal kommune har fortsatt finansielle muskler i form av et disposisjonsfond på vel 40 mill. kroner (6%) ved inngangen til planperioden. Gjelden er imidlertid høy (143 % av driftsinntektene) og kommunen er i avslutningen av et betydelig investeringsprosjekt som forventes å øke denne til 153 % i løpet av 2027.

Det vil være nødvendig med betydelige grep i budsjettet for 2027 og i de øvrige årene i planperioden for å sikre en bærekraftig utvikling i årene fremover.

4.2 Nasjonale rammebetingelser

Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2027 ble lagt fram 7. oktober. Forslaget gir kommunesektoren en realvekst i frie inntekter på 3,2 mrd. kr, fordelt med 2,6 mrd. kr til kommunene og 0,6 mrd. kr til fylkeskommunene. Veksten beregnes fra inntektsnivået etter Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett (RNB) 2026. I kommuneproposisjonen ble det varslet en realvekst for sektoren på 3,5–4,0 mrd. kr.

Kommunenes demografikostnader, som må dekkes av frie inntekter, er beregnet til 2,2 mrd. kr, ned fra 2,4 mrd. kr i kommuneproposisjonen. Realveksten gir dermed et anslått handlingsrom etter demografikostnader på om lag 0,4 mrd. kr. Innenfor dette er 80 mill. kr relatert til en opptrappingsplan for psykisk helse.

Ved beregning av realvekst i kommunesektorens inntekter for 2027 er det lagt til grunn en kostnadsvekst (deflator) på 3,8 %, fordelt med 4,5 % som årslønnsvekst (inkl pensjon) og 2,9 % som prisvekst på kjøp av varer og tjenester. Av lønnselementet på 4,5 % utgjør økte pensjonsutgifter 0,5 prosentpoeng. Deflatoranslaget for inneværende år er oppdatert til 4,0 %.

Kommunenes skatteanslag for 2026 er nedjustert med om lag 2,5 mrd. kr siden RNB. Det lavere sammenligningsgrunnlaget øker beregnet vekst til 2027. Mot oppdatert, oppgavekorrigert 2026-anslag øker de frie inntektene med 4,9 % nominelt og om lag 1,1 % reelt. Skatt på inntekt og formue øker med 5,1 prosent og rammetilskuddet med 4,7 prosent.

Den kommunale skattøren foreslås økt fra 11,35 prosent i 2026 til 13,40 prosent i 2027. Økningen må ses i sammenheng med at avviklingen av skattetrekkskontoordningen har gitt midlertidig høy skatteinngang i 2026. Skatteinntektene, inklusive eiendomsskatt, er forutsatt å utgjøre om lag 40 prosent av kommunesektorens samlede inntekter.

Grønt hefte anslår Drangedal kommunes frie inntekter til 393,426 mill. kr i 2027. KDD oppgir en oppgavekorrigert nominell vekst fra oppdatert 2026-anslag på 16,762 mill. kr, eller 4,4 %. Sammenholdt med en deflator på 3,8 prosent tilsvarer dette en realvekst på om lag 0,6 % for Drangedal, mot 1,1 % for kommunene samlet.

I kommunedirektørens budsjettforslag for 2027 er frie inntekter (ordinær skatt og rammetilskudd, inklusive inntektsutjevning) satt til **391,505 mill. kr**, som er 1,921 mill. kr lavere enn KDDs anslag. Reduksjonen er gjort på bakgrunn av oppdaterte prognoser fra KS og Telemarksforskning. Oppgavekorrigert nominell vekst er dermed 14,529 mill. kroner, eller 3,9 %. Med deflator på 3,8 % tilsvarer dette en realvekst på 0,1 %.

For årene 2028-30 indikerer prognosene fra KS og Telemarksforskning en marginal nedgang i frie inntekter for Drangedal kommune.

Oppsummert for årene i økonomiplanperioden operer vi etter dette med følgende budsjettall:

Drangedal	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Rammetilskudd fast del	205 510	213 287	211 733	210 769	209 818
Skatt	140 642	146 089	145 472	144 995	144 555
Inntektsutjevning	30 934	32 129	31 986	31 875	31 772
Sum frie inntekter	**377 086**	**391 505**	**389 191**	**387 640**	**386 145**

Oppgaveendringene over rammetilskuddet fra 2026 til 2027 omfatter følgende innlemminger, korreksjoner og regelendringer. Av oppstillingen tallene framgår at disse summer seg til minus 0,14 mill. kroner, og dermed kun har marginal betydning for kommunens inntekter.

Område / oppgaveendring	Landet	Drangedal
a) Barnehage	**126 003**	**87**
Nominell videreføring av maksimal foreldrebetaling i 2027	106 800	74
Maksimal foreldrebetaling – helårseffekt fra 2026	19 203	13
b) Grunnskole	**–304 302**	**–237**
Avvikling av plikt til leksehjelp fra høsten 2027	–350 000	–273
Tryggere digital læring	–3 000	–2
Innlemming: skoleturer mot antisemittisme	15 670	12
Innlemming: SFO-samarbeid med kulturskole mv.	20 000	16
Innlemming: svømmeopplæring for nyankomne elever	10 000	8
Personopplysninger ved skolebytte – helårseffekt	3 028	2
c) Kommunehelse	**182 362**	**170**
Økt basistilskudd til fastleger – helårseffekt i 2027	154 662	144
Innlemming: sekretariat i helsefellesskap	11 400	11
Innlemming: avansert klinisk allmennsykepleie	16 300	15
d) Sosiale tjenester	**55 166**	**35**
Sosialhjelp ved utfasing av stønader til enslig mor eller far	55 166	35
e) Barnevern	**–58 600**	**–50**
Bedre vern for barn i institusjon	11 400	10
Avvikling av refusjon for forsterkningstiltak i institusjon	–70 000	–60
f) Samlet utgiftsbehov	**–112 314**	**–93**
Flere elever i statlige og private skoler	–112 314	–93
Øvrige tjenesteområder – innbyggertilskudd	**–34 104**	**–25**
Ordninger for frivillige kommunesammenslåinger	–70 000	–50
Overgang til Altinn 3 for KOSTRA	–10 000	–7
Fagskoleutdanning ved Brann- og redningsskolen	–5 939	–4
Digitalisering av plan- og byggesaksprosesser	–3 750	–3
Innlemming: tiltak mot radikalisering og ekstremisme	12 508	9
Innlemming: tryggere skoleveier og nærmiljø	43 077	31
h) Særskilt fordeling – tabell C	**–25 000**	**0**
Forsøk med aktivitetspenger for unge i Trondheim	–25 000	0
Sum oppgavekorreksjoner – TF	**–170 789**	**–114**

Nærmere om kommunal deflator:

Kommunal deflator er et veiet gjennomsnitt av lønns- og prisveksten i kommunal sektor. For 2027 bygger beregningen på en forventet lønnsvekst på 4,5 % (inklusive vekst i pensjonsutgifter på 0,5 %) og en forventet prisvekst på 2,9 %. Vektene er det relative forholdet mellom lønnsutgifter og utgifter til kjøp av varer og tjenester i kommunal sektor, her representert med en lønnsandel på 59 %.

Tabellen viser anslagene for kommunal deflator for 2026 og 2027 slik de ble presentert i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet. Deflatoranslaget for 2027 innebærer her en vekst på 0,7 prosentpoeng ift. det deflatoranslaget som KS presenterte i august, og som er benyttet som grunnlag for konsekvensjustert budsjett.

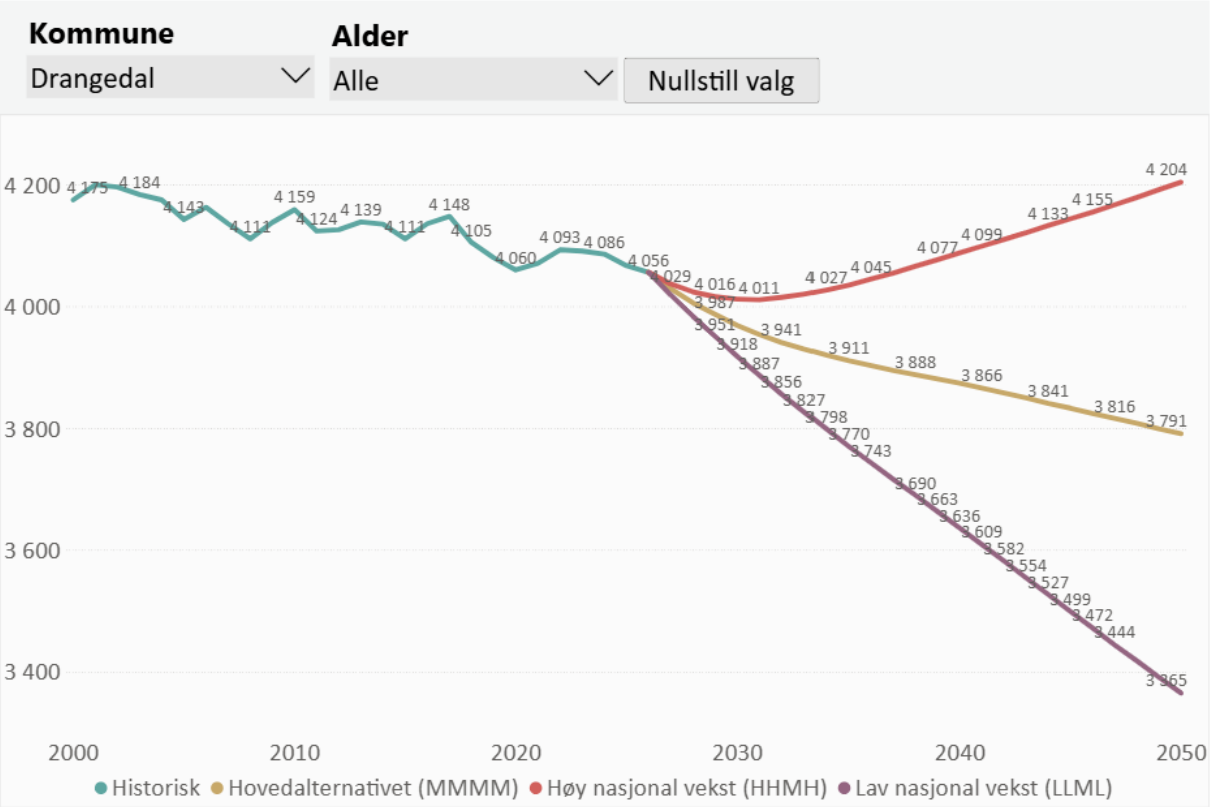
	2026	2027
Lønnsvekst inkl. pensjon	3,5 pst.	4,5 pst.
Lønnsvekst	*4,4 pst.*	*4,0 pst.*
Bidrag fra merkostnader pensjon	*-0,9 pst.*	*0,5 pst.*
Prisvekst kjøp av varer og tjenester	4,8 pst.	2,9 pst.
Lønnsandel	59,0 pst.	59,0 pst
Deflator	**4,0 pst.**	**3,8 pst.**
Deflator uten bidrag fra pensjon	**4,6 pst.**	**3,6 pst.**

Ved å multiplisere deflatoren for 2027 med driftsutgiftene i kommunen i 2026, vil man få et uttrykk for hva dagens drift vil koste i 2027, dersom vi ikke gjør noen endringer i tjenesteproduksjonen, hverken i omfang, kvalitet eller bruk av innsatsfaktorer.

Økonomiske rammer – Sektor 099 Finansiering

Budsjettområde	Tjenesteområde	Budsj 2027	Budsj 2026	Endring
16010	Skatter	-146 089	-140 018	-6 071
16020	Eiendomsskatt	-20 500	-19 716	-784
16030	Salgs- og skjenkeavgifter	-100	-100	0
16040	Eiendomsinformasjon	-90	-90	0
16410	Rammetilskudd (med innt utjevn)	-245 416	-236 085	-9 331
16460	Andre kompensasjonstilskudd	-1 100	-1 100	0
16470	Komp.tilsk. Husb. Sjukeheim	-2 300	-2 300	0
16710	Renter	33 585	25 461	8 124
16720	Avdrag	24 810	26 998	-2 188
16730	Aksjer/Andeler	-48 575	-44 215	-4 360
16820	Finansiering /fondsdisp	1 330	-3 861	5 191
16832	Kraft-fondet	-2 095	-1 052	-1 043
SUM	**099 - Finansiering**	**-406 540**	**-396 078**	**-10 462**

4.3 Befolkningsutvikling og økonomiske konsekvenser

Befolkningsframskrivinga frå SSB viser at kommunen vil få færre innbyggarar dei kommande åra. Det vil bli fleire eldre og førre barn. Kommunen sine inntekter blir beregnet av hvor mange innbyggere vi har og hvor mye

disse er forventet å koste. Kommunen er avhengig av å flytte midler fra oppvekst til helse for å finansiere utgiftene som kommer som følge av demografiendringene

4.4 Konsekvensjustert budsjett

For å etablere rammer og føringer for budsjettarbeidet kan det være formålstjenlig å ta utgangpunkt i et *konsekvensjustert budsjett*.

Et konsekvensjustert budsjett starter med en grundig analyse av kommunens samlede inntekter, der historiske tall i kombinasjon med tilgjengelig informasjon om økonomisk utvikling, planlagte endringer og kjente risikoelementer danner grunnlag for en inntektsprognose for planperioden. Deretter defineres kravet til lønnsomhet i form av måltall for *netto driftsresultat*.

Med inntektsprognose og resultatkrav på plass, korrigerer vi for avskrivninger og finansposter, og ender opp med en utgiftsramme for de enkelte år i planperioden, med andre ord – hva vi har å drive for.

Neste steg i prosessen er å se på hvordan den tilgjengelige utgiftsrammen «matcher» utgiftene relatert til dagens drift – videreført uten endringer i ressursbruk, kvalitet eller omfang. Dette skjer ved at dagens driftsutgifter korrigeres for forventet utgiftsvekst ved hjelp av *kommunal deflator,* som vi nettopp har sett er et veiet gjennomsnitt av forventet lønns- og prisvekst i kommunal sektor.

Et konsekvensjustert budsjett for Drangedal kommune for perioden 2027-30 er vist sammen med hovedoversiktene på slutten av budsjettdokumentet. Vi gjør oppmerksom på at dette ble utarbeidet før selve budsjettarbeidet startet, og at mange av tallene og forutsetningene er blitt endret siden da, blant annet i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet.

Konsekvensjustert budsjett tar også inn forventet merforbruk i 2026 slik det er rapportert per 2. tertial. Budsjettet synliggjør dermed et scenario hvor hele merforbruket i 2026 tas med over i 2027 og videre i økonomiplanperioden. I dette scenariet får vi en underdekning i 2027 på 23,234 mill. kroner og en samlet underdekning i økonomiplanperioden på 28,561 mill. kroner. Uten merforbruket viser budsjettet en underdekning i 2027 på 21,017 mill. kroner mens anslaget for hele perioden er på 26,345 mill. kroner.

Underdekning i konsekvensjustert budsjett innebærer at driften er for høy og må tas ned gjennom budsjettarbeidet.

4.5 Prioriteringer og saldering

Budsjettet for 2027 er gjort opp med et netto driftsresultat på minus 8,284 mill. kroner og er deretter saldert til balanse gjennom fondsdisposisjoner.

Disposisjonsfondet er ikke benytte. I stedet har man fått drahjelp fra bundne fond, gjennom disposisjoner knyttet til selvkost, samt 4,146 mill kr. fra fond der formålet er avsluttet og bruken rapportert, og midlene dermed ikke lenger har noen bindinger. Disse fondene brukes nå som en mellomfinansiering innenfor områdene hvor tildelingene opprinnelig ble gitt (skole og integrering), i påvente av permanente tiltak som først vil få effekt fra 2028.

For 2028 er netto driftsresultat også negativt med 6,468 mill. kroner og her benyttes 4,474 mill kroner av disposisjonsfondet for å etablere balanse.

2029 er tilnærmet i balanse og salderes ved hjelp av ordinære poster, før man i 2030 får et positivt netto driftsresultat på 3,471 mill kroner og kan sette av 2,430 mill kroner til disposisjonsfondet.

Konsekvensjustert budsjett, som ble utarbeidet i månedsskiftet august /september, synliggjorde et betydelig behov for nedjustering av driften i 2027 og i økonomiplanperioden. Kommunedirektørens bestilling til

kommunalområdene var likevel å utarbeide et *nøkternt*, men *realistisk* budsjettforslag basert på *dagens driftsnivå*.

Etter første konsolidering av sektortallene var endringsbehovet i 2027 (for å saldere budsjettet til null) på 13,062 mill. kroner, mens tilsvarende tall for de øvrige årene i økonomiplanperioden var på hhv. 21,424 mill, 21,109 mill og 20,695 mill kroner.

Kommunedirektøren har derfor innarbeidet følgende forslag til innsparinger /disposisjoner:

SALDERING DRIFTSBUDSJETTER	2 027	2 028	2 029	2 030
Vennskapskommune	25 000	25 000	25 000	25 000
Rammeavtale Telemarksforsking	37 000	37 000	37 000	37 000
Veterinærutgifter	200 000	200 000	200 000	200 000
Kommuneplan	300 000	500 000	0	0
Bankfunksjoner startlån	0	300 000	600 000	600 000
Nedbygging av servicekontoret	200 000	500 000	1 400 000	1 400 000
Næring	50 000	400 000	400 000	400 000
Drangedal kirke / Fellesrådet	244 000	244 000	244 000	244 000
Sosialstønad	600 000	600 000	1 200 000	1 200 000
Dekning av breiband heime	100 000	100 000	100 000	100 000
Ostehøvelkutt kurs og opplæring	500 000	500 000	500 000	500 000
Generelt kutt i driftsposter (sektorstyrt)	500 000	500 000	509 000	500 000
Sum administrasjon og fellesfunksjoner	**2 756 000**	**3 906 000**	**5 215 000**	**5 206 000**
Redusert klassedeling i skolen	750 000	2 400 000	2 800 000	2 800 000
Skolestruktur	0	0	0	-100 000
Strukturendr barnehager som følge av red behov	0	800 000	2 125 000	4 250 000
Nedskalering av voksenopplæring /fl tjeneste	1 120 000	2 685 000	2 685 000	2 685 000
Artisthonorarer Tokestua	225 000	225 000	225 000	225 000
Rammekutt kultursektor	0	1 000 000	1 525 000	1 525 000
Redusert 1 til 1 tilbud i kulturskolen	350 000	350 000	350 000	350 000
Redusert introlønn flyktningetjenesten	500 000	500 000	1 000 000	1 000 000
Redusert tilskudd Drangedal bygdetun	0	150 000	150 000	150 000
Redusert tilskudd Idrettsarbeid	110 000	260 000	260 000	260 000
Mellomfinansiering vha fondsmidler skole	2 927 000	0	0	0
Mellomfinansiering vha fondsmidler fl tjenesten	1 219 000	0	0	0
Sum oppvekstsektor	**7 201 000**	**8 370 000**	**11 120 000**	**13 145 000**
Avvikle miljøterapeut i skulen	350 000	770 000	770 000	770 000
Innføre egenandeler på Friskliv /Fysio	200 000	200 000	200 000	200 000
Redusert rehabiliteringstilbud	350 000	350 000	350 000	350 000
Sum helse og velferd	**900 000**	**1 320 000**	**1 320 000**	**1 320 000**
Reduksjon drift av friluftsområder	125 000	125 000	125 000	125 000
Redusert drift Gautefall Biathlon	300 000	300 000	300 000	300 000
Avvikle tilskudd boligbygging	80 000	80 000	80 000	80 000
Leieinntekt ny garasje for feiebil	0	350 000	350 000	350 000
Redusert tilskudd Grenland Brann og redning	300 000	500 000	600 000	600 000
Avvikle tilskudd til private veier	200 000	200 000	200 000	200 000
Redusert frekvens renhold	400 000	800 000	800 000	800 000
Redusert vedlikehold av kommunale veier	500 000	500 000	500 000	500 000
Avvikling av kommunalt verksted	300 000	500 000	500 000	500 000
Sum teknisk sektor	**2 205 000**	**3 355 000**	**3 455 000**	**3 455 000**
SAMLEDE SALDERINGSFORSLAG	**13 062 000**	**16 951 000**	**21 110 000**	**23 126 000**

4.6 Finansielle måltall

Kommunestyret har vedtatt 4 finansielle måltall:

1. Netto driftsresultat: 1,0 % av driftsinntektene
2. Total gjeld: maksimalt 130 % av driftsinntektene
3. Renteeksponert gjeld: maksimalt 80 % av driftsinntektene
4. Disposisjonsfond: minimum 5 % av driftsinntektene

Driftsinntektene i budsjettåret og i økonomiplanperioden ligger relativt stabilt på omkring 600 mill. faste 2027 kroner. Etterlevelse av handlingsregel nr. 1 skulle dermed tilsi et netto driftsresultat i området på 6,0 mill. kroner. Ingen av årene i økonomiplanperioden innfrir dette kravet.

Teknisk beregningsutvalg (TBU) har tidligere operert med 1,75 % som et minimumskrav for å kunne opprettholde en bærekraftig kommuneøkonomi. Fra 2026 er dette oppjustert til 2,0%. I vårt tilfelle skulle dette tilsi et netto driftsresultat i størrelsesorden 12,0 mill. kroner.

Det må videre bemerkes at kombinasjonen av lavt resultatkrav og 100 % lånefinansiering av investeringer gjør kommunen sårbar overfor endringer i rammebetingelsene og bidrar til å redusere kommunens handlingsrom.

Drangedal kommunes samlede gjeld utgjorde nær 747 mill. kroner ved inngangen til 2026. Dette tilsvarer 126 % av driftsinntektene og ligger dermed innenfor måltallet på 130 % i handlingsregel nr. 2. I løpet av 2026 brytes imidlertid handlingsregelen og forholdstallet forventes å være 143 % ved inngangen til budsjettåret 2027.

Gjeldsandelen vokser ytterligere med 10 prosentpoeng i økonomiplanperioden før den stabiliserer seg i overkant av 150 %. Dette nivået er høyt og øker kommunens sårbarhet ift. mulige renteøkninger.

Drangedal kommune har fellesfinansiering av investeringer. Beregningen av renteutsatt gjeld baserer seg derfor *delvis* på en overslagsberegning av finansierte VA investeringer med utgangspunkt av tall fra selvkostregnskapet.

Renteutsatt gjeld utgjorde 450,859 mill kroner ved inngangen til 2026. Dette tilsvarer 76 % av driftsinntektene, og ligger dermed innenfor måltallet på 80 % av driftsinntektene i handlingsregel nr. 3.

I løpet av 2026 brytes også denne handlingsregelen, og måltallet forventes å være 0,92 % ved inngangen til budsjettåret 2027. Andelen vokser ytterligere gjennom budsjettåret og forventes å nå sitt maksimum for perioden med 100 % ved utgangen av 2027. Etter dette synker andelen ned til 93 % ved utgangen av 2030.

Bokførte midler på disposisjonsfond utgjorde 47,3 mill. (8,0 %) ved inngangen til 2026. Det generelle normtallet for størrelsen på disposisjonsfondet er 5-15 % av kommunens driftsinntekter, og Drangedal plasserer seg dermed i nedre del av dette intervallet. Tallet er likevel større enn kommunens vedtatte måltall på 5 %.

Det er i 2026 budsjettert å bruke 5,0 mill frå disposisjonsfondet. Ut frå rapporteringer foretatt per 2. tertial kan det se ut som om bruken av disposisjonsfond kan øke til 7,1 mill. kroner i 2026. Dette vi redusere fondets størrelse til 40,2 mill. kroner (6,8 %) ved inngangen til budsjettåret 2027.

Det er ikkje lagt opp til bruk av midler frå disposisjonsfondet i 2027. I 2028 bruker vi 4,474 mill, i 2029 bruker vi ingenting og i 2030 forventer vi å kunne avsette 2,430 mill. kroner til disposisjonsfondet. Dette innebærer at fondet vil ligge innenfor normtallet på 5 % gjennom hele økonomiplanperioden, og vil nå sitt laveste nivå ved utgangen av 2028 med 35,7 mill (6%).

4.7 Budsjettrammer per område

Tjenesteområde	Budsj 2027	Budsj 2026	Endring
099 - Finansiering	-406 540	-396 078	-10 462
100 - Kommunedirektør med stab	36 257	36 124	133
101 - Politisk	3 994	3 537	457
102 - Fellesutgifter	34 068	32 166	1 902
200 - Kunnskap, mangfold og kultur	136 042	132 860	3 182
300 - Helse og velferd	183 643	178 886	4 757
400 - Bygg, eiendom og kommunalteknikk	12 537	12 504	33
SUM	**0**	**0**	**0**

DEL 5 – Investeringer 2027–2030

5.1 Investeringsstrategi

Investeringer skal prioriteres ut fra lovkrav, samfunnsplanens mål, dokumentert tjenestebehov, klima- og bærekraftvirkning, gjennomføringskapasitet og kommunens økonomiske bæreevne. Framtidige rente-, avdrags- og driftskonsekvenser skal synliggjøres før vedtak. Investeringskapitlet beholder den etablerte økonomiske oversikten, men suppleres med en enkel strategisk kobling til samfunnsplanen.

5.2 Sammenheng mellom investeringer og samfunnsmål

Tabellen gir en overordnet kobling for de største og mest strategiske investeringene. Endelige beløp, ansvar og beregnede driftskonsekvenser oppdateres i budsjettprosessen. Forventede gevinster omtales som forventninger og skal dokumenteres i prosjektoppfølgingen.

Prosjekt	Samfunnsplankobling	Ansvarlig område	Økonomisk konsekvens / merknad
Doktormyra	Inkluderende Drangedal – tilrettelegge for et samfunn i endring	Helse og velferd / BEK	Gjeldende budsjett har en brutto investeringsramme på om lag 190 mill. kr. Oppdatert ramme, finansiering, rente- og avdragsvirkning og framtidig drift innarbeides.
Aldersvennlige boliger	Inkluderende Drangedal – tilrettelegge for et samfunn i endring	Helse og velferd / PNU / BEK	Finansieringsmodell og kommunal risiko avklares. Mulige tjenestegevinster og boligmarkedsvirkninger må dokumenteres.
Sentrums- og stedsutvikling	Nyskapende Drangedal – attraktivt for bosetting og besøk	PNU / BEK	Kommunal egenandel og eventuelle eksterne tilskudd synliggjøres. Private investeringer og lokal verdiskaping er mulige, men usikre effekter.
Ringvirkningstiltak knyttet til Varpet	Nyskapende Drangedal – utnytte mulighetene fra datasenteret	PNU / BEK	Kostnader til planlegging og tilrettelegging synliggjøres. Økonomiske gevinster avhenger av faktisk etableringsaktivitet.
VA-investeringer	Naturlige Drangedal – bærekraftig forvaltning av naturressurser	BEK	Investeringene øker kapitalkostnader og gebyrgrunnlag, men skal bidra til forsyningssikkerhet,

			myndighetsetterlevelse og redusert teknisk risiko.
Energieffektivisering av kommunale bygg	Naturlige Drangedal – grønn omstilling og klimavennlige løsninger	BEK	Investeringskostnad og forventet energibesparelse beregnes. Effekt dokumenteres gjennom energiregnskap.

5.3 Samlet investeringsprogram

INVESTERINGER 2027-30		Rebudsjettert fra 2026	Ny bevilgn 2027	Årsbudsjett 2027	Årsbudsjett 2028	Årsbudsjett 2029	Årsbudsjett 2030
1001001	Pensjon KLP	0	1 330 000	1 330 000	1 380 000	1 420 000	1 470 000
1001029	Startlån	0	12 000 000	12 000 000	12 000 000	12 000 000	12 000 000
1001040	Kirkevergen div prosjekt	0	600 000	600 000	600 000	600 000	600 000
NYTT 27	Fibernett sjukeheimen	0	500 000	500 000	0	0	0
1001353	Kjøp av biler Helse og velferd	0	1 200 000	1 200 000	0	700 000	700 000
1002000	Dagsturhytte Merkebekk	631 000	0	631 000	0	0	0
1001384	Kommunale boliger	0	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000
NYTT 27	Hardbruksboliger (tomt og prosjektering)	0	1 750 000	1 750 000	0	0	0
1001456	Toke Brygge 2021	634 000	0	634 000	0	0	0
1001460	Kommunale veier og bruer	0	3 250 000	3 250 000	3 250 000	3 250 000	3 250 000
1001472	Tiltak trafikksikkerhets-plan	0	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000
1001483	Bygg enøk-tiltak LED	0	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
NYTT 29	Bygg enøk-tiltak vinduer kommunehuset	0	0	0	0	1 500 000	0
NYTT 29	Bygg enøk-tiltak vinduer Neslandstunet	0	0	0	0	900 000	0
1001503	Maskiner/arbeidsbiler og utstyr	0	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
1001542	Kommunal vei boligfelt Neslandsvatn	1 394 000	0	1 394 000	0	0	0
1001932	Elev-pc	0	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000
1001969	Ipad skoleelever	0	375 000	375 000	375 000	375 000	375 000
1001975	Kragerøbanen tur-/sykkelsti, del 2	2 500 000	0	2 500 000	0	0	0
1001982	Lona /Sagodden - statlig sikra	1 100 000	0	1 100 000	0	0	0
1001985	Merkebekk stasjon	965 000	0	965 000	0	0	0
1001986	Doktortunet HDO og servicebygg	0	110 000 000	110 000 000	0	0	0
1001990	Bobil tømmestasjon	726 000	0	726 000	0	0	0
1001995	Heirekshaug bhg oppgrad innomhus	0	400 000	400 000	0	0	0
NYTT 27	Garasje feiebil og vaskeplass storbil	0	5 000 000	5 000 000	0	0	0
1001999	Drangedal 10-årige solavskjerming	0	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
NYTT 27	Drangedal 10-årige 11 smartboardtavler	0	245 000	245 000	0	0	0
NYTT 27	Bod til hjelpemidler	0	200 000	200 000	0	0	0
NYTT 29	Maskinelt utstyr komm kjøkken	0	0	0	0	125 000	0
NYTT 28	Sluseinngang legekontoret	0	0	0	1 000 000	0	0
NYTT 30	Bytte av takstein SFO/VO Drangedal	0	0	0	0	0	1 500 000
Nytt 30	Ombygging av Tippen til kontor/lager	0	0	0	0	0	1 000 000
Nytt 28	HC toalett /vv bereder Kroken skole	0	0	0	150 000	0	0
Nytt 28	Brann- og rømningsdører Dr dal idr hall	0	0	0	450 000	0	0
Nytt 28	Legionellasikring Nesl tunet og DTS	0	0	0	650 000	0	0
1002008	Tørdal barnehage, lekeapparater	0	0	0	0	250 000	0
SUM	**Ordinære investeringer inkl. mva**	**7 950 000**	**140 500 000**	**148 450 000**	**23 505 000**	**24 770 000**	**24 545 000**
1001405	Nytt renseanlegg i Treungen	484 000	0	484 000	0	0	0
1001406	Felles vanntårn i Treungen	456 000	0	456 000	0	0	0
1001435	Vann resten av bygda	1 075 000	3 895 000	4 970 000	8 405 000	3 075 000	3 075 000
1001431	Avløp resten av bygda	4 061 000	3 075 000	7 136 000	3 075 000	3 075 000	3 075 000
1001407	Ny vannledning Stranna VV - MHB	0	0	0	0	0	0
SUM	**VA investeringer ekskl. mva**	**6 076 000**	**6 970 000**	**13 046 000**	**11 480 000**	**6 150 000**	**6 150 000**
SUM	**Samlede investeringer**	**14 026 000**	**147 470 000**	**161 496 000**	**34 985 000**	**30 920 000**	**30 695 000**
	Overføring fra drift	0	-1 330 000	-1 330 000	-1 380 000	-1 420 000	-1 470 000
	Salg av eiendommer	0	-3 000 000	-3 000 000	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000
	Tilskudd fra husbanken	0	-20 302 000	-20 302 000	0	0	0
	Eksterne tilskudd /bundne fond	-5 778 000	0	-5 778 000	0	0	0
	Momskompensasjon	-1 590 000	-25 314 000	-26 904 000	-1 905 000	-2 150 000	-2 095 000
	Bruk av lån	-6 658 000	-97 524 000	-104 182 000	-29 700 000	-25 350 000	-25 130 000
SUM	**Sum finansiering**	**-14 026 000**	**-147 470 000**	**-161 496 000**	**-34 985 000**	**-30 920 000**	**-30 695 000**
		0	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.4 Kommentarer til de større prosjektene

Kommunale veier og bruer

Budsjettramme 3,25 mill inkl. mva

Det er planlagt oppgradering av veien i Søndre Havna på Neslandsvatn i samspill med Vann og avløpsavdelingen og tiltak innenfor vannforsyning.

Utover dette vil det bli planlagt oppgradering av Hauglandsveien, Gudbrandsveien (mellom avkjøring IATA og kryss Rallarveien) og Oseidveien. Budsjettramme som gjenstår etter oppgradering i Søndre Havna og evt. innkomne tilbud vil avgjøre prioritering av videre tiltak.

Kommunal vei boligfelt Neslandsvatn

Budsjettramme 1,394 mill inkl. mva

Dette er midler til sluttføring av prosjektet med asfaltering av adkomstveien fra Søndre Havna og inn i det nye boligfeltet.

Kommunale boliger

Budsjettramme 1,2 mill kr inkl. mva

Oppgradering av kommunale boliger. Prioriteres etter behov og tilgjengelighet. Midlene kan også brukes som egenandel ved søknad om utlyste tilskuddsmidler fra for eksempel Husbanken. Midlene skal ikke brukes til vedlikehold.

Bygg ENØK-tiltak LED

Budsjettramme 1,0 mill kr inkl mva

Oppgradering av lyskilder fra lysstoffrør til LED i kommunale formålsbygg etter prioritert utskiftingsplan. Lysstoffrør fases ut av sortiment og vanskelig å få anskaffet i tillegg stor effekt ved at strømforbruket reduseres betydelig.

Garasje feiebil og vaskeplass

Budsjettramme 5,0 mill kr inkl mva

GBR melder at dagens situasjon for feiing og tilsyn ikke er tilfredsstillende ved Drangedal brannstasjon. Det er ikke tilgjengelig garasjeplass ved nåværende stasjon, og kjøretøyet står ute gjennom vinteren. Dette medfører utfordringer knyttet til gjeldende rutiner og instrukser for ren og uren sone i forbindelse med vask og renhold. Hensikten med tiltaket er å redusere risikoen for helseskadelig

eksponering, opprettholde et godt arbeidsmiljø og sikre at kjøretøy, utstyr og arbeidstøy fremstår rene, funksjonelle og representative for brannvesenet. Nærhet til vaskemuligheter er derfor en viktig forutsetning. Tjenesten har behov for to oppstillingsplasser for bil og ATV med henger, i et frostfritt og oppvarmet miljø. Det må avsettes plass til oppbevaring av dekk og felger, verktøy, utstyr, samt arbeidsbenk for enklere vedlikeholds- og tilvirkningsarbeid.

Doktortunet - HDO og servicebygg

Budsjettramme 110,0 mill kr inkl mva

Doktortunet - HDO og servicebygg er økonomiplanens desidert største investeringsprosjekt og utgjør nærmere 80 % av investeringsbudsjettet i 2027. Prosjektet hadde oppstart våren 2026 og fullføres i løpet av 2027. Det bygges 14 heldøgns omsorgsboliger, dagsenter for hjemmeboende med demens og lokaler for de hjemmebaserte helsetjenestene. Prosjektet har en vedtatt kostnadsramme på 190,5 millioner og overtakelsesdato er avtalt til 4. oktober 2027.

Hardbruksboliger

Budsjettramme 1,75 mill kr inkl mva

Budsjettrammen er ment å dekke opparbeidelse av tomt med infrastruktur på kommunal eiet tomt ved Stemmen. Tomten vil da bli klargjort for etablering av hardbruksboliger for å møte behovene til mennesker som krever ekstra tilrettelegging i hverdagen.

DEL 7 – Gebyrtabeller 2027

7.1 Avgifter og egenbetalinger

Nedenfor gis en samlet oversikt over gebyr, avgifter og egenbetalinger for de tjenester som Drangedal kommune yter, og forslag til satser for 2027.

Det er benyttet 3,8 % som en generell prisjustering, konsumprisindeks er benyttet med 3,4 % til husleie. Sistnevnte prosent svarer til endringen i konsumprisindeksen fra september 2025 til september 2026. Deflator i statsbudsjett for 2026 utgjør 3,8 %.

Forskrifter som bestemmes av staten blir regulert i samsvar med prisendringene i aktuell forskrift. Det vises for øvrig til de enkelte tabellene nedenfor.

For tjenestene vann, avløp, renovasjon, slamtømming og feiing beregnes gebyrene i tråd med forskrift om beregning av selvkost. Selvkost innebærer at ekstrakostnadene som kommunen påføres ved å produsere en bestemt tjeneste skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene.

For reguleringsplaner, bygge- og eierseksjonsaker og oppmålingsforretninger skal gebyrene dekke kommunens kostnader for tjenesteområdet. Gebyrinntektene for kommunens myndighetsoppgave svinger normalt fra år til år. Det er fordi det avhenger av hvor mange og hvilke typer saker kommunen får til behandling. Priser for 2027 bygger på hvilke inntekter kommunen må ha for å dekke driftskostnadene.

7.2 Husleier

Endring av husleie i kommunale boliger

Husleieloven § 4-2 gir bare anledning til å regulere løpende husleier med endringen i konsumprisindeksen siste år. Konsumprisindeksen er endret til 3,4 % fra september 2025 til september 2026.

Kommunedirektøren foreslår at husleier i kommunale boliger økes tilsvarende konsumprisindeksen med 3,4% med virkning fra 01.01.2027.

Ved bytte av leietaker bør husleien økes til gjengs leie (Husleieloven § 4-3), uavhengig av dagens husleie.

7.3 Servicekontoret

Satser 2027	
Ekspedisjonsgebyr - Servicekontor	95,-
Diverse arbeid pr. påbegynt halvtime – Servicekontor	375,-

7.4 Kart og eiendomsinformasjon

Kartdata - Meglerpakker, takstpakker, kart, matrikkelinformasjon m.m.
Digitale kartdata bestilles gjennom en web-tjeneste, e-Torg. Basiskart er digitale kartdata fra kommunen, der leveransen inneholder data fra felles kartdatabase, eiendomsgrenser fra Matrikkelen og vegnett-data fra datasettet ELVEG. e-Torg er tilgjengelig på alle plattformer, og er åpent 24 timer i døgnet. For meglerpakker, takstpakke, karter, matrikkelinformasjon m.m. tilbyr kommunen å bestille dette via våre samarbeidsparter. Kommunens andel er basert på selvkost. Prisene fremgår av deres portal. • Infoland • eplassen • e-Torget

7.5 SFO, barnehage, idrettshall, volleyballhall, kulturskole og voksenopplæring

Barnehage	Sats 2027
Søskenmoderasjon 30% for barn nr. 2 og gratis for barn nr. 3	
Heldagsplass barnehage 100%	700,-
Heldagsplass barnehage 80%	560,-
Heldagsplass barnehage 60%	420,-
SFO	
SFO-plass 0 – 13 timer pr. uke. 1., 2. og 3. trinn	0,-
SFO-plass 13 timer eller mer pr. uke. 1.,2 og 3. trinn	1 063,-
SFO-plass 0 – 13 timer pr. uke. 4. trinn	1 654,-
SFO-plass 13 timer eller mer pr. uke. 4. trinn	2 683,-
Skoleferieordningen	
Dagspris inkl. kost	391,-
Gebyr ved sen henting i barnehage og SFO	
Pr. påbegynt ½ time jf. vedtekter	500,-
Kultur	
Idrettshall	
Drangedal idrettshall for trening, hall ABC (inkl. garderobe m/dusj)	275,-
Drangedal idrettshall for trening, hall AB (inkl. garderobe m/dusj)	193,-
Drangedal idrettshall for trening, hall A/BC (inkl. garderobe m/dusj)	163,-
Drangedal idrettshall for trening, hall B/C (inkl. garderobe m/dusj)	124,-

Drangedal idrettshall for trening, Møterom	154,-
Drangedal idrettshall for trening, Badstue	92,-
Drangedal idrettshall for trening, Kjøkken	154,-
Drangedal idrettshall for trening, Garderobe	92,-
Drangedal idrettshall for arrangementer, hall ABC (inkl. garderobe m/dusj)	397,-

Kulturskole	
Elevplass pr. år	3 518,-
Leie av instrument pr. år	726,-
Volleyballhallen i Kroken	
	104,-
Gymsal, Tørdal skule	
	104,-
Tokestua	
Kultur salen til arrangement (man-tor). Kommersielle aktører.	2 795,-
Kultur salen til arrangement (man-tor). Lokale lag og foreninger	1 677,-
Kultur salen til arrangement (fre-søn). Kommersielle aktører	3 914,-
Kultur salen til arrangement (fre-søn). Lokale lag og foreninger	2 795,-
Kultur salen, rigging / øving til arrangement. Kommersielle aktører	1 342,-
Kultur salen, rigging / øving til arrangement. Lokale lag og foreninger	671,-
Lys – Lydanlegg	2 237,-
Lys – lydtekniker. Etter avtale med tekniker	
Personell billettsalg/annet pr. time	391,-
Gebyr pr. solgte billett - Kommersielle aktører	28,-
Gebyr pr. solgte billett - Lokale lag og foreninger	18,-
Kjøkken. Kommersielle aktører	1 230,-
Kjøkken. Lokale lag og foreninger	447,-
Kino	
Billett voksen	140,-
Billett barn	113,-
Voksenopplæringa	
Norskprøve muntlig	1 140,-
Norskprøve skriftlig	1 140,-
Samfunnskunnskap/statsborgerprøve	900,-

7.6 Egenbetaling Helse og velferd

3,8 % som generell prisjustering – 3,4 % konsumprisindeks på husleie. Ved bytte av leietaker bør husleien økes til gjengs leie (Husleieloven § 4-3), uavhengig av dagens husleie.

Tjeneste	Merknad	Sats 2026	Sats 2027

Institusjonstjenester			
Maks egenbetaling sykehjem pr. mnd.	Selvkost	156 318,-	162 258,-
Dag/nattopphold Pr dag/natt	Egen forskrift Vedtak statsbudsjettet	115,-	120,-
Korttidsopphold pr. døgn	Egen forskrift Vedtak statsbudsjettet	205,-	210,-
Fribeløp	Egen forskrift Vedtak statsbudsjettet	10 950,-	11 500,-
Hjemmebaserte tjenester			
Makspris pr. time	Selvkost	420,-	436,-
Abonnement pr mnd.			
Inntekt fra 0-2G	Egen forskrift Vedtak statsbudsjettet	245,-	250,-
Inntekt fra 2-3G		674,-	700,-
Inntekt fra 3-4G		1 136,-	1 179,-
Inntekt fra 4-5G		1 637,-	1 699,-
Inntekt over 5G		1 923,-	1 996,-
Andre omsorgstjenester			
Trygghetsalarm		396,-	411,-
Middagsombringing		123,-	128,-
Middag – Myrveien bofelleskap		85,-	88,-
Kostpenger – dagbehandling pr dag		166,-	172,-
Kostpenger – dagsenter pr måltid		54,-	56,-
Kostpenger bofellesskap pr mnd.		5 834,-	6 056,-
Fysioterapi og frisklivstilbud			
Frisklivstilbud 3 mnd.	Kan fornyes to ganger per bruker		400,-
Gruppetilbud med fysioterapeut 3 mnd. (rygg/nakke)			400,-
Mediyoga 3 mnd.			600,-
Eldregruppe 3 mnd.			300,-
Utkjøring av hjelpemidler, per gang			180,-
Egenandel for fysioterapi i hjemmet og individuell fysioterapi for innbyggere over 16 år	Takstplakat henges opp i lokalene på Frisklivssentralen		
Boliger			
Strøm FH-boliger		252,-	262,-
Kommunale utleieboliger	Reguleres med konsumprisindeks i henhold til husleiekontrakt, Husleieloven og Husbankens regler	3,6 %	3,4 %

7.7 Gebyrregulativ for plan og byggesaksbehandling

Private planer økes med ca. 2,3 % fra 2026 til 2027.
Bygge-, dele- og dispensasjonssaker økes med ca. 11,7% fra 2026 til 2027.

Regulativbestemmelse	Beregningsenhet	Gebyr 2027
Kapittel 1. Alminnelige bestemmelser		
§ 1-3. Befaring		
I de tilfeller kommunen gjennomfører befaring som en del av saksbehandlingen, betales gebyr etter medgått tid.	Per time	Etter hvert kapittel

Kapittel 2. Private planforslag	Beregningsenhet	Gebyr 2027
§ 2-1. Gebyr for arbeid med oppstart av planarbeidet		
§ 2-1-1. Gebyr for planinitiativ		
Gjennomgang av planinitiativ som er i tråd med overordnede planer	Per planinitativ	9 800,-
Gjennomgang av planinitiativ som er i strid med overordnede planer	Per planinitativ	16 700,-
Planinitiativ som sendes inn flere ganger	Per påfølgende planinitiativ	7 700,-
§ 2-1-2. Oppstartsmøte og andre møter		
Oppstartsmøte	Per oppstartsmøte	20 900,-
Avklaringsmøter	Per møte	5 600,-
§ 2-1-3. Gebyr for fastsetting av planprogram		
Planer som krever fastsetting av planprogram	Per planprogram	41 700,-
§ 2-2. Tilleggsgebyr for politisk prøving av plansaker		
Tilleggsgebyr der forslagstiller krever spørsmål om vesentlige uenigheter om det videre planarbeidet forelagt kommunestyret etter pbl § 12-8 første ledd	Per sak	20 900,-
Tilleggsgebyr der forslagstiller krever at beslutningen om stans av planinitiativ skal legges frem for kommunestyret for behandling etter pbl § 12-8 andre ledd	Per planinitiativ	20 900,-
§ 2-3. Mangelfulle plandokumenter		
Tilleggsgebyr ved utarbeidelse av skriftlig tilbakemelding om mangler i plandokumentene	Per skriftlig tilbakemelding	10 500,-

§ 2-4. Gebyr for behandling av privat planforslag		
§ 2-4-1. Grunngebyr for planforslag		
Grunngebyr for planforslag	Per planforslag	83 500,-
§ 2-4-2. Tilleggsgebyr for dialogmøter underveis i planprosessen		
Dialogmøte med forslagsstiller/plankonsulent	Per møte	5 600,-
§ 2-4-3. Tilleggsgebyr for planer med konsekvensutredning		
Tilleggsgebyr for planer med konsekvensutredning	Per planforslag	27 800,-
§ 2-4-4. Tilleggsgebyr for planforslag som er i strid med overordnende planer		
Tilleggsgebyr som er i strid med overordnede planer	Per planforslag	20 900,-
§ 2-4-5. Tilleggsgebyr for arealformål og hensynssoner i planforslaget		
Over 5 arealformål	Per planforslag	9 800,-
Over 2 hensynssoner	Per planforslag	7 000,-
§ 2-4-6. Tilleggsgebyr for planens grunnareal	**Per planforslag**	
Planforslag der planens grunnareal er over 8.000 m2	Per planforslag	9 800,-
§ 2-4-7. Tilleggsgebyr for antall tomter for bebyggelse	**Per planforslag**	
Fra 6 til 10 tomter	Per planforslag	9 800,-
Fra 11 til 20 tomter	Per planforslag	16 900,-
Over 20 tomter	Per planforslag	20 900,-
§ 2-4-8. Tilleggsgebyr for flere vertikalnivåer	**Per planforslag**	
Tilleggsgebyr for flere vertikalnivåer	Per planforslag	13 900,-
§ 2-5. Gebyr for utfylling, endring og oppheving av plan		
Endringer som behandles som ny plan i samsvar med pbl § 12-14 første ledd	Per planforslag	Fullt gebyr av § 2-1 – § 2-4
Endringer i reguleringsplan, oppheving av eller utfyllinger innenfor hovedtrekkene i reguleringsplanen, jf. pbl § 12-14 andre ledd – som krever politisk behandling	Per endring eller utfylling	34 800,-
Endringer i reguleringsplan, oppheving av eller utfyllinger innenfor hovedtrekkene i reguleringsplanen, jf. pbl § 12-14 andre ledd – som krever administrativ behandling	Per endring eller utfylling	41 700,-
Tilleggsgebyr for møter i sak om endring mv. av reguleringsplan, jf. pbl § 12-14 andre ledd	Per møte	9 800,-
§ 2-6. Gebyr ved avslutning av planarbeidet		
Hvis saken trekkes før oppstartsvarsel eller planmyndigheten beslutter at initiativet skal stoppes	Per planinitiativ	Gebyr etter § 2-1-1

Etter oppstartsmøtet, men før innsendelse av forslag	Per planoppstart	Gebyr etter § 2-1
Avslutning av planarbeidet etter at planforslaget er mottatt av kommunen	Per planforslag	50 % av gebyr etter § 2-4*
Gebyr ved avslag etter pbl § 12-11	Per planforslag	Fullt gebyr
Avslutning av arbeidet med mindre planendring etter at kommunen har mottatt komplett søknad, jf. § 2-5	Per søknad	50 % av gebyr etter § 2-5
§ 2-7. Gebyr for oppstartsmøte ved manglende oppfølging fra forslagstiller		
Der planoppstart ikke er kunngjort innen seks måneder etter første oppstartsmøte	Per nytt oppstartsmøte	§ 2-1-2
Der komplett planforslag ikke er mottatt innen tjue måneder etter første oppstartsmøte	Per nytt oppstartsmøte	§ 2-1-2
§ 2-8. Gebyr for annet fakturerbart arbeid		
Gebyr for medgått tid i plansaker	Per time	1 450,-

Kapittel 3. Bygge-, dele- og dispensasjonssaker	**Beregningsenhet**	**Gebyr 2027**
§ 3-1. Grunngebyr		
Søknader innsendt via elektronisk søknadsportal	Per søknad	2 000,-
Søknader innsendt på annet vis	Per søknad	2 750,-
§ 3-2. Registreringsgebyr		
Søknadspliktige tiltak	Per bruksenhet	550,-
Meldepliktige tiltak som ikke er søknadspliktige, jf. pbl § 20-5	Per tiltak	700,-
§ 3-3. Gebyrreduksjon ved komplett søknad		
Gebyrreduksjon	Per søknad	-1 400,-
§ 3-4. Forhåndskonferanse og andre møter		
Forhåndskonferanse	Per møte	6 800,-
Andre møter	Per møte	3 400,-
§ 3-5. Søknadspliktige tiltak som krever ansvarlig foretak – pbl § 20-3		
§ 3-5-1. Bolig, fritidsbolig og andre bygg, jf. § 20-1 a og b		
§ 3-5-1-1. Oppføring av bolig og fritidsbolig		
Én eller to boenheter	Per bygning	19 250,-
Tre til fire boenheter	Per bygning	22 000,-
Fem til ti boenheter	Per bygning	24 700,-

Elleve til tjue boenheter	Per bygning	27 500,-
Over tjue boenheter	Per bygning	30 200,-
Felles garasjeanlegg eller andre anlegg som betjener flere bygninger	Per tilhørende bygning	8 300,-
§ 3-5-1-2. Tilbygg, påbygg eller underbygg til bolig og fritidsbolig		
Tilbygg, påbygg eller underbygg til boligbygg uten ny boenhet	Per tiltak	8 300,-
§ 3-5-1-3. Vesentlig endring eller reparasjon av bolig og fritidsbolig		
Vesentlig endring eller reparasjon av boligbygg	Per tiltak	13 700,-
§ 3-5-1-4. Seterhus, rorbu, koie, garasje, uthus, anneks, naust, båthus, boligbrakke og lignende		
Seterhus, rorbu, koie, frittstående garasje, uthus, anneks, naust, båthus og lignende	Per tiltak	9 600,-
Boligbrakke	Per tiltak	9 600,-
§ 3-5-1-5. Andre bygninger enn bygninger for boligformål		
Tiltaksklasse 1		
Landbruksbygg over 1.000 m2 og industri-/næringsbygg Bygningstype 211-249	Per tiltak	9 600,-
Kontor- og forretningsbygg Bygningstype 311-330	Per tiltak	19 250,-
Øvrige næringsbygg og offentlige bygg Bygningstype 411-840	Per tiltak	19 250,-
Tilbygg, påbygg og underbygg av annet enn bolig (bygningstyper: 211-840)	Per tiltak	9 600,-
Vesentlig endring eller reparasjon av annet enn bolig (bygningstyper: 211-840)	Per tiltak	13 700,-
Tiltaksklasse 2 og 3		
Landbruksbygg over 1.000 m2 og industri-/næringsbygg Bygningstype 211-249	Per tiltak	13 700,-
Kontor- og forretningsbygg Bygningstype 311-330	Per tiltak	27 500,-
Øvrige næringsbygg og offentlige bygg Bygningstype 411-840	Per tiltak	27 500,-
Tilbygg, påbygg og underbygg av annet enn bolig (bygningstyper: 211-840)	Per tiltak	13 700,-
Vesentlig endring eller reparasjon av annet enn bolig (bygningstyper: 211-840)	Per tiltak	27 500,-
§ 3-5-1-6. Andre tiltak enn bygninger (konstruksjon eller anlegg)		

Rør-, ledningsanlegg mv.	Per tiltak	6 850,-
Avløpsanlegg, olje-/fettutskiller, jf. forurensingsforskriften kapittel 12, 13, 15 og 15A	Per tiltak	6 850,-
Svømmebasseng, dam/brønn og lignende	Per tiltak	6 850,-
Brygge, molo, kai o.l.	Per tiltak	6 850,-
Andre type konstruksjon og anlegg	Per tiltak	6 850,-
§ 3-5-2. Fasadeendring		
Fasadeendring på bygg, konstruksjon eller anlegg	Per søknad	7 600,-
§ 3-5-3. Varig eller tidsbestemt bruksendring, vesentlig utvidelse eller vesentlig endring av tidligere drift av tiltak		
Bruksendring av bolig til annet enn bolig	Per bruksenhet	9 600,-
Bruksendring av annet enn bolig til bolig	Per bruksenhet	9 600,-
Vesentlig utvidelse eller vesentlig endring av tidligere drift av tiltak	Per bruksenhet	9 600,-
Andre bruksendringer	Per bruksenhet	9 600,-
§ 3-5-4. Riving av tiltak		
Riving mv. av bygninger, konstruksjoner og anlegg	Per tiltak	5 500,-
Tilleggsgebyr for avfallsplan	Per avfallsplan	1 400,-
§ 3-5-5. Oppføring, endring eller reparasjon av bygningstekniske installasjoner		
Bygningstekniske installasjoner	Per tiltak	5 500,-
Skorstein og røykkanal	Per tiltak	2 200,-
§ 3-5-6. Oppdeling eller sammenføyning av bruksenheter i bolig		
Sammenføyning av bruksenheter i bolig mv.	Per tiltak	5 500,-
Oppdeling av bruksenheter i bolig mv.	Per ny boenhet	6 850,-
§ 3-5-7. Oppføring av innhegning mot veg		
Innhegning mot veg (eksempelvis støyskjerm, gjerder, voller, murer m.m.)	Per tiltak	6 850,-
§ 3-5-8. Plassering av skilt- og reklameinnretninger		
Skilt mv. på fasade	Per tiltak	5 500,-
Andre skilt mv.	Per tiltak	5 500,-
§ 3-5-9. Vesentlig terrenginngrep		
Vesentlig terrenginngrep, tiltaksklasse 1	Per søknad	9 600,-
Vesentlig terrenginngrep, tiltaksklasse 2 og 3	Per søknad	13 700,-
§ 3-5-10. Anlegg av veg, parkeringsplass og landingsplass		

Anlegg av veg	Per tiltak	6 850,-
Anlegg av parkeringsplass	Per tiltak	6 850,-
Anlegg av landingsplass	Per tiltak	6 850,-
§ 3-6. Saksbehandlingsgebyr for tiltak uten krav til ansvarlig foretak, jf. plan- og bygningsloven § 20-4, jf. byggesaksforskriften §§ 3-1 og 3-2		
§ 3-6-1. Oppretting og endring av eiendom		
Oppretting av grunneiendom	Første nye grunneiendom	5 500,-
- Tilleggsgebyr for påfølgende ny grunneiendom	Per ny utover den første	1 400,-
Oppretting av festegrunn	Første nye festegrunn	5 500,-
- Tilleggsgebyr for påfølgende ny festegrunn	Per ny utover den første	1 400,-
Oppretting av anleggseiendom	Første nye anleggseiendom	8 300,-
- Tilleggsgebyr for påfølgende anleggseiendom	Per ny utover den første	1 400,-
Arealoverføring	Per søknad	5 500,-
§ 3-6-2. Andre tiltak uten krav til ansvarlig foretak		
Mindre tiltak på bebygd eiendom, jf. SAK § 3-1 a og b	Per tiltak	7 600,-
Bruksendring fra tilleggsdel til hoveddel eller omvendt innenfor en bruksenhet, jf. SAK § 3-1 c	Per søknad	6 850,-
Skilt- og reklameinnretninger etter SAK § 3-1 d	Per søknad	5 500,-
Alminnelige driftsbygninger i landbruket under 1.000 m2, jf. SAK § 3-2	Per tiltak	7 500,-
Midlertidige tiltak mv. jf. pbl § 20-4 c	Per tiltak	7 500,-
Andre mindre tiltak som etter kommunens skjønn kan forestås av tiltakshaver jf. pbl 20-4 e	Per tiltak	7 500,-
§ 3-7. Nytt vedtak i samme sak		
Igangsettingstillatelse	Per søknad	2 750,-
Midlertidig brukstillatelse	Per søknad	2 750,-
Ferdigattest der det har gått mer enn fem år siden første tillatelse i byggesaken ble gitt	Per søknad	2 750,-
§ 3-8. Dispensasjonssaker		
For søknader som omfatter flere dispensasjoner, faktureres den dyreste dispensasjonen i sin helhet, mens det ilegges 40 % av gebyret for hver av de øvrige dispensasjonene.		

Søknad om dispensasjon fra kommune- og reguleringsplan	Per dispensasjon	13 700,-
Søknad om dispensasjon innenfor byggegrense langs vann- og vassdrag	Per dispensasjon	13 700,-
Søknad om dispensasjon fra avstand til vei	Per dispensasjon	9 600,-
Søknad om dispensasjon fra lov og forskrift	Per dispensasjon	11 000,-
- Tilleggsgebyr for ekstern høring	Per søknad	5 500,-
- Tilleggsgebyr for politisk behandling	Per søknad	6 850,-
§ 3-9. Andre vurderinger		
Fravik fra tekniske krav ved tiltak på eksisterende byggverk, jf. pbl § 31-4	Per fravik	1 400,-
Godkjenning av selvbyggeransvar, SAK § 6-8	Per søknad	1 400,-
Godkjenning av foretak som ikke oppfyller kravene til praksis mv. i SAK, pbl § 23-8, jf. SAK § 11-4	Per søknad	1 400,-
Tilleggsgebyr der kommunen må innhente nødvendig samtykke eller uttalelser fra andre myndigheter	Per søknad	2 700,-
§ 3-10. Søknad om endring av gitt tillatelse før bygg eller tiltak har fått ferdigattest		
Endring av tiltak	Per søknad	30% av gebyr etter § 3-5 og 3-6
Omfattende endringer behandles som en ny søknad	Per søknad	Fullt gebyr
§ 3-11. Gebyr for avsluttet sak før vedtak eller ved avvisning		
Søknad som trekkes før påbegynt saksbehandling eller som avvises som følge av manglende privatrettslige forutsetninger	Per søknad	Grunngebyr
Søknad som trekkes etter at kommunen har satt i gang saksbehandling, men før førstegangsvedtak	Per søknad	Grunngebyr + 50% av behandlings-gebyr
Sak som kommunen avslår etter fullført saksbehandling	Per søknad	Fullt gebyr*
§ 3-12 Gebyr for annet fakturerbart arbeid		
Gebyr for medgått tid i bygge-, dele- og dispensasjonssaker	Per time	1 450,-

Kapittel 4. Eierseksjonering	**Beregningsenhet**	**Gebyr 2027**
§ 4-1. Grunngebyr		
Grunngebyr	Per søknad	2 350,-
§ 4-2. Registreringsgebyr		

Registreringsgebyr	Per seksjon	800,-
§ 4-3. Gebyrreduksjon ved komplett søknad		
Gebyrreduksjon	Per søknad	-1 400,-
§ 4-4. Saksbehandlingsgebyr		
§ 4-4-1. Oppretting av eierseksjoner		
For to til fire seksjoner	Per søknad	11 100,-
For fem til åtte seksjoner	Per søknad	12 400,-
Over ni seksjoner	Per søknad	15 900,-
§ 4-4-2. Reseksjonering		
For to til fire seksjoner	Per søknad	14 300,-
For fem til åtte seksjoner	Per søknad	18 500,-
Over ni seksjoner	Per søknad	19 000,-
§ 4-4-3. Sletting/oppheving av seksjonert sameie		
Saksbehandlingsgebyr for å slette seksjoner på en eiendom	Per søknad	4 750,-
§ 4-5. Tilleggsgebyr		
Gebyr for befaring	Per befaring	4 750,-
§ 4-6. Gebyr for avsluttet sak før vedtak, ved avvisning og ved avslag		
Søknad som trekkes før påbegynt saksbehandling eller som kommunen avviser eller avslår, jf. eierseksjonsloven § 12	Per søknad	Grunngebyr
Søknad som trekkes etter at kommunen har satt i gang saksbehandling, men før vedtak	Per søknad	Grunngebyr + 50% av behandlings-gebyr
Sak som kommunen avslår etter fullført saksbehandling	Per søknad	Fullt gebyr*
§ 4-7. Gebyr for annet fakturerbart arbeid		
Gebyr for medgått tid i seksjoneringssaker	Per time	1 450,-

7.8 Gebyr for kart og oppmåling

Oppmålingsforretning økes med 3,8% fra 2026 til 2027.

Kapittel 5. Oppmålingsforretning	**Beregningsenhet**	**Gebyr 2027**
§ 5-1. Gebyrreduksjon ved komplett rekvisisjon		
Gebyrreduksjon	Per rekvisisjon	-1 400,-

§ 5-2. Oppmålingsforretning		
§ 5-2-1. Gebyr for saksbehandling		
Oppretting av grunneiendom og festegrunn og matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn	Første matrikkelenhet	20 750,-
- Tilleggsgebyr for oppretting av flere matrikkelenheter	Per påfølgende matrikkelenhet	6 900,-
Oppretting av uteareal på eierseksjon	For to tilleggsdeler	13 800,-
- Tilleggsgebyr for flere tilleggsdeler utover to	Per tilleggsdel	2 800,-
Oppretting av anleggseiendom	Per matrikkelenhet	24 900,-
Punktfeste	Per punktfeste	6 900,-
Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning (MUF)*	Første matrikkelenhet	5 600,-
- Tilleggsgebyr for oppretting av flere matrikkelenheter	Per påfølgende matrikkelenhet	2 800,-
Grensejustering	Per rekvisisjon	15 250,-
Arealoverføring	Per rekvisisjon	18 000,-
Arealoverføring til offentlig vei og jernbane	Per time	1 400,-
Grensepåvisning av tidligere koordinatfestede grenser	Per rekvisisjon	8 950,-
Klarlegging av grense, punktfeste og stedbundne rettigheter som ikke er koordinatfestet i tidligere forretning	Per rekvisisjon	16 600,-
§ 5-2-2. Gebyr for oppmåling i marka		
Oppmøtegebyr	Per oppmøte	2 800,-
Grensepunkt som måles og merkes i marka	Per grensepunkt	700,-
Grensepunkt som måles, men ikke merkes i marka	Per grensepunkt	350,-
§ 5-3. Avbrutt forretning		
Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket eller må avvises før oppmåling i marka er gjennomført	Per sak	40 % av § 5-2-1
Gebyr der saken avsluttes etter at oppmålingsforretningen er gjennomført	Per sak	60 % av § 5-2-1 + 100 % av § 5-2-2
§ 5-4. Gebyr for annet fakturerbart arbeid		
Gebyr for annet fakturerbart arbeid i oppmålingssaker	Per time	1 450,-

7.9 Årsgebyr feiing og tilsyn

Det er beregnet et standardgebyr for feiing og tilsyn.
Gebyrendring fra kr. 525,- til kr. 613,- for 2027

Feiing og tilsyn	
Feiing og tilsyn, pr. pipeløp. Fast årsgebyr	613,-

7.10 Kommunale tomter

Boligtomter i kommunalt boligfelt	Rå tomter - 2026	Rå tomter - 2027
Prestestranda		
Bråtheia	100 000,-	300 000,-
Mjelkåsen	100 000,-	300 000,-
Kroken		
Juvassåsen	100 000,-	300 000,-
Løbbedalen	100 000,-	300 000,-
Tørdal		
Bø	50 000,-	200 000,-
Bostrak		
Bostrak	50 000,-	200 000,-
Hennseid		
Henseidgrenda	50 000,-	200 000,-
Gjelder råtomt uten fremført infrastruktur, selges som de fremstår.		
For kjøp av tilleggsarealer til eksisterende eiendom pr. m²	50,-	150,-

Næringstomt i kommunalt næringsområde	Rå tomt pr. m² - 2026	Rå tomt pr. m² - 2027
Stemmen	80,-	150,-
Kåsa/Øverland	80,-	150,-

7.11 Renovasjon og slamtømming

De samlede gebyrinntektene for renovasjon og slamtømming i Drangedal kommune er ment å dekke alle kostnadene kommunen har ved å yte tjenestene.

Renovasjon for privathusholdning og fritidsboliger er det ingen endringer fra 2026 til 2027.

Gebyr – husholdning	
Grunngebyr husholdning (standardgebyr)	2 224,-
Fradrag for felles sorteringsdunker	-433,-
Fradrag for hjemmekompostering	-604,-
140L restavfall dunk med henting hver 3. uke	2 540,-
240L restavfall dunk med henting hver 3. uke	4 356,-
360L restavfall dunk med henting hver 3. uke	6 068,-
660L restavfall dunk med henting hver 3. uke	11 119,-
770L restavfall dunk med henting hver 3. uke	12 965,-

Standard abonnement med 140L restavfall vil utgjøre årlig kr. 4 764,-

Gebyr – fritidsbolig	
Grunngebyr hytter/fritid	1 156,-
Tilgang til IATA bu	186,-
Tilgang til IATA bu fra hyttefelt	373,-
Renovasjon – Prisgruppe 1	1045,-
Renovasjon – Prisgruppe 2	3 780,-

For abonnenter i prisgruppe 1 utgjør gebyret kr. 2 201,-, inkludert grunngebyr.
For abonnenter i prisgruppe 2 utgjør gebyret kr. 4 936,-, inkludert grunngebyr.

Abonnenter som benytter IATA sine egne sorteringsbuer, vil i tillegg bli belastet med egne gebyrer for tilgang til disse buene.

Abonnenter som eier både bolig og fritidsbolig i en av IATA-kommunene, kan søke om felles renovasjonsordning. Avfallet fra fritidsboligen transporteres til boligen, hvor det blir hentet sammen med husholdningsavfallet. Gebyret for fritidsabonnementet reduseres da, og det betales kun et grunngebyr på kr. 1 156,-.

Slamtømming økes med 5,9 % fra 2026 til 2027

Gebyr – slam	
Slam – årlig tømming (standardgebyr)	5 141,-
Slam – annet hvert år tømming	3 002,-

Slam – fjerde hvert år tømming	1 686,-
Slam – årlig m³ > 4m³	843,-
Slam – annet hvert år m³ > 4m³	433,-
Slam – fjerde hvert år m³ > 4m³	278,-
Slam – årlig tømming med traktor	5 616,-
Slam – annet hvert år med traktor	3 140,-
Slam – fjerde hvert år med traktor	1 745,-

7.12 Gebyrregulativ for vann og avløp

Kommunens abonnenter betaler for vann- og avløpstjenester levert av kommunen. Forholdet mellom abonnenten og kommunen er regulert av statlige lover og forskrifter, samt av kommunale reglementer og bestemmelser.

For vann er det beregnet en gebyrøkning på 1,3 % fra 2026 til 2027.
For avløp er det beregnet en gebyrøkning på 10,1% fra 2026 til 2027.

Vann

Årsgebyr for vann jfr. §§ 5 og 6 i forskriften	
• Bolig og fritidseiendommer (pr. boenhet) • Næring (for inntaksdimensjon inntil 32 mm.)	5 488,- 2 744,-

Forbruksgebyr pr. m³	
• Bolig og fritidseiendommer • Næring Boligeiendommer og fritidseiendommer som ikke har vannmåler, betaler forbruksgebyr etter stipulert forbruk. Stipulert forbruk beregnes ut fra eiendommens bruksareal i henhold til et forholdstall mellom bruksareal og vannvolum. For eiendom som etter § 9-5 skal ha vannmåler og hvor dette ikke er installert beregnes det et stipulert forbruk med utgangspunkt i eiendommens totale bruksareal. Omregningsfaktoren satt til 1,2 m3 per m2 bruksareal (BRA). Bruksareal (BRA) x omregningsfaktor = variabel del årsgebyr.	13,48- 13,48,-

Årsgebyr næring – Vann **Antall årsgebyr beregnes ut ifra inntaksdimensjon. Gebyrer er inkl. mva.**			
Næringskategori	Antall årsgebyr	Dim inntaksledning	Pris

Kategori 1	1	Inntil 32 mm	2 744,-
Kategori 2	2	Inntil 40 mm	5 488,-
Kategori 3	4	Inntil 50 mm	10 976,-
Kategori 4	8	Inntil 63 mm	21 952,-
Kategori 5	12	Inntil 110 mm	32 928,-
Kategori 6	24	Inntil 160 mm	65 856,-
Kategori 7	50	Større enn 160 mm	137 200,-

Avløp

Årsgebyr for avløp jfr. §§ 5 og 6 i forskriften	
• Bolig og fritidseiendommer (pr. boenhet) • Næring (for inntaksdimensjon inntil 32 mm.)	6 255,- 3 128,-

Forbruksgebyr pr. m³	
• Bolig og fritidseiendommer • Næring Boligeiendommer og fritidseiendommer som ikke har vannmåler, betaler forbruksgebyr etter stipulert forbruk. Stipulert forbruk beregnes ut fra eiendommens bruksareal i henhold til et forholdstall mellom bruksareal og vannvolum. For eiendom som etter § 9-5 skal ha vannmåler og hvor dette ikke er installert beregnes det et stipulert forbruk med utgangspunkt i eiendommens totale bruksareal. Omregningsfaktoren satt til 1,2 m3 per m2 bruksareal (BRA). Bruksareal (BRA) x omregningsfaktor = variabel del årsgebyr.	18,30- 18,30-

Årsgebyr næring – Avløp

Antall årsgebyr beregnes ut ifra inntaksdimensjon. Gebyrer er inkl. mva.

Næringskategori	Antall årsgebyr	Dim inntaksledning	Pris
Kategori 1	1	Inntil 32 mm	3 128,-
Kategori 2	2	Inntil 40 mm	6 255,-
Kategori 3	4	Inntil 50 mm	12 512,-
Kategori 4	8	Inntil 63 mm	25 024,-
Kategori 5	12	Inntil 110 mm	37 536,-

Kategori 6	24	Inntil 160 mm	75 072,-
Kategori 7	50	Større enn 160 mm	156 400,-

Tilknytning til kommunalt VA-anlegg

Tilknytningsgebyr og anleggsbidrag er et engangsgebyr og betales etter fastsatte kategorier i gebyrregulativet. Tilknytningsgebyr faktureres normalt før tilknytning og ikke senere en 8. måneder etter gitt tillatelse eller ved fysisk tilkobling. Anleggsbidrag faktureres sammen med tilknytningsgebyret, om ikke annet kommer frem av avtalen.

Tilknytningsgebyr jfr. § 8 i forskriften	
• Lav sats for vann	14 375,-
• Høy sats for vann	137 500,-
• Lav sats for avløp	14 375,-
• Høy sats for avløp	137 500,-

Anleggsbidrag	
Anleggsbidrag for tilknyting til nytt VA-anlegg på Lia, Laukfjell, Hauklitjenn. Midtstrandlia og Brattsbergheia	
Fritidsboliger med brukstillatelse etter 01.08.2011, fritt for mva.	
- Vann	50 000,-
- Avløp	50 000,-
Fritidsboliger med brukstillatelse eldre en 01.08.2011, inkl. mva.	
- Vann	
- Avløp	
Anleggsbidrag for eksiterende VA-anlegg på Gautefall: Gjelder for Bleka, Søliane, Langmyr og Rytterspranget	50 000,- 50 000,-
Fritidsboliger med brukstillatelse etter 01.08.2011, fritt for mva.	
- Vann	
- Avløp	35 000,-
Fritidsboliger med brukstillatelse eldre en 01.08.2011, inkl. mva.	35 000,-
- Vann	
- Avløp	
Anleggsbidrag for tilknytninger til VA-anlegg på Henseid	35 000,-

- Vann - Avløp	35 000,- 50 000,- 50 000,-
Anleggsbidrag er en betegnelse på bidrag fra private til kommunen. Bidragene betales til et fond kommunen benytter til infrastrukturtiltak. Ved utbygging av nye VA-anlegg i løpet av året kan Drangedal kommunestyret vedta andre satser for tilknytningsgebyr og anleggsbidrag. Når det betales anleggsbidrag ved tilknytning, skal lav sats for tilknytningsgebyr benyttes.	

DEL 8 – Obligatoriske budsjettoversikter

ØKONOMISK OVERSIKT ETTER ART - DRIFT	Regnsk 25	Budsj 26	Budsj 27	Øk-plan 28	Øk-plan 29	Øk-plan 30
Tall i 1 000 kroner						
Rammetilskudd	-229 686	-236 085	-245 416	-243 719	-242 644	-241 590
Inntekts- og formuesskatt	-130 496	-140 018	-146 089	-145 472	-144 995	-144 555
Eiendomsskatt	-19 046	-19 816	-20 600	-21 600	-21 600	-21 600
Andre skatteinntekter	-356	-360	-360	-360	-360	-360
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-28 704	-22 350	-17 270	-14 114	-12 353	-11 737
Overføringer og tilskudd fra andre	-61 662	-38 544	-36 642	-31 314	-31 314	-31 314
Brukerbetalinger	-12 386	-10 951	-12 141	-12 125	-12 125	-12 125
Salgs- og leieinntekter	-108 230	-121 504	-121 949	-127 493	-130 466	-132 223
Sum driftsinntekter	**-590 566**	**-589 628**	**-600 467**	**-596 197**	**-595 857**	**-595 504**
Lønnsutgifter	265 521	263 595	276 450	272 477	269 889	268 225
Sosiale utgifter	58 984	65 282	70 793	70 013	69 475	69 017
Kjøp av varer og tjenester	193 005	187 696	183 636	182 159	182 076	181 832
Overføringer og tilskudd til andre	40 013	40 243	37 717	34 148	33 548	33 548
Avskrivninger	38 181	34 712	30 913	34 602	35 127	35 550
Sum driftsutgifter	**595 704**	**591 528**	**599 509**	**593 399**	**590 115**	**588 172**
Brutto driftsresultat	**5 138**	**1 900**	**-958**	**-2 798**	**-5 742**	**-7 332**
Renteinntekter	-9 100	-7 500	-8 500	-8 500	-8 500	-8 500
Utbytter	-15 366	-15 050	-18 300	-16 300	-15 300	-15 300
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	31 838	33 116	42 145	42 395	38 528	37 472
Avdrag på lån	29 890	26 998	24 810	26 273	26 063	25 739
Netto finansutgifter	**37 262**	**37 564**	**40 155**	**43 868**	**40 791**	**39 411**
Motpost avskrivninger	-38 181	-34 712	-30 913	-34 602	-35 127	-35 550
Netto driftsresultat	**4 219**	**4 752**	**8 284**	**6 468**	**-78**	**-3 471**
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering	1 100	1 150	1 330	1 380	1 420	1 470
Avsetninger til bundne driftsfond	5 777	2 162	912	607	797	950
Bruk av bundne driftsfond	-2 669	-3 053	-10 526	-3 981	-2 139	-1 379
Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	2 430
Bruk av disposisjonsfond	-8 427	-5 011	0	-4 474	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	**-4 219**	**-4 752**	**-8 284**	**-6 468**	**78**	**3 471**
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

BEVILGNINGSOVERSIKT - DRIFT	Regnsk 25	Budsj 26	Budsj 27	Øk-plan 28	Øk-plan 29	Øk-plan 30
Tall i 1 000 kroner						
Rammetilskudd	-229 686	-236 085	-245 416	-243 719	-242 644	-241 590
Inntekts- og formuesskatt	-130 496	-140 018	-146 089	-145 472	-144 995	-144 555
Eiendomsskatt	-19 046	-19 816	-20 600	-21 600	-21 600	-21 600
Andre generelle driftsinntekter	-29 060	-21 910	-17 630	-14 474	-12 713	-12 097
Sum generelle driftsinntekter	**-408 288**	**-417 829**	**-429 735**	**-425 265**	**-421 952**	**-419 842**
Sum bevilgninger drift, netto	375 245	385 017	397 864	387 865	381 083	376 960
Avskrivninger	38 181	34 712	30 913	34 602	35 127	35 550
Sum netto driftsutgifter	**413 426**	**419 729**	**428 777**	**422 467**	**416 210**	**412 510**
Brutto driftsresultat	**5 138**	**1 900**	**-958**	**-2 798**	**-5 742**	**-7 332**
Renteinntekter	-9 100	-7 500	-8 500	-8 500	-8 500	-8 500
Utbytter	-15 366	-15 050	-18 300	-16 300	-15 300	-15 300
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	31 838	33 116	42 145	42 395	38 528	37 472
Avdrag på lån	29 890	26 998	24 810	26 273	26 063	25 739
Netto finansutgifter	**37 262**	**37 564**	**40 155**	**43 868**	**40 791**	**39 411**
Motpost avskrivninger	-38 181	-34 712	-30 913	-34 602	-35 127	-35 550
Netto driftsresultat	**4 219**	**4 752**	**8 284**	**6 468**	**-78**	**-3 471**
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering	1 100	1 150	1 330	1 380	1 420	1 470
Avsetninger til bundne driftsfond	5 777	2 162	912	607	797	950
Bruk av bundne driftsfond	-2 669	-3 053	-10 526	-3 981	-2 139	-1 379
Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	2 430
Bruk av disposisjonsfond	-8 427	-5 011	0	-4 474	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	**-4 219**	**-4 752**	**-8 284**	**-6 468**	**78**	**3 471**
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

BEVILGNINGER DRIFT - FORDELT PÅ SEKTOR	Regnsk 25	Budsj 26	Budsj 27	Øk-plan 28	Øk-plan 29	Øk-plan 30
Tall i 1 000 kroner						
Finansiering	-26 496	-30 462	-32 520	-32 360	-32 360	-32 360
Kommunedirektørens stab	30 719	36 503	36 637	35 638	34 859	34 779
Politikk	4 093	3 539	3 993	3 643	3 993	3 643
Fellesutgifter	34 120	32 167	34 067	34 068	33 460	33 469
Kunnskap, mangfold og kultur	148 856	152 880	154 058	145 972	143 221	141 196
Helse og velferd	176 059	177 614	183 645	186 677	186 677	186 677
Bygg, eiendom og kommunalteknikk	7 894	12 776	17 984	14 227	11 233	9 556
Sum bevilgninger drift, netto	**375 245**	**385 017**	**397 864**	**387 865**	**381 083**	**376 960**

BEVILGNINGSOVERSIKT - INVESTERING	Regnsk 25	Budsj 26	Budsj 27	Øk-plan 28	Øk-plan 29	Øk-plan 30
Tall i 1 000 kroner						
Investeringer i varige driftsmidler	58 196	114 342	147 566	21 005	16 900	16 625
Tilskudd til andres investeringer	845	950	600	600	600	600
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 190	1 150	1 330	1 380	1 420	1 470
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	**60 231**	**116 442**	**149 496**	**22 985**	**18 920**	**18 695**
Kompensasjon for merverdiavgift	-5 052	-19 797	-26 904	-1 905	-2 150	-2 095
Tilskudd fra andre	-7 502	-13 535	-20 302	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	-1 344	-2 000	-3 000	-2 000	-2 000	-2 000
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-45 940	-79 960	-92 182	-17 700	-13 350	-13 130
Sum investeringsinntekter	**-59 838**	**-115 292**	**-142 388**	**-21 605**	**-17 500**	**-17 225**
Videre utlån	2 414	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000
Bruk av lån til videre utlån	-2 407	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Avdrag på lån til videre utlån	5 316	2 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Mottatte avdrag på videre utlån	-3 926	-2 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Netto utgifter videreutlån	**1 397**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Overføring fra drift	-1 100	-1 150	-1 330	-1 380	-1 420	-1 470
Avsetninger til bundne investeringsfond	2 171	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-1 471	0	-5 778	0	0	0
Avsetninger til ubundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	**-400**	**-1 150**	**-7 108**	**-1 380**	**-1 420**	**-1 470**
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	**1 390**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

OVERSIKT /UTVIKLING LANGSIKTIG LÅNEGJELD	Regnsk 25	Budsj 26	Budsj 27	Øk-plan 28	Øk-plan 29	Øk-plan 30
Tall i 1 000 kroner (nominelle)						
Langsiktig lånegjeld pr. 01.01	**-731 840**	**-746 841**	**-842 603**	**-918 975**	**-918 745**	**-913 712**
Gjennomførte /budsjetterte låneopptak	-50 207	-124 760	-104 182	-29 700	-25 350	-25 130
Betalte /budsjetterte avdrag	35 206	28 998	27 810	29 930	30 383	30 718
Langsiktig lånegjeld pr. 31.12	**-746 841**	**-842 603**	**-918 975**	**-918 745**	**-913 712**	**-908 124**

Konsekvensjustert budsjett

KONSEKVENSJUSTERT BUDSJETT 2026-29 *Kroneverdi*	**Regnsk 21** *Løpende*	**Regnsk 22** *Løpende*	**Regnsk 23** *Løpende*	**Regnsk 24** *Løpende*	**Regnsk 25** *Løpende*	**Budsj 26** *2026 kr*	**Progn 26** *2026 kr*	**Budsj 27** *2027 kr*	**Øk-plan 28** *2027 kr*	**Øk-plan 29** *2027 kr*	**Øk-plan 30** *2027 kr*
Rammetilskudd	-184 161	-190 352	-199 382	-211 731	-229 686	-236 085	-236 615	-245 199	-245 164	-245 155	-245 165
Inntekts- og formuesskatt	-106 553	-112 956	-112 051	-115 057	-130 496	-140 018	-142 025	-145 629	-145 629	-145 629	-145 629
Eiendomsskatt	-16 358	-16 692	-17 442	-17 941	-19 046	-19 816	-20 400	-20 600	-20 293	-19 988	-19 686
Andre skatteinntekter	-333	-355	-334	-348	-356	-360	-360	-360	-351	-343	-334
Integreringstilskudd	-7 991	-13 864	-34 346	-34 503	-26 116	-18 150	-20 259	-13 397	-10 415	-8 780	-8 320
Andre statlige overføringer	-4 031	-3 825	-2 246	-2 861	-2 588	-4 200	-4 200	-4 200	-4 098	-3 998	-3 900
Overføringer fra andre	-59 399	-57 446	-66 902	-70 469	-61 662	-38 544	-38 293	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
Brukerbetalinger	-11 543	-11 919	-12 568	-13 187	-12 386	-10 951	-11 695	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Kommunale avgifter	-37 456	-41 272	-44 751	-48 960	-54 980	-49 977	-49 977	-47 693	-48 702	-49 531	-50 658
Andre salgs- og leieinntekter	-42 529	-48 305	-54 606	-56 027	-53 250	-71 527	-67 311	-70 000	-70 000	-70 000	-70 000
Sum driftsinntekter	**-470 354**	**-496 986**	**-544 628**	**-571 084**	**-590 566**	**-589 628**	**-591 135**	**-599 077**	**-596 651**	**-595 423**	**-595 692**
Netto driftsresultat	**-16 868**	**-18 334**	**-14 472**	**-8 953**	**4 219**	**4 752**	**6 854**	**-5 991**	**-5 967**	**-5 954**	**-5 957**
	3,59 %	3,69 %	2,66 %	1,57 %	-0,71 %	-0,81 %	-1,16 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %
Renteinntekter	-5 736	-3 904	-7 365	-9 271	-9 100	-7 500	-7 200	-7 500	-7 317	-7 139	-6 964
Utbytter	-203	-16 818	-20 913	-26 784	-15 366	-15 050	-14 950	-15 000	-14 634	-14 277	-13 929
Renteutgifter	9 488	12 134	24 465	27 570	31 838	33 116	33 116	33 648	33 499	32 801	33 000
Avdrag lån	21 577	23 200	26 412	32 494	29 890	26 998	25 151	28 982	29 995	29 752	30 000
Netto finansposter	**25 126**	**14 612**	**22 599**	**24 009**	**37 262**	**37 564**	**36 117**	**40 130**	**41 543**	**41 137**	**42 107**
Beregnet avskrivning (motpost)	-30 392	-32 676	-33 694	-35 563	-38 181	-34 712	-31 800	-34 952	-38 176	-38 781	-39 000
Korreksjon motpost								-836	2 388	2 993	3 212
Brutto driftsresultat	**-11 602**	**-270**	**-3 377**	**2 601**	**5 138**	**1 900**	**2 537**	**-10 333**	**-11 721**	**-11 303**	**-12 275**
Driftsutgifter /driftsramme	**458 752**	**496 716**	**541 251**	**573 685**	**595 704**	**591 528**	**593 672**	**588 745**	**584 930**	**584 120**	**583 417**
Deflator 2027 (3,1 %)	-	-	-	-	-	-	-	18 337	18 337	18 337	18 337
Deflatorjusterte driftsutgifter	-	-	-	-	-	-	-	609 865	609 865	609 865	609 865
Underdekning ift. budsjettert drift 2026	-	-	-	-	-	-	-	**21 121**	**24 935**	**25 745**	**26 449**
Merutgift prognose 2026	-	-	-	-	-	-	-	2 144	2 144	2 144	2 144
Deflatorjustering	-	-	-	-	-	-	-	66	66	66	66
Underdekning ved videreført merutgift	-	-	-	-	-	-	-	**23 331**	**27 146**	**27 956**	**28 659**

DEL 9 – Kommunestyrets vedtak og endringer

kommunestyrets endelige vedtak, endringsforslag og verbalforslag. Endringene skal være sporbare til oppdaterte rammer og tiltak.